

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ



Obor: Cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch v regionu Šumava

(diplomová práce)

Autor: Bc. Lenka Švehlová

Vedoucí práce: Ing. et Ing. Markéta Kalábová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma „*Venkovský cestovní ruch v regionu Šumava*“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala své vedoucí diplomové práce, paní Ing. et Ing. Markétě Kalábové, Ph.D., za její odborné a cenné rady, které mi poskytla, a především za její ochotu a čas, který mi při psaní této práce věnovala.

Obsah

Úvod	6
1 Venkovský cestovní ruch	8
1.1 Definice pojmu a význam venkovského cestovního ruchu	8
1.2 Specifické formy venkovského cestovního ruchu	12
1.2.1 Ekoturismus (ekoturistika).....	13
1.2.2 Agroturismus (agroturistika)	14
1.2.3 Ekoagroturismus (ekoagroturistika)	18
1.2.4 Cykloturistika	19
1.2.5 Lovecký cestovní ruch.....	20
1.2.6 Nové formy venkovského cestovního ruchu	21
1.3 Organizace venkovského cestovního ruchu působící v České republice	22
1.4 Projekty venkovského cestovního ruchu	26
2 Předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu	32
2.1 Selektivní (stimulační) faktory	32
2.1.1 Objektivní faktory.....	32
2.1.2 Subjektivní faktory	33
2.2 Lokalizační podmínky	34
2.2.1 Přírodní podmínky a atraktivity.....	34
2.2.2 Společenské (kulturní) podmínky a atraktivity.....	35
2.3 Realizační podmínky	36
2.3.1 Doprava	37
2.3.2 Ubytovací a stravovací zařízení.....	37
3 Vymezení zkoumaného regionu	39
3.1 Problematika vymezení území regionu Šumava	39
3.2 Fyzicko-geografická charakteristika	42
3.2.1 Přírodní poměry	43
3.3 Socioekonomická charakteristika.....	48
4 Zhodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu ve zkoumaném regionu	55
4.1 Dopravní infrastruktura	55
4.1.1 Autobusová doprava – Zelené autobusy NP Šumava	56
4.1.2 Automobilová doprava	56
4.1.3 Železniční doprava.....	56
4.2 Infrastruktura (MTZ) cestovního ruchu.....	57
4.2.1 Porovnání vývoje vybraných ukazatelů v HUZ.....	58
4.2.2 Přehled HUZ ve vybraných turistických střediscích NP Šumava	59

4.2.3	Přehled stravovacích zařízení ve vybraných turistických střediscích NP Šumava	66
4.2.4	Doplňkové služby a aktivity v turistických střediscích NP Šumava	69
4.2.5	Dotazníkové šetření spokojenosti návštěvníků NP Šumava s infrastrukturou (MTZ) cestovního ruchu	71
5	Analýza vybraných forem venkovského cestovního ruchu ve zkoumaném regionu.....	81
5.1	Ekoturismus (ekoturistika)	81
5.1.1	Turistické trasy	81
5.1.2	Naučné stezky na území NP Šumava	87
5.1.3	Naučné stezky na území CHKO Šumava	88
5.1.4	Trasy pro vozíčkáře	88
5.2	Cykloturistika	89
5.2.1	Cyklostezky a cyklotrasy	90
5.2.2	Certifikace Cyklisté vítáni	94
5.3	Agroturismus (agroturistika)	96
5.3.1	Agrofarmy	96
5.4	Lovecký cestovní ruch.....	102
5.4.1	Příjezdový lovecký cestovní ruch ve sledovaném regionu	102
5.4.2	Možnosti poskytovatelů lovu ve sledovaném regionu.....	103
5.5	Pozorování ptactva (birdwatching) a ostatní zvěře.....	105
6	Závěrečné vyhodnocení.....	108
6.1	Shrnutí hodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu	108
6.2	SWOT analýza venkovského cestovního ruchu s ohledem na jeho vybrané formy.....	110
6.2.1	Silné stránky (<i>Strengths</i>).....	110
6.2.2	Slabé stránky (<i>Weaknesses</i>).....	112
6.2.3	Příležitosti (<i>Opportunities</i>)	113
6.2.4	Hrozby (<i>Threats</i>)	114
	Závěr.....	116
	Použité zdroje.....	118
	Seznam tabulek.....	131
	Seznam obrázků	132
	Seznam grafů.....	133
	Seznam příloh.....	134

Úvod

Venkovský cestovní ruch představuje šetrnou formu cestovního ruchu, která koresponduje se zásadami ochrany přírody více než jakákoli jiná forma cestovního ruchu. Právě v regionu Šumava a zejména pak ve stejnojmenném národním parku a biosférické rezervaci je kladen velký důraz na ochranu životního prostředí, zachování místní fauny a flóry a přírodní krajiny, která by měla být i do budoucna minimálně poškozena člověkem. Šumava nabízí svým návštěvníkům velké množství přírodních atraktivit. Příroda zde zůstávala, zejména v pohraničních oblastech, po dlouhá léta nedotčena člověkem. Se zvyšujícím se významem cestovního ruchu však dochází k rozvoji cestovního ruchu i v této oblasti. Budují se například nové cyklostezky a turistické okruhy. V návaznosti na zvyšující se zájem společnosti o zdravý životní styl a lokální potraviny vznikají nové agrofarmy. Tyto i další jiné trendy významně přispívají k rozvoji venkovské turistiky a samozřejmě se dotýkají i regionu Šumava.

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava. Jejím hlavním cílem je vyhodnotit současný stav venkovského cestovního ruchu s důrazem na realizační podmínky jeho rozvoje ve sledovaném regionu, a především zhodnotit jeho vybrané formy, které byly předem zvoleny. Pro dosažení stanoveného cíle byla použita metoda porovnání, dotazníkového šetření a SWOT analýzy.

Práce je rozdělena do šesti kapitol. První dvě kapitoly pokrývá teoretická část, která se věnuje definici základních pojmů pro pochopení problematiky. Jsou zde definovány pojmy jako venkovský cestovní ruch, venkovská turistika a vybrané formy venkovského cestovního ruchu, jejichž analýzou se zabývá analytická část práce. Dále jsou představeny projekty venkovského cestovního ruchu realizované na území České republiky a organizace, které se danou problematikou zabývají. Druhá kapitola práce poskytuje teoretická východiska pro následné zhodnocení předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu ve sledovaném regionu, které bude provedeno v rámci analytické části práce.

V analytické části se práce nejprve zaměřuje na vymezení zkoumaného regionu a zdůrazňuje problematiku nejednoznačnosti vymezení jeho území. V rámci vymezení regionu Šumava je kladen důraz nejen na provedení jeho fyzicko-geografické charakteristiky, tj. vymezení lokalizačních podmínek pro rozvoj cestovního ruchu, ale také na socioekonomický aspekt.

Důležitou součástí analytické práce představuje zhodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu v regionu Šumava, tj. zhodnocení dopravní infrastruktury a infrastruktury cestovního ruchu. Právě realizační podmínky sehrávají klíčovou úlohu v rozvoji cestovního ruchu. V tomto ohledu je velmi důležitá návaznost realizačních podmínek na podmínky lokalizační. Pro objektivnější zhodnocení infrastruktury cestovního ruchu ve zkoumaném regionu bylo během letní turistické sezóny 2018 realizováno dotazníkové šetření, které se zaměřovalo primárně na spokojenost návštěvníků NP Šumava s rozsahem a kvalitou jednotlivých složek infrastruktury cestovního ruchu (HUZ a ubytovací služby, stravovací zařízení a služby, doplňkové služby aj.). V závěru této práce bude vyhodnoceno, zda lze existující infrastrukturu cestovního ruchu ve sledovaném regionu označit jako dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu.

Stěžejní část práce je tvořena již zmíněnou analýzou předem zvolených forem venkovského cestovního ruchu. Jmenovitě jsou v práci analyzovány tyto formy venkovského cestovního ruchu: ekoturismus (ekoturistika), cykloturistika, agroturismus (agroturistiku), lovecký cestovní ruch, pozorování ptactva (birdwatching) a pozorování zvěře. Jedná se o formy venkovského cestovního ruchu, které jsou pro daný region stěžejní. Poslední dvě zmíněné formy představují tzv. nové formy venkovského cestovního ruchu, u kterých se předpokládá, že v současné době nejsou ve zvoleném regionu dostatečně rozvinuty z důvodu chybějící doprovodné infrastruktury. Toto tvrzení bude potvrzeno či vyvráceno v závěru této práce.

Poslední kapitola práce se zabývá shrnutím předchozích zjištění a analýz realizovaných v rámci zkoumaného regionu. Na základě těchto zjištění bude zpracována finální SWOT analýza, která upozorní na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava. Na základě provedené SWOT analýzy budou v závěru této práce vyvozena doporučení pro další rozvoj vybraných forem venkovského cestovního ruchu ve zkoumaném regionu.

1 Venkovský cestovní ruch

1.1 Definice pojmu a význam venkovského cestovního ruchu

Pojmy venkovský cestovní ruch (angl. rural tourism) a venkovská turistika není snadné definovat, neboť neexistuje jejich jednotná a ustálená definice a vnímání jednotlivých autorů se v některých aspektech odlišuje.

Autoři Zelenka a Pásková¹ definují ve své publikaci Výkladový slovník cestovního ruchu (2012) venkovský cestovní ruch (též rurální cestovních ruch) jako „*souborné označení pro druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově (procházky a pěší turistika, projížďky na kole nebo na koni, pozorování a péče o domácí zvířata, konzumace podomácku vyrobených potravin atd.), s ubytováním v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních. Přitažlivost rurálního cestovního ruchu je založena na některých aspektech skutečného nebo fabulovaného venkovského způsobu života – rozsáhlá, tichá, klidná krajina, čistý vzduch, pracovní aktivity, zvyky a folklór, rozmanité stromy a zvířata atd. Jeho rozvoj souvisí s rozvojem venkova, budováním pěších tras a cyklotras, farem s alternativním zemědělstvím, budováním místních muzeí, skanzenů, rozvíjením tradičních řemesel, budováním a obnovou menších ubytovacích zařízení a stravovacích zařízení atd. Venkovský cestovní ruch může mít různé formy – agroturismus, ekoagroturismus, ekoturismus, dobrodružný cestovní ruch, kulturní cestovní ruch.*“

Orieška² (2010) rovněž připouští, že rurální cestovní ruch je synonymem pro pojem venkovský cestovní ruch. Venkovský cestovní ruch definuje Orieška (2010) velmi obdobně jako autoři Zelenka a Pásková (2012), tj. jako „*druh cestovního ruchu, který pod společným názvem zahrnuje vícedenní pobyt ve venkovském prostředí a rekreační činnosti (aktivity) realizované na venkově a může mít různé formy, především agroturismus, ekoagroturismus a ekoturismus.*“

Orieška (2010) spatřuje mnoho výhod v rozvoji venkovského cestovního ruchu a jeho jednotlivých forem, a to zejména v rozvoji venkova prostřednictvím budování nových cyklotras, pěších tras, lokálních muzeí a skanzenů či prostřednictvím výstavby farem

¹ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 601. ISBN 978-80-7201-880-2.

² ORIEŠKA, Ján. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea Servis, 2010, str. 324-325. ISBN 978-80-85970-68-5.

a statků vyznačujících se alternativním hospodařením. Rozvoj jednotlivých forem venkovského cestovního ruchu zároveň může přispívat k vytváření nových pracovních příležitostí v regionu a podporovat oživení místních tradičních řemesel a tradic.³

Fons et al.⁴ (2011) a další autoři uvádí, že venkovský cestovní ruch představuje jeden z druhů udržitelného cestovního ruchu.

Moravec⁵ (2006) hovoří o pojmu venkovská turistika a připouští, že ji lze velmi zjednodušeně definovat jako cestovní ruch, který se odehrává na venkově. Není však snadné vystihnout podstatu venkovské turistiky jedinou konkrétní definicí, neboť ji ovlivňuje velké množství faktorů, vazeb a vývojových tendencí, které utváří výslednou podobu produktu. Zároveň může existovat v mnoha podobách, ať už se jedná o podobu dovolené v přírodě, ekoturistiky, agroturistiky, myslivosti či např. rybaření.

I přes toto vymezení není snadné komplexně charakterizovat pojem venkovské turistiky. Ne všechnu turistiku odehrávající se na venkově lze považovat za venkovskou, neboť v některých případech může jít o tzv. turistiku městskou, která je pouze umístěna do oblasti venkova. Zároveň není jednoduché stanovit kritéria, která určují, zda se jedná o venkovskou oblast. Přístupy jednotlivých států se v tomto ohledu značně liší. Odlišují se i formy venkovské turistiky, které se rozvinuly v jednotlivých státech. Odlišný vývoj lze uvést na příkladu Německa a Rakouska, kde dominuje, např. oproti americkému či kanadskému venkovu, forma dovolené na farmě.⁶

Jak již bylo zmíněno, pojetí venkovských oblastí se v různých státech liší. Venkovské oblasti představují dynamické různorodé celky, jejichž ohraničení často nelze jednoznačně určit díky neustálému působení městských vlivů. I přes to, že pro venkovskou turistiku neexistuje jednotná univerzální definice, můžeme říci, že společným znakem všech jejích podob je právě venkov a jeho atmosféra, která venkovskou turistiku nejvíce charakterizuje.⁷

³ ORIEŠKA, Ján. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea Servis, 2010, str. 324-325. ISBN 978-80-85970-68-5.

⁴ FONS, M. Victoria Sanagustín et al. (2011). Rural Tourism: A sustainable alternative. *Applied Energy*. 2011, str. 551-557. ISSN 0306-2619.

⁵ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 9. ISBN 80-86902-31-5.

⁶ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 9-10. ISBN 80-86902-31-5.

⁷ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 10. ISBN 80-86902-31-5.

Moravec (2006) spatřuje stěžejní rozdíly mezi venkovskou a městskou turistikou. Na rozdíly mezi nimi poukazuje tím, že dává do kontrastu charakteristické rysy venkovské a městské turistiky. Tyto rysy obou turistik jsou blíže specifikovány v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Rozdíl mezi venkovskou turistikou a cestovním ruchem ve městech, turistických centrech a letoviscích

Cestovní ruch ve městech, v turistických centrech anebo letoviscích	Venkovská turistika
Málo otevřeného prostoru	Hodně otevřeného prostoru
Sídla s více než 10 000 obyvateli	Sídla s méně než 10 000 obyvateli
Husté osídlení	Řídké osídlení
Prostředí tvořené stavbami	Přírodní prostředí
Mnoho aktivit pod jednou střechou	Mnoho aktivit v plenéru
Hustá infrastruktura	Slabá infrastruktura
Silná základna zábavních podniků a obchodů	Silná základna pro individuální činnost
Velké podniky	Malé podniky
Firmy celostátních nebo nadnárodních vlastníků	Firmy vlastněné místními podnikateli
Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na plný úvazek	Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na částečný úvazek
Žádné zapojení zemědělství či lesnictví	Určité zapojení zemědělství či lesnictví
Soběstačné turistické zájmy	Turistika podporuje jiné zájmy
Pracovníci mohou bydlet daleko od pracoviště	Pracovníci často bydlí blízko pracoviště
Vliv sezónních činitelů je vzácný	Vliv sezónních činitelů je častý
Velký počet návštěvníků a turistů	Málo návštěvníků a turistů
Profesionální řízení	Neprofesionální řízení
Kosmopolitní atmosféra	Lokální atmosféra
Mnoho moderních budov	Mnoho starších budov
Etika rozvoje a růstu	Etika konzervatismu a limitování růstu
Obecný dopad	Specializovaný dopad
Rozsáhlý marketing	Zúžený marketing

Zdroj: MORAVEC, Ivo. *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. 2006, str. 13-14

Z tabulky č 1 vyplývají zásadní rysy venkovské turistiky, které jsou zde znázorněny v kontrastním vztahu k typickým rysům turistiky městské. Venkovská turistika by měla být především trvale udržitelná, tj. její případný rozvoj by měl přispívat k zachování venkovského charakteru dané oblasti. Zároveň by se měla uskutečňovat výhradně

v prostředí venkova. I přes tendence vedoucí k rozvoji tohoto odvětví cestovního ruchu by se měl stále klást důraz na přírodní prostředí a tradiční charakter venkovské turistiky, který by měl zůstat zachován, tj. zejména na existenci lokálních malých podniků cestovního ruchu a starších budov, které dotvářejí ráz venkova, lokální atmosféru, omezený marketing dané oblasti a nízký počet turistů a návštěvníků.⁸

Venkovskou turistiku je vhodné chápat jako mnohostrannou činnost zahrnující v sobě nejen poskytování ubytovacích, příp. stravovacích služeb, ale i zajištění doplňkových služeb venkovského cestovního ruchu, které mohou mít podobu tzv. doprovodných programů organizovaných přímo poskytovateli ubytovacích služeb. Tyto doprovodné programy mohou zahrnovat např. ukázkou tradičních řemesel vč. výroby suvenýrů, jezdectví spojené s výukou jízdy na koni, rybaření, lov zvěře, zimní sporty, rekondační programy pro specifickou klientelu, speciální výukové programy čerpající z místní tradice aj. Zároveň se může jednat o zprostředkované aktivity ve vazbě na okolí, tj. pamětihodnosti, přírodní zvláštnosti a atrakce, či sportovní a kulturní akce v okolí. Doplňkové služby umožňují podnikatelům v odvětví specializaci a získání konkurenční výhody. Zvyšují atraktivnost nabízených služeb, zároveň přispívají ke zhodnocení venkovské dovolené a naplňují balíček cestovního ruchu.⁹

Dovolená označována jako typicky venkovská nejčastěji zahrnuje aktivity jako je např. pěší turistika, horolezectví, cyklistika a výlety na kolech, jízda na koni, jízda na kanoi, jízda na vorech, lyžování na běžkách, sjezdování na lyžích v málo navštěvovaném místě, výlety na sněžnicích. Zároveň také studium přírody vč. pozorování ptáků, fotografování, myslivost, studium venkovských tradic, návštěva malých měst nebo vesnic za účelem poznání místních památek a zajímavostí, relaxační dovolená v prostředí venkova, sporty vyžadující přírodní scenérii (orientační závody v přírodě) a další.¹⁰

Venkovská turistika v českých podmínkách

V návaznosti na politické a hospodářské změny po roce 1989 došlo také k významným změnám českého venkova, a to především vlivem restrukturalizace zemědělské výroby,

⁸ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 12-14. ISBN 80-86902-31-5.

⁹ STŘÍBRNÁ, M. (2005). *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, s.r.o., 2005, str. 29, 65. ISBN 80-86726-14-2.

¹⁰ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 15-17. ISBN 80-86902-31-5.

kdy byla značně omezována zemědělská prvovýroba. Docházelo k rozsáhlé transformaci zemědělských podniků a počet pracovníků v tomto odvětví výrazně poklesl. Tento útlum ve výrobě částečně přispěl k hledání nových možností a alternativních řešení ze strany zemědělců, protože bylo nutné reagovat na situaci, snažit se vytvářet nová pracovní místa a zajistit konkurenceschopnost českého zemědělství. Právě tento fakt částečně přispěl k rozvoji agroturistiky a dalších forem venkovského cestovního ruchu.¹¹

Zároveň je patrný i vliv technologického pokroku, dnešní uspěchané doby a hektického života ve městech. Právě z toho plyne současný celosvětový trend návratu k přírodě. Lidé se čím dál častěji uchylují ke kontaktu s přírodou a dokáží ocenit venkovský způsob života.¹²

Venkovská turistika na území České republiky dosahuje v současné době mnoha podob. Mezi její typické projevy patří ohleduplnost k přírodě a české krajině, o kterou je pečováno, zatímco dochází k jejímu šetrnému rozvoji. Dalším projevem je zázemí v horských a podhorských oblastech, kde se uskutečňuje různorodá nabídka služeb venkovského cestovního ruchu. Co se týká významných forem venkovské turistiky, pro Českou republiku je specifický a historicky daný fenomén chataření a chalupaření (tzv. druhého bydlení), a to nejen vlastnictví těchto chat a chalup, ale i jejich pronájem. Nabídka ubytovacích služeb je napříč Českou republikou spíše decentralizovaná a omezená, což přispívá k eliminaci a zmírnění negativních dopadů rozvoje masové i venkovské turistiky. Poskytování služeb venkovského cestovního ruchu má většinou individuální ráz. Návštěvníkům je v tomto ohledu poskytováno spíše komorní a rodinné zázemí, než masové a komerční.¹³

1.2 Specifické formy venkovského cestovního ruchu

Venkovský cestovní ruch zahrnuje několik specifických forem, kterými bývá často charakterizován. Mezi nejvýznamnější formy venkovského cestovního ruchu patří ekoturismus (ekoturistika), agroturismus (agroturistika), ekoagroturismus

¹¹ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 27. ISBN 978-80-254-7787-8.

¹² POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 27. ISBN 978-80-254-7787-8.

¹³ MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 17-18. ISBN 80-86902-31-5.

(ekoagroturistika), cykloturistika, lovecký a rybolovecký cestovní ruch či některé z nových forem venkovského cestovního ruchu zahrnující např. birdwatching.

1.2.1 Ekoturismus (ekoturistika)

Dle Zelenky a Páskové¹⁴ (2012) představuje ekoturismus (angl. ecotourism) „*formu cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvorů přírody, přírodních rezervací, kulturních památek a akcí, národních parků, dalších přírodních atraktivit tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány. Nadřazenými termíny jsou např. udržitelný cestovní ruch (angl. sustainable tourism) či odpovědný cestovní ruch (angl. responsible tourism). Pro ekoturismus jsou typické ekoturistické aktivity zahrnující např. pěší turistiku, horskou turistiku, cykloturistiku, pozorování volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, jízda na kajaku, účast na kulturních akcích aj.*“

Ekoturismus se vyznačuje především svým zaměřením na poznávání přírody (nejčastěji přírodních rezervací, národních parků a chráněných krajinných oblastí), aniž by docházelo k jejímu narušení a poškození cestovním ruchem. Je zde patrná vysoká míra odpovědnosti návštěvníků a jejich ohleduplnosti ve vztahu k ochraně přírody a k přírodě samotné.¹⁵

Autoři Goeldner a Ritchie¹⁶ (2014) naznačují těsnou souvislost mezi myšlenkou ekoturismu a dosažením trvale udržitelného cestovního ruchu. O ekoturismu hovoří jako o určitém odrazu vnitřního přesvědčení lidí (návštěvníků), jejichž stěžejní zájem je vyhnout se poškozování a zároveň chránit prostředí, které navštíví tak, aby byla zajištěna zmíněná udržitelnost prostředí. Návštěvníci tímto přijímají odpovědnost za své chování.

Mezi pozitivní aspekty ekoturismu lze zařadit posílení environmentálního vzdělávání, zlepšení vnímání chráněných oblastí místními obyvateli i návštěvníky, podpora ochrany životního prostředí a památek a jejich zkvalitňování (rozšiřování přírodních rezervací, národních parků aj.), zachování biodiverzity či ekonomický a kulturní rozvoj území.¹⁷

¹⁴ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 135-136. ISBN 978-80-7201-880-2.

¹⁵ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 21. ISBN 978-80-254-7787-8.

¹⁶ GOELDNER, Charles R., RITCHIE, J. R. Brent (2014). *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014, str. 430. ISBN 978-80-251-2595-3.

¹⁷ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 136. ISBN 978-80-7201-880-2.

S ekoturismem se pojí i určitá rizika a omezení. Tato forma venkovského cestovního ruchu se zpravidla uskutečňuje v lokalitách, které jsou závislé právě na využití přírodního prostředí. V souvislosti s tím je tedy nutné, aby docházelo k rozvoji cestovního ruchu v dané lokalitě za předpokladu využití místní pracovní síly a odebrání místního zboží a služeb od dodavatelů a poskytovatelů v lokalitě. V opačném případě by se nejednalo o finanční přínos pro lokalitu, pouze by docházelo k čerpání vzácných přírodních zdrojů a návštěvníci a místní obyvatelé by se tak ocitli v konkurenčním vztahu. Nadměrný rozvoj ekoturismu může dále zapříčinit přelidnění lokalit, a to zejména v relativně nedotčených chráněných přírodních oblastech. Nebezpečí přelidnění představuje závažný problém, lze ho velmi špatně předvídat a jediným řešením je dodržování základních pravidel trvale udržitelného cestovního ruchu a stanovení únosných kapacit destinací.¹⁸

Světové destinace typické pro ekoturismus jsou např. norské fjordy, území Aljašky, Velký bariérový útes v Austrálii, Havajské ostrovy, území Amazonie, Keni a další. Česká republika nabízí také mnoho lokalit vhodných pro rozvoj ekoturismu, typicky např. NP Šumava. Potenciál pro rozvoj ekoturismu vykazují rozvojové země, avšak zde je nutné přistupovat k jeho rozvoji uvědoměle, vhodně jej řídit a plánovat tak, aby byl udržitelný.¹⁹

1.2.2 Agroturismus (agroturistika)

Agroturismus (též agroturistika, agrární cestovní ruch, dovolená na statku, angl. agritourism, agrotourism, farm tourism aj.) je podle Zelenky a Páskové²⁰ (2012) specifická forma venkovského cestovního ruchu zahrnující „*turistické nebo rekreační pobyty na venkově na rodinných farmách, jejichž hlavní náplní je poznávání alternativního způsobu života v blízkém kontaktu s přírodou, přímá spoluúčast na zemědělských činnostech a aktivní odpočinek, pěší turistika a cykloturistika, poznávání původních technik výroby potravin, jízda na koni, chov hospodářských zvířat, jejich krocení apod.*“

¹⁸ GOELDNER, Charles R., RITCHIE, J. R. Brent (2014). *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014, str. 433. ISBN 978-80-251-2595-3.

¹⁹ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 136. ISBN 978-80-7201-880-2.

²⁰ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26. ISBN 978-80-7201-880-2.

V některých neoborných publikacích či člancích mnohdy bývá agroturismus chybně zaměňován s pojmem venkovský cestovní ruch. Agroturismus však představuje užší termín a tvoří součást venkovského cestovního ruchu.²¹

Zároveň se jedná o modelovou situaci, jak je možné směřovat k udržitelnému cestovnímu ruchu. V rámci rozvoje agroturismu se bere v potaz nejen ekologický aspekt, jehož naplnění je zřejmé, ale i aspekt socio-kulturní a ekonomický. K tomu, aby se mohl agroturismus v destinaci rozvíjet není zapotřebí budovat novou suprastrukturu cestovního ruchu. Naopak dochází k využití již existujících zdrojů a lokálních surovin. Pro tuto formu venkovského cestovního ruchu je typickým znakem poznání místního životního stylu, ke kterému dochází prostřednictvím sociálního kontaktu návštěvníků s rezidenty. V neposlední řadě přináší rozvoj agroturismu značný finanční přínos dané destinaci i jejím rezidentům. Není tedy opomenut ani ekonomický aspekt dosažení udržitelného cestovního ruchu.²²

Tato forma venkovského cestovního ruchu se vyznačuje tím, že vedle využívání přírody a venkovské krajiny je zde přímá vazba na zemědělské práce a usedlosti se zemědělskou funkcí (tzv. venkovské statky, farmy). Tyto usedlosti jsou provozovány podnikateli, kteří působí v zemědělské prvovýrobě a zabývají se výrobou rostlinných nebo živočišných zemědělských produktů. Zaměření na agroturistiku jim nejčastěji přináší dodatečné příjmy nad rámec jejich hlavní zemědělské činnosti, tj. výroby zemědělských produktů. V některých případech se může jednat o významný zdroj obživy pro zemědělce.²³

Agroturistika spočívá v poskytnutí pobytu a stravy návštěvníkům venkovských statků (farem). Návštěvníci mají dále možnost aktivně se účastnit a vyzkoušet si zemědělské práce, které zahrnují chov domácích i hospodářských zvířat na farmě a veškeré činnosti související se zemědělskou výrobou rostlinných a živočišných produktů. Návštěvník má prostřednictvím agroturistiky možnost seznámit se s chodem a samotným provozem

²¹ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26. ISBN 978-80-7201-880-2.

²² ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26. ISBN 978-80-7201-880-2.

²³ Kolektiv autorů, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha (2012). *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 10. ISBN 80-245-1159-2. Dostupný také z: <https://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>

zemědělské usedlosti a poznat život na rodinné farmě. Po celou dobu pobytu je mu umožněn volný pohyb po usedlosti.²⁴

Co se týká poskytovaných služeb cestovního ruchu, ubytovací služby jsou zpravidla zajišťovány přímo v rámci zemědělské usedlosti, tj. na rodinné farmě, příp. v jiných rekreačních objektech, které majitel farmy vlastní nebo užívá (chaty, chalupy, rekreační domy, sruby). Nabídka stravovacích služeb bezprostředně navazuje na rostlinnou a živočišnou produkci dané farmy. Návštěvníci rodinné farmy mohou ochutnat lokální suroviny chované či vypěstované přímo na farmě (např. mléko, maso, zelenina, ovoce, brambory) nebo produkty z nich (např. mléčné výrobky, uzeniny). Nabídka se často soustřeďuje na průmyslově nezpracované produkty, typické venkovské pokrmy, příp. produkty v bio kvalitě. Oblíbené mezi návštěvníky jsou zabijačkové hody, vinobraní a další formy zážitkové gastronomie.²⁵

Agroturismus je hojně rozvíjen v evropských státech, především v Německu a dalších německy mluvících zemích formou uceleného programu „*Urlaub auf Bauernhof*“ (v překladu dovolená na farmě), dále např. v Nizozemsku, Maďarsku, Itálii, Irsku a Finsku. Naopak v některých rozvojových zemích je v současné době jeho potenciál značně nevyužitý.²⁶

V České republice dochází k rozvoji této formy venkovského cestovního ruchu, nicméně na rozdíl od některých výše zmíněných evropských zemí, kde agroturismus vystupuje jako velmi žádaná forma cestovního ruchu, zde není její potenciál plně využit. Také poptávka po agroturismu je omezená, a to mimo jiné vlivem stále populárnímu trendu chataření a chalupaření, který je v České republice historicky zakořeněn a částečně brání většímu rozmachu agroturismu.²⁷

Chataření a chalupaření se na území České republiky významně rozšířilo po 2. světové válce, kdy došlo ke zpretrhání původních vztahů mezi městy a venkovem, což zapříčinilo zvýšení poptávky lidí žijících ve městech po venkovském prostředí a pobytu na venkově.

²⁴ Kolektiv autorů, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha (2012). *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 10. ISBN 80-245-1159-2. Dostupný také z: <https://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>

²⁵ Kolektiv autorů, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha (2012). *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 10-11. ISBN 80-245-1159-2. Dostupný také z: <https://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>

²⁶ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26. ISBN 978-80-7201-880-2.

²⁷ ŠIMKOVÁ, Eva (2008). *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-586-3.

V této době bylo na území České republiky poměrně velké množství volných chalup, zejména v odlehlých oblastech, a to vlivem přesunu obyvatel do velkých měst. Docházelo také k vyčleňování půdy pro výstavbu chat v chatových koloniích v těsné blízkosti měst. Cena nabízených chalup i cena půdy se pohybovala na nízké až symbolické úrovni a pro mnoho občanů vlastnictví chalupy či chaty znamenalo vhodné uložení jejich úspor. Rozvoj chataření a chalupaření byl z velké části také zapříčiněn omezenými možnostmi vycestovat do zahraničí a omezenou nabídkou podnikových rekreací, které dokázaly uspokojit jen omezený počet zájemců.²⁸

Agroturismus jako podnikatelská činnost

Agroturismus představuje v České republice jednu z možností podnikání, která není pouze doplňkovým zdrojem příjmů rodinných farem a mimoprodukční funkcí zemědělství, ale zároveň přispívá k rozvoji venkova, spokojenosti jeho obyvatel a vytváření podmínek pro vznik nových pracovních příležitostí v dané lokalitě. Mezi další pozitivní aspekty agroturistiky jako podnikatelské činnosti řadíme např. vytváření podmínek pro hospodaření na méně výnosných územích, zvyšování standardu zemědělských usedlostí, využití stávající výstavby a na to navazující zachování původního rázu krajiny, oživení tradiční řemeslné výroby, gastronomie a tradic v lokalitě, využití místního přírodního a kulturně-historického potenciálu. Agroturistiku jako podnikatelskou činnost lze provozovat víceméně celoročně. V průběhu roku jsou znatelné sezónní výkyvy vlivem střídání ročních období.²⁹

Provozování agroturistiky umožňuje podnikateli (fyzické osobě provozující zemědělskou výrobu) nabízet svou živočišnou a rostlinnou produkci, která byla realizována na vlastní farmě bez jakýchkoli zprostředkovatelů a mezičlánků, návštěvníkům farmy. Pokud podnikatel navíc zohlední výhodnější ceny vstupů v ceně ubytování, pro některé skupiny návštěvníků se dovolená na farmě stává příznivou alternativou klasické dovolené.³⁰

Úspěšnost konkrétního podnikání v oblasti agroturismu z velké části určují znalosti a zkušenosti osoby podnikatele, a to především v oblasti cenotvorby, ekonomického

²⁸ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 26-27. ISBN 978-80-254-7787-8.

²⁹ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 32, 37. ISBN 978-80-254-7787-8.

³⁰ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 33. ISBN 978-80-254-7787-8.

a personálního plánování, účetnictví, daňových zákonů a centrální podpory agroturismu ze strany státu či jiných institucí.³¹

Agroturismus je v České republice podporován Evropskou unií (Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova) ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem zemědělství České republiky formou přidělování dotací na podnikání v agroturismu prostřednictvím Programu rozvoje venkova na dané období (v současnosti na období 2014-2020). Na tyto dotace mají podnikatelé v zemědělství nárok, pokud se vymezí jako zemědělské podnikatelé, kteří si pouze přivydělávají cestovním ruchem, tj. cestovní ruch představuje pouze jejich vedlejší činnost a nadpoloviční většina jejich příjmů pochází ze zemědělské činnosti. Zároveň se při udělování dotací klade důraz na zhodnocení pozitivních vlivů dané podnikatelské činnosti na krajinu a její ráz, na udržování a zvelebování kulturní krajiny a na další aspekty. Žádosti o dotaci mohou být podnikateli podávány pouze v rámci aktuální výzvy vyhlášené pro danou oblast podpory.³²

1.2.3 Ekoagroturismus (ekoagroturistika)

Ekoagroturismus (též ekoagroturistika, angl. ecoagritourism) jako specifická forma agroturistiky představuje podle autorů Zelenky a Páskové³³ (2012) „*formu cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni pobytem na rodinných farmách zabývajících se alternativním zemědělstvím. Mezi aktivity návštěvníků patří zejména konzumace alternativně pěstovaných a upravovaných potravin ze zdrojů farmy, práce na farmě, jízda na koni, blízký kontakt s přírodou – pěší turistika, cykloturistika, pozorování zvířat a péče o ně.*“

Ekoagroturismus vykazuje obecné znaky typické pro agroturismus. Jedná se však o jednu z jeho specifických forem zohledňující ekologický aspekt zemědělské činnosti uskutečňované v zemědělské usedlosti (na rodinné farmě). Pro ekoagroturismus platí, že je zpravidla provozován na ekologicky hospodařících farmách, které se vyznačují hospodařením v souladu s přírodou a s ohledem na kvalitní život zvířat na farmě, která se zde mohou volně pohybovat, žijí ve svém přirozeném prostředí, je jim zajištěn dostatek

³¹ POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 40. ISBN 978-80-254-7787-8.

³² ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26. ISBN 978-80-7201-880-2.

³³ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 130. ISBN 978-80-7201-880-2.

prostoru k výběhu a vhodná potrava. Ekologicky hospodařící farmy se dále vyznačují produkcí bioproduktů, nepoužíváním syntetických chemikálií, umělých hnojiv, barviv, hormonálních přípravků či konzervačních látek.³⁴

1.2.4 Cykloturistika

Dle Zelenky a Páskové³⁵ (2012) cykloturistika (angl. cycling, biking) označuje „jednu z forem turistiky vyznačující se aktivním cestováním zaměřeným na poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti na kole, kdy nejčastěji je k tomuto účelu využíváno kolo horské či trekingové.“

Cykloturisté (cyklisté) využívají pro provozování cykloturistiky přírodní povrchy i zpevněné komunikace. Profil cykloturisty není jednotný. Mohou se mezi sebou odlišovat např. motivací, výkonností, věkem, vybavením.³⁶

Cykloturistika je podporována výstavbou nových cyklostezek a cyklotras, kterých každoročně přibývá a jsou cykloturisty hojně využívány prostřednictvím jednodenních nebo vícedenních cyklistických výletů. Cyklostezka (též cyklistická stezka, stezka pro cyklisty, angl. cycle path) se vyznačuje tím, že je vyhrazena pouze pro provozování cykloturistiky a in-line bruslení a za tímto účelem byla i vystavěna. Jde o zpevněnou účelovou komunikaci, která je zpravidla oddělena od frekventovaných silnic, a vyznačuje se používáním cykloznaček (analogie dopravních značek). V některých případech se může jednat o stezku určenou zároveň pro chodce a pro cyklisty. Oproti tomu cyklotrasa (též cyklistická trasa, angl. cycle route, cycle trail) je značená komunikace pro cykloturistiku, která nemusí být zpevněná, neboť využívá stávající komunikace, a to vč. polních a lesních cest a silnic s malou frekvencí provozu. Pro značení cyklotras jsou v největší míře užívány směrové tabule a tabulky.³⁷

Pro usnadnění přepravy kol slouží hojně užívaný cyklobus, který je vybaven přívěsem pro umístění jízdních kol. Obvykle jezdí v pravidelných intervalech na pravidelných trasách a přepravuje cykloturisty do příslušných lokalit. Vzhledem k velké oblíbenosti cykloturistiky v České republice představuje cyklobus oblíbený sezónní typ veřejné

³⁴ ZÁVODNÁ, Lucie Sára (2015). *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, str. 46. ISBN 978-80-244-4576-2.

³⁵ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 90-91. ISBN 978-80-7201-880-2.

³⁶ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 90. ISBN 978-80-7201-880-2.

³⁷ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 89-90. ISBN 978-80-7201-880-2.

dopravy v destinacích jako Jižní Čechy, Šumava, Krkonoše, Krušné hory, Jizerské hory, Orlické hory, Beskydy, Jeseníky a další.³⁸

Cykloturistika jako forma venkovského cestovního ruchu patří mezi formy šetrné k životnímu prostředí, nicméně v některých lokalitách, typicky v chráněných krajinných oblastech a národních parcích, se nedoporučuje nadměrné provozování cykloturistiky z důvodu jejího erozního působení.³⁹

1.2.5 Lovecký cestovní ruch

Lovecký cestovní ruch (angl. hunting tourism) představuje formu venkovského cestovního ruchu, kterou její účastníci vyhledávají za účelem lovu zvěře, ptáků a ryb. V rámci loveckého cestovního ruchu zpravidla dochází ke kontrole počtu lovené zvěře a lov je prováděn za poplatek.⁴⁰

Lovecký cestovní ruch bývá obvykle ztotožňován s pojmem myslivecký cestovní ruch. Jeho charakter není pouze rekreační, nýbrž je zde patrný i charakter sportovní. Jak již bylo zmíněno, myslivecký cestovní ruch podléhá platné legislativě (např. Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, Vyhláška 343/2015 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, ve znění pozdějších předpisů⁴¹), která upravuje podmínky myslivosti, definuje druhy lovené zvěře, dobu jejich lovu, vývoz a dovoz zvěře, vydávání loveckých lístků a další a zároveň stanovuje poplatky za odstřel zvěře nebo ptáků.⁴²

Myslivost a myslivecká mluva

Myslivostí se dle Zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti rozumí „*soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví*.“⁴³

³⁸ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 89. ISBN 978-80-7201-880-2.

³⁹ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 91. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁴⁰ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 320. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁴¹ Portál eAGRI (2018). *Myslivost*. Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/?topic=game>

⁴² HESKOVÁ, Marie (2006). *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006, str. 24. ISBN 978-80-7373-107-6.

⁴³ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti. In: *Sbírka zákonů*. 31. 12. 2001.

K myslivosti neodmyslitelně patří odborná myslivecká terminologie, tzv. myslivecká mluva, používaná během provozování myslivecké činnosti. Tento charakteristický jazyk je historicky předáván z generace na generaci a každý myslivec má povinnost jej správně užívat.⁴⁴

Typickým rysem české myslivecké mluvy je citová zabarvenost mysliveckých výrazů, které zpravidla označují nejruznější části těla lovené zvěře, způsob lovu, mysliveckou výstroj, popř. slouží pro rozlišení pohlaví zvěře či jejího stáří.⁴⁵

Lovecký cestovní ruch v sobě zahrnuje formu venkovského cestovního ruchu označovanou jako **rybolovecký cestovní ruch** (angl. fishing tourism). Mezi destinace oblíbené pro tento druh cestovního ruchu patří zejména Kanada, Island, Finsko, Norsko a další skandinávské země, Karibské ostrovy. Velké oblíbenosti se těší i na území České republiky.⁴⁶

Účastníci ryboloveckého cestovního ruchu provádějí lov ryb na udici, příp. jiným stanoveným způsobem. Lov ryb, stejně jako lov zvěře, upravuje v českých podmínkách platná legislativa, a to konkrétně Zákon č. 99/2004, o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (Zákon o rybářství) a Vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení tohoto zákona. Lov ryb smí být dle zmíněné legislativy prováděn pouze v rybářském revíru a na základě vydaného platného rybářského lístku a povolenky k lovu. Tyto povinné dokumenty je lovec ryb (rybář) povinen na vyžádání předložit rybářské stráž, popř. rybářskému hospodáři.⁴⁷

1.2.6 Nové formy venkovského cestovního ruchu

Mezi relativně nové formy venkovského cestovního ruchu lze zařadit např. pozorování ptactva (birdwatching) a ostatní zvěře, popř. fotografický cestovní ruch, který může být vyčleněn jako samostatná forma venkovského cestovního ruchu.

⁴⁴ HANZAL, Vladimír a kol (2007). *Penzum znalostí z myslivosti*. 8. vyd. Praha: Druckvo, 2007, str. 32. ISBN 978-80-239-5606-8.

⁴⁵ HANZAL, Vladimír a kol (2007). *Penzum znalostí z myslivosti*. 8. vyd. Praha: Druckvo, 2007, str. 25. ISBN 978-80-239-5606-8.

⁴⁶ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 500-501. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁴⁷ Český rybářský svaz (2018). *Rybářský řád ČRS*. Český rybářský svaz [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: https://www.rybsvaz.cz/?page=rybarsky_rad&lang=cz&web_menu_id=31#rybarsky_rad_zalozka_1_1

Pozorování ptactva neboli **birdwatching** (angl. birdwatching, birding) se vyznačuje rekreačním pozorováním ptáků ve volné přírodě, jejich fotografováním (někdy se hovoří o samostatné formě tzv. fotografickém cestovním ruchu), sledováním dalekohledy, nasloucháním jejich zpěvu, popř. jeho nahráváním. K těmto účelům jsou zřízeny pozorovatelné pro birdwatchery – nižší dřevěné stavby vystavěné výhradně za účelem pozorování ptactva většinou v blízkosti vodních ploch. Birdwatching je nejčastěji vyhledáván návštěvníky s odborným, popř. zájmovým zaměřením (milovníky přírody) na danou oblast, pro které tato forma cestovního ruchu není novou záležitostí.⁴⁸

Mezi birdwatcherovu nejčastěji používanou techniku patří kvalitní fotoaparát, pozorovací vodotěsný dalekohled a diktafon.⁴⁹

Destinace vyhledávané pro birdwatching zahrnují Amazonii, polární oblasti, Nový Zéland, Střední Ameriku, delty veletoků, tropické deštné pralesy, pobřežní útesy, jezera a další. V České republice se birdwatching postupně dostává do povědomí lidí, jakožto nová forma venkovského cestovního ruchu, nicméně neodborná veřejnost zatím nemá k dispozici dostatek informací o této formě.⁵⁰

1.3 Organizace venkovského cestovního ruchu působící v České republice

Organizaci venkovského cestovního ruchu v České republice zajišťují především následující organizace:

ECEAT

ECEAT - European Centre for Ecology and Tourism (Evropské centrum pro eko-agroturistiku) bylo založeno v roce 1993 za účelem podpory agroturistiky a ekoagroturistiky v České republice, Maďarsku a Polsku. Tato iniciativa probíhala za podpory nizozemské vlády a díky ní došlo v České republice k významnému rozvoji výše zmíněných forem venkovského cestovního ruchu. ECEAT tak významně přispěla, jakožto jediná

⁴⁸ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 436. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁴⁹ Birdwatching (2017). *Birdwatcherova technika*. Birdwatching [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://birdwatching.cz/birdwatcherova-technika>

⁵⁰ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 436-437. ISBN 978-80-7201-880-2.

organizace svého druhu v té době, ke zvýšení povědomí o venkovském cestovním ruchu. Činnost ECEAT později spočívala také v zajišťování sekretariátu Svazu venkovské turistiky a v tvorbě a následné podpoře projektů jako např. Prázdniny na venkově či Jednotný standard ubytování v soukromí. Tyto projekty ECEAT zpracoval pro Svaz venkovské turistiky, který je dodnes realizuje. V současné době patří mezi činnosti ECEAT především práce na vlastních aktivitách souvisejících s udržitelným cestovním ruchem jako jsou expertní služby (ECEAT EXPERTISE), akce v rámci programu Stezky dědictví (ECEAT TRAVEL) či vzdělávání a certifikace (ECEAT QUALITY).⁵¹

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky představuje dobrovolné profesní sdružení (spolek) s celostátní působností. Od roku 1997 vyvíjí svou činnost v oblasti hájení zájmů a podpory činnosti poskytovatelů služeb podnikajících ve venkovském cestovním ruchu. Zajišťuje jim systematické vzdělání v oboru a prostřednictvím oficiální jednotné klasifikace ubytování v soukromí a certifikace služeb zabezpečuje pro návštěvníky odpovídající kvalitu poskytovaných služeb. V souvislosti s tím se významně podílí na rozvoji této formy cestovního ruchu, zejména pak agroturistiky. Současně přispívá k obnově venkovských tradic a zvelebování venkovské krajiny.⁵²

Zmíněná certifikace spočívá v kategorizaci zařízení agroturistiky, venkovské turistiky a zážitkové turistiky. Na základě předem daných kritérií uděluje Svaz venkovské turistiky a agroturistiky certifikáty Dovolena na statku, Dovolena na venkově, Zážitky na venkově či Zážitky v regionech. Grafické ukázky vybraných značek znázorňuje obrázek č. 1. Mezi další významný projekt Svazu patří Prázdniny na venkově mapující nabídku zařízení a služeb venkovského cestovního ruchu.⁵³

⁵¹ ECEAT (2017). *Historie ve zkratce*. ECEAT [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-o-nas/>

⁵² Svaz venkovské turistiky a agroturistiky (2018). *O nás*. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.svazvta.cz/o-svazu/o-nas>

⁵³ Svaz venkovské turistiky a agroturistiky (2018). *Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky ČR 2017 - 2023*. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.svazvta.cz/o-svazu/ke-stazeni>

Obrázek č. 1: Vybrané značky udělované Svazem venkovské turistiky a agroturistiky



Zdroj: Svaz venkovské turistiky a agroturistiky (2018). *Oficiální jednotná klasifikace ubytování v soukromí; Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky* [online]

Asociace regionálních značek

Asociace regionálních značek vznikla v roce 2008 za účelem zastřešení probíhajících aktivit spojených s regionálním značením území České republiky. Do systému regionálního značení je v současnosti zapojeno 26 regionů (např. Krkonoše, Šumava, Beskydy, Moravský kras, Haná, Českosaské Švýcarsko, Kraj blanických rytířů a další). Podobu vybraných regionálních značek znázorňuje obrázek č. 2. Primární cíl této asociace je zviditelnění známých i méně známých regionů v České republice. Asociace regionálních značek vede katalog certifikovaných produktů, certifikovaných služeb zahrnujících ubytovací a stravovací služby a certifikovaných zážitků, které lze v příslušném regionu zažít. Regionální značky pro výrobky, služby a zážitky zaručují jejich kvalitu, šetrnost k přírodě a zejména vazbu na daný region. Mohou tak napomoci nejen návštěvníkům regionů, ale i místním obyvatelům, kteří mohou na základě regionálního značení podpořit např. produkty lokálních výrobců. Zároveň výrobci získávají díky regionálnímu značení jednotnou propagaci jejich produkce.⁵⁴

⁵⁴ Asociace regionálních značek (2010-2018). *O asociaci*. Asociace regionálních značek [online]. [cit. 2018-08-14]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>

Obrázek č. 2: Vybrané regionální značky



Zdroj: Asociace regionálních značek (2010-2018). *Regionální produkty* [online]

Mezi další orgány a organizace, které se zabývají tématem venkovského cestovního ruchu a přispívají k jeho rozvoji v České republice patří státní příspěvková organizace CzechTourism, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Asociace turistických informačních center ČR (A.T.I.C. ČR), Svaz ekologických zemědělců ČR (PRO-BIO), Liga ekologických alternativ (LEA), Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru.⁵⁵

V rámci Společné zemědělské politiky EU a Společné rybářské politiky EU jsou vyčleněny fondy pro podporu podnikatelských subjektů v tomto odvětví. Podpora je poskytována formou dotací od Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF), Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropského námořního a rybářského fondu (EMFF).⁵⁶

⁵⁵ Kolektiv autorů, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha (2012). *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 18. ISBN 80-245-1159-2. Dostupný také z: <https://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>

⁵⁶ Euroskop (2017). *Fondy pro zemědělce a rybáře*. Euroskop [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8633/sekce/fondy-pro-zemedelce-a-rybare/>

1.4 Projekty venkovského cestovního ruchu

V České republice bylo realizováno několik projektů orientovaných na podporu venkovského cestovního ruchu v jednotlivých regionech, které mají k rozvoji této formy cestovního ruchu předpoklady. Tyto projekty významně přispívají ke zvýšení atraktivity těchto regionů. Mezi nejvýznamnější projekty patří Greenways - Zelené stezky, Cyklisté vítáni, Heritage trails - Stezky dědictví, Prázdniny na venkově či NATURA 2000.

Greenways – Zelené stezky

Greenways, neboli Zelené stezky, představují trasy/komunikace propojující jednotlivá území tak, aby došlo ke zkvalitnění dopravní infrastruktury a stezky jako takové mohly být využívány pro provozování sportovních aktivit (nejčastěji jízda na kole), turistiky a rekreace. Zároveň je zde kladen důraz na zachování přírodního a kulturního dědictví území s ohledem na jednotlivé aspekty udržitelného cestovního ruchu.⁵⁷

O vznik první zelené stezky ve střední Evropě se zasloužil v devadesátých letech 20. století Čecho-Američan Lubomir Chmelar, který se nechal inspirovat americkou stezkou Hudson River Valley Greenway a rozhodl se pro realizaci obdobného propojení území sítí stezek greenways mezi Prahou a Vídní s cílem přilákat cykloturisty a pěší turisty do venkovských lokalit. Greenway Praha-Vídeň představuje páteřní dálkovou cyklotrasu dlouhou 430 km, která vede krásnou přírodou a spojuje historické památky a města Čech, Moravy a Rakouska. Koncept Greenways se následně začal za podpory Nadace Partnerství rozšiřovat nejen po České republice, ale i do dalších zemí střední a východní Evropy. Klíčovou se stala také finanční podpora z fondů Evropské unie, která umožnila další rozvoj Greenways.⁵⁸

Greenways v České republice zahrnují kromě zmíněné Greenway Praha-Vídeň také tyto⁵⁹:

- Stezka Železná opona
- Vltavská cyklistická stezka

⁵⁷ Greenways (1998-2018). *Greenways jsou....* GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Vse-o-Greenways/Greenways-jsou.aspx>

⁵⁸ Greenways (1998-2018). *Historie českých greenways.* GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Vse-o-Greenways/Historie-Greenways.aspx>

⁵⁹ Greenways (1998-2018). *Greenways v ČR.* GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Greenways-v-CR.aspx>

- Moravské vinařské stezky
- Greenway Krakov-Morava-Vídeň
- Greenway Berounka-Střela
- Greenway Jizera
- Labská stezka
- Lichtenštejnské stezky

Pro lepší znázornění sítě Greenways slouží obrázek č. 3.

Obrázek č. 3: Mapa Greenways v České republice



Zdroj: Greenways (1998-2018). *Greenways v ČR* [online]

Cyklisté vítání

V návaznosti na projekt Greenways vznikla v České republice iniciativa usilující o certifikaci kvality služeb ubytovacích zařízení, stravovacích zařízení a turistických cílů, které poskytují kvalitní zázemí provozovatelům cykloturistiky. Za podpory Nadace partnerství tak v roce 2005 vznikla certifikace Cyklisté vítání, jejíž primární cíl je právě rozvoj cykloturistiky a cyklistické dopravy.⁶⁰

⁶⁰ Cyklisté vítání (2005-2018). *Úvod*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Uvod.aspx>

Projekt Cyklisté vítání představuje celonárodní certifikační systém prověřující nabídku služeb cestovního ruchu z pohledu cykloturistiky. Certifikovaná zařízení jsou označena značkou Cyklisté vítání (viz. obrázek č. 4). Tato zařízení poskytují cykloturistům odpovídající služby a standardy srovnatelné s okolními evropskými zeměmi. Označení certifikovaných objektů lze nalézt v mapách, na vývěsních štítech, na vybraných internetových portálech, v cyklistických časopisech, v navigacích zn. Garmin či v katalogu Cyklisté vítání.⁶¹

Obrázek č. 4: Značka Cyklisté vítání



Zdroj: Cyklisté vítání (2005-2018). *Značka ke stažení* [online]

Heritage trails – Stezky dědictví

Stezky dědictví jsou jedním z mnoha významných projektů organizace ECEAT. Propojují přírodní a kulturní památky venkova s turistickými službami, a to současně s ohledem na udržitelný cestovní ruch.⁶²

V České republice se projekt Stezky dědictví zaměřuje na podporu regionální gastronomie a regionálních specialit. Projekt usiluje o zprostředkování kvalitního gastronomického zážitku jak tuzemským, tak zahraničním návštěvníkům. Sdružuje podniky, které se zaměřují na regionální, popř. národní kuchyni za použití kvalitních místních surovin. Při výběru podniků se zohledňují jednotná kritéria Stezek dědictví týkající se použitých surovin, způsobu přípravy jídel, formy a rozsahu nabídky, podávání jídel a samotného provozu podniku.⁶³

⁶¹ Cyklisté vítání (2005-2018). *Kde hledat*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/navigace-v-terenu.aspx>

⁶² ECEAT (2017). *Expertní služby: Naše referenční projekty*. ECEAT [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-expertise/>

⁶³ Stezky dědictví (2010). *O projektu Stezky dědictví*. Stezky dědictví [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.stezky-dedictvi.cz/stezky-dedictvi-projekt/>

V rámci projektu Stezky dědictví dochází nejen k podpoře gastronomických podniků, ale zároveň k podpoře nejrozličnějších gastronomických akcí, které si kladou za cíl poukázat na vybrané regionální či národní speciality. Mezi takovéto akce patří např. Slavnosti chřestu či Slavnosti moravského uzeného a vína. Gastronomické akce mohou významně přispět k nalákání nových návštěvníků do méně známých regionů.⁶⁴

Obrázek č. 5: Logo projektu Stezky dědictví v České republice



Zdroj: Stezky dědictví (2010). *Regionální gastronomie – tradiční kuchyně* [online]

Prázdniny na venkově

Projekt Prázdniny na venkově vznikl pod záštitou Svazu venkovské turistiky za účelem podpory rozvoje venkovského cestovního ruchu v České republice. Jde o turistický produkt mapující nabídku služeb venkovského cestovního ruchu vč. možností ubytování v dané lokalitě, kdy jsou vyčleněny tyto skupiny ubytovacích zařízení: hotel, penzion, ubytování v soukromí, kemp, ubytovna, chata, chalupa. Na webových stránkách projektu mohou návštěvníci nalézt nejrozličnější tipy na výlety a zážitky v lokalitě, kterou si zvolí. Na facebookovém profilu projektu se mohou návštěvníci dozvědět o probíhajících akcích venkovského cestovního ruchu se zaměřením na ekofarmy a jejich produkty, místní speciality, jezdeckví, řemeslné aktivity a dílny pro děti aj.⁶⁵

Projekt zároveň slouží k podpoře podnikatelů ve službách venkovského cestovního ruchu, a to zejména s ohledem na jejich propagaci směrem k návštěvníkům dané lokality, ve které poskytovatelé služeb působí. Dále se zaměřuje na poradenské služby začínajícím podnikatelům v tomto oboru ohledně potřebného know-how, prezentaci na veletrzích a výstavách cestovního ruchu. První etapa tohoto projektu (období 2011-2013) byla financována z Integrovaného operačního programu Evropské unie – Národní podpora cestovního ruchu za účelem vybudování značky Prázdniny na venkově, zvýšení

⁶⁴ ECEAT (2017). *Průvodce a akce*. ECEAT [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-travel/>

⁶⁵ Prázdniny na venkově (2018). *O nás*. Prázdniny na venkově [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <http://www.prazdninynavenkove.cz/o-nas/167/>

atraktivitu venkovského cestovního ruchu v České republice a podpory venkovských podnikatelů v získání nových zákazníků. Jako hlavní cílový segment projektu byl určen segment rodiny s dětmi. Mezi partnery této etapy projektu patřili např. CzechTourism, Asociace regionálních značek, Cyklisté vítáni, kamsdetmi.com, Společnost mladých agrárníků a další. Tato etapa byla ukončena k listopadu 2013.⁶⁶

Obrázek č. 6: Logo projektu Prázdniny na venkově



Zdroj: Prázdniny na venkově (2011). *Ke stažení* [online]

NATURA 2000

NATURA 2000 je soustavou chráněných území napříč státy Evropské unie, která byla vytvořena na základě *Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“)* a *Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“)*. Cílem vytvoření soustavy NATURA 2000 je zabezpečení ochrany vybraných chráněných druhů rostlin, živočichů a přírodních stanovišť stanovených výše zmíněnými právními předpisy Evropské unie. Jedná se o takové druhy a stanoviště, které jsou z evropského pohledu nejcennější a nejvíce ohrožené, popř. pokud se jedná o druhy endemické. Za účelem ochrany jednotlivých druhů a stanovišť jsou mapovány tzv. „ptačí oblasti“ a „evropsky významné lokality“. V České republice bylo implementací směrnic a zavedením soustavy NATURA 2000 pověřeno Ministerstvo životního prostředí pod odbornou záštitou Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR). Na vyhlásování ptačích oblastí (viz. obrázek č. 8) a evropsky významných lokalit se podílí vláda ČR.⁶⁷

Obrázek č. 7: Logo NATURA 2000

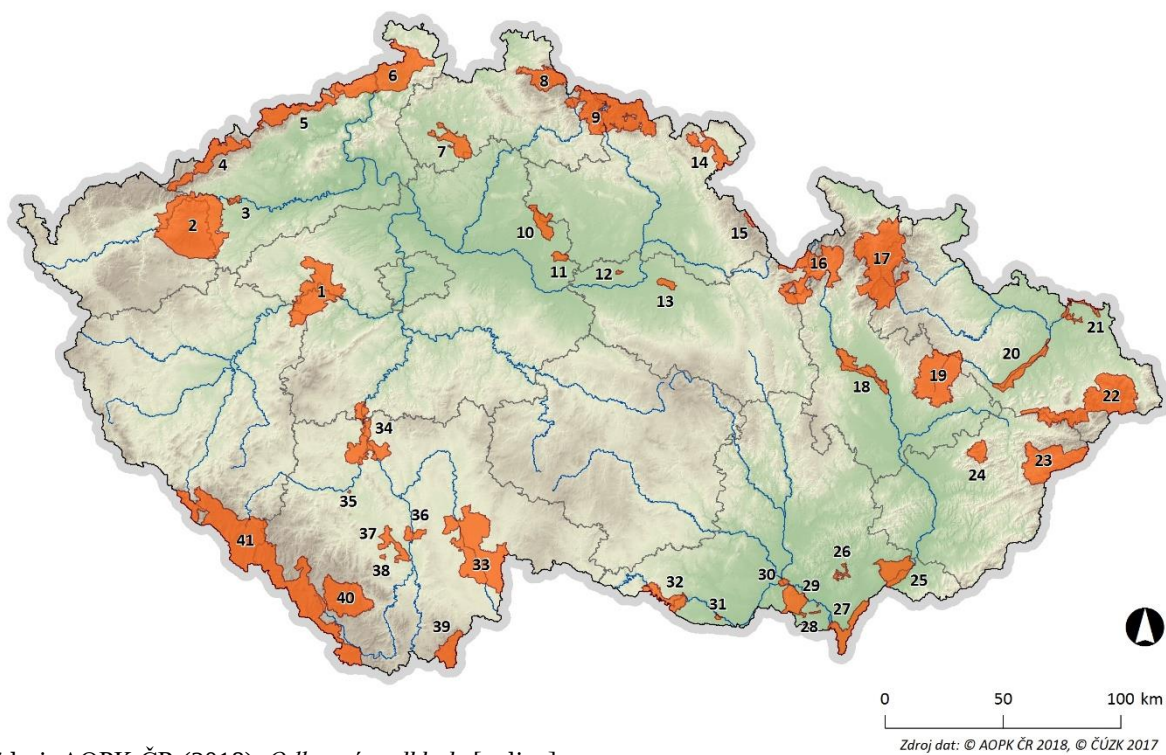


Zdroj: European Commission (2018). *Resources: Logos* [online]

⁶⁶ POSÁDOVÁ, D. (2013). *Prázdniny na venkově* [online]. Telč: Svaz venkovské turistiky, 2013. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/52f8f13d-c058-494a-89a6-dc54f8539580/Prazdniny-na-venkove_Dana-Posadova.pdf

⁶⁷ NATURA 2000, AOPK ČR (2006). *Co je Natura 2000?*. NATURA 2000 [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>

Obrázek č. 8: Mapa ptačích oblastí v České republice



Zdroj: AOPK ČR (2018). *Odborné podklady* [online]

2 Předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu zahrnují podmínky a faktory (činitele), které ovlivňují cestovní ruch a jeho rozvoj v dané lokalitě. Z ekonomického a geografického hlediska je lze rozdělit na selektivní (stimulační) faktory, lokalizační podmínky a realizační podmínky.⁶⁸

2.1 Selektivní (stimulační) faktory

Selektivní faktory můžeme také označit jako faktory stimulační, neboť stimulují vznik a rozvoj cestovního ruchu. Právě prostřednictvím selektivních faktorů mohou být naplno využity podmínky (předpoklady) pro cestovní ruch v konkrétních lokalitách. Selektivní faktory lze rozdělit na objektivní a subjektivní.⁶⁹

2.1.1 Objektivní faktory

Objektivní faktory zahrnují celou řadu faktorů ovlivňujících cestovní ruch v dané lokalitě. Jedná se o faktory politické a bezpečnostní, ekonomické, demografické, ekologické aj.⁷⁰

V rámci politických faktorů hraje klíčovou roli mírové uspořádání světa, tj. takové uspořádání, kdy nedochází k válečným konfliktům. V jednotlivých státech pak realizaci domácího i zahraničního cestovního ruchu značně ovlivňuje stabilita vnitropolitické a bezpečnostní situace stejně jako politické uspořádání daného státu. Obecně lze říci, že demokratická uspořádání nebrání rozvoji cestovního ruchu. Totalitní systémy naopak často omezují jeho rozvoj např. prostřednictvím omezování výjezdů vlastních obyvatel do zahraničí.⁷¹

Zvyšující se životní úroveň populace bezprostředně navazující na lepší ekonomickou situaci se projevuje ve zvyšování poptávky po různých formách cestovního ruchu. V současné době představuje cestování neodmyslitelnou součást životního stylu obyvatel

⁶⁸ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12. ISBN 80-245-0858-3.

⁶⁹ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12. ISBN 80-245-0858-3.

⁷⁰ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12. ISBN 80-245-0858-3.

⁷¹ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12. ISBN 80-245-0858-3.

a vzhledem k trendu zkracování pracovní doby a zvětšování objemu fondu volného času zbývá lidem více času právě na realizaci cestovního ruchu.⁷²

Neodmyslitelnou roli hrají demografické faktory zahrnující např. hustotu zalidnění dané lokality, věkovou strukturu obyvatel či rostoucí úroveň urbanizace. Právě velkoměsta většinou představují oblasti s největšími nároky na cestovní ruch, k čemuž přispívá i fakt, že jejich obyvatelé zpravidla spadají do vyšší příjmové skupiny a jejich požadavky na cestovní ruch se tím zvětšují.⁷³

V neposlední řadě nelze pro účely této práce opomenout ekologické faktory stimulující vznik a rozvoj cestovního ruchu, např. stav životního prostředí v lokalitě. Rozvoj cestovního ruchu by měl být prováděn šetrným způsobem s ohledem na životní prostředí a ostatní aspekty udržitelného rozvoje, neboť je prokázáno, že masový rozvoj cestovního ruchu přispívá k degradaci území a může nevratně ohrozit přírodní i jiné podmínky území, kde dochází k enormní koncentraci cestovního ruchu.⁷⁴

2.1.2 Subjektivní faktory

Role subjektivních faktorů spočívá v ovlivňování rozhodování lidí ohledně účasti na cestovním ruchu. Jedná se o nejrůznější psychologické faktory a pohnutky, spotřebitelské chování, módní trendy (módnost některých lokalit a středisek), změnu politické situace a další. V ovlivnění rozhodování lidí k účasti na cestovním ruchu v konkrétní lokalitě hrají roli také její propagace a reklama. Všechny zmíněné faktory mohou působit na utváření subjektivních zájmů návštěvníků o danou lokalitu, což dále vede ke zvýšení nebo v opačném případě ke snížení její návštěvnosti a ke změnám v rozmístění cestovního ruchu.⁷⁵

⁷² HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12-13. ISBN 80-245-0858-3.

⁷³ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 13. ISBN 80-245-0858-3.

⁷⁴ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 13. ISBN 80-245-0858-3.

⁷⁵ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 14. ISBN 80-245-0858-3.

2.2 Lokalizační podmínky

Lokalizační podmínky především rozhodují o funkčním využití konkrétních lokalit pro cestovní ruch. Příznivé hodnoty lokalizačních podmínek určují místo, kde se bude cestovní ruch rozvíjet. Jejich význam v otázce rozvoje cestovního ruchu je až druhotný. Lokalizační podmínky v zásadě představují pouze určité předpoklady, které mohou napomoci k rozvoji cestovního ruchu, avšak jejich konkrétní využití je zajišťováno prostřednictvím selektivních faktorů a realizačních podmínek. Lokality jsou z hlediska cestovního ruchu různě využívány, a to na základě jejich přírodních možností, charakteru a kvality společenských podmínek a atraktivit. Zjednodušeně lze lokalizační podmínky rozdělit do dvou skupin: přírodní podmínky a atraktivita a společenské podmínky a atraktivita.⁷⁶

2.2.1 Přírodní podmínky a atraktivita

Z přírodních podmínek mají vliv klimatické a hydrologické poměry, reliéf a morfologické poměry, místní fauna a flóra, přírodní atraktivita aj.⁷⁷

Klimatické poměry hrají v oblasti realizaci a rozmístění cestovního ruchu významnou roli. Pro určení vhodnosti lokality pro cestovní ruch je používán princip tzv. horizontální a vertikální zonality. Z hlediska horizontální klimatické zonality je cestovní ruch nejvíce rozšířen v mírném a subtropickém podnebném pásu, kde klimatické prvky jako např. teplota, vlhkost vzduchu, množství srážek a jejich rozdělení, délka slunečního svitu aj. dosahují nejvhodnějších hodnot pro rozvoj cestovního ruchu. Klimatické poměry se dále uplatňují v určení sezónnosti cestovního ruchu, kdy hlavní sezónou bývá zpravidla letní období, a to především v přímořských lokalitách.⁷⁸

Hydrologické poměry určují předpoklady pro koncentraci cestovního ruchu do konkrétních středisek (lokalit). V případě existence minerálních pramenů s léčebnými účinky je např. lokalita předurčena k rozvoji lázeňského cestovního ruchu a ke vzniku lázeňského střediska. Atraktivní jsou z podpovrchových vod také gejzíry, z povrchových

⁷⁶ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 14. ISBN 80-245-0858-3.

⁷⁷ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 14. ISBN 80-245-0858-3.

⁷⁸ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 15. ISBN 80-245-0858-3.

vod pak zejména moře, jezera, umělé vodní plochy a řeky. K atraktivitě vodních toků může přispět výskyt přírodních zvláštností jako např. kaňonů, vodopádů.⁷⁹

Vliv morfologických poměrů a celkového charakteru reliéfu krajiny na cestovní ruch je považován za poměrně novou záležitost. Hodnotí se horizontální a vertikální členitost povrchu. Z hlediska vertikální členitosti lze vyzdvihnout horské oblasti, které se vyznačují svou přitažlivostí pro návštěvníky, a to z mnoha důvodů. V horských oblastech je možné realizovat nejrůznější formy cestovního ruchu, příroda je zde relativně nedotčená v porovnání s nížinnými oblastmi a je možné zde vidět zajímavé atraktivity zahrnující skalní útvary, krasové oblasti s jeskyněmi, ledovcová jezera a další.⁸⁰

Místní fauna a flóra má na rozmístění cestovního ruchu spíše menší vliv, nicméně specifické živočišné či rostlinné druhy mohou být v ojedinělých případech hlavním lákadlem návštěvníka pro realizaci jeho cesty do dané destinace. Může jít o ojedinělé a vzácně se vyskytující chráněné druhy, např. sekvoje v Národním parku Sequoia, africké národní parky.⁸¹

2.2.2 Společenské (kulturní) podmínky a atraktivity

Jedná se o podmínky a atraktivity uspokojující poptávku návštěvníků po zábavě, vzdělání, získání nových poznatků a zkušeností. Společenské podmínky a atraktivity charakterizuje jejich územní koncentrace, tzv. bodové (střediskové) rozmístění. Ve srovnání s přírodními podmínkami a atraktivitami často figurují jako primární motiv návštěvníků k návštěvě daného místa či lokality, což je z velké části dáno jejich zvláštností a unikátností. Ke zvýšení hodnoty těchto míst může přispět fakt, že dané místo je atraktivní z hlediska přírodních podmínek a atraktivit.⁸²

Společenské (kulturní) podmínky a atraktivity mohou zahrnovat kulturně-historické památky různého typu, kulturní zařízení (muzea a galerie), technické památky a parky,

⁷⁹ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 15-16. ISBN 80-245-0858-3.

⁸⁰ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 16-17. ISBN 80-245-0858-3.

⁸¹ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 17-18. ISBN 80-245-0858-3.

⁸² HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 18. ISBN 80-245-0858-3.

památky lidové architektury, jádra historických měst, kulturní a jiné akce (divadelní představení, koncerty, hudební festivaly), sportovní zařízení, sportovní akce aj.⁸³

Největší význam z hlediska atraktivity zaujímají právě kulturně-historické památky. Masový zájem o ně se projevuje v koncentraci cestovního ruchu do konkrétních míst a lokalit. Obecně největší oblibě se těší architektonická díla jednotlivých historických slohů, popř. moderní architektury, a to jak samostatné stavby, tak jejich seskupení, tj. historická jádra měst.⁸⁴

Z kulturních zařízení lákají návštěvníky zejména muzea a galerie různého zaměření. Co se týká kulturních akcí, dominují divadelní a operní představení, koncerty, hudební a jiné festivaly. Zařízení vybudovaná pro účely konání sportovních událostí se vyznačují svou velkou kapacitou a vzhledem k masovému počtu diváků některých sportů se řada sportovišť stala celosvětově významná. Návštěvníci směřují do míst konání mezinárodních sportovních akcí (např. mistrovství různých sportů, olympijské hry), regionálních sportovních akcí (např. býčí zápasy, folklorní akce), popř. vyhledávají známé zábavní parky.⁸⁵

2.3 Realizační podmínky

Realizační podmínky mají klíčový význam. Umožňují rozvoj cestovního ruchu v lokalitách s příznivými lokalizačními podmínkami. Realizační podmínky zajišťují především dopravu do těchto lokalit a možnosti, jak lokalitu využívat k pobytu a jak zde uspokojovat potřeby účastníků na cestovním ruchu, tj. především stupeň rozvinutosti materiálně-technické základny cestovního ruchu (MTZ), do které řadíme ubytovací a stravovací zařízení, sportovně-rekreační zařízení, účelová zařízení, cestovní kanceláře aj. Pokud nejsou realizační podmínky (předpoklady) v lokalitě na dostatečně dobré úrovni, výrazně to ohrožuje rozvoj místního cestovního ruchu.⁸⁶

⁸³ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 18. ISBN 80-245-0858-3.

⁸⁴ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 18. ISBN 80-245-0858-3.

⁸⁵ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 19-20. ISBN 80-245-0858-3.

⁸⁶ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 20. ISBN 80-245-0858-3.

2.3.1 Doprava

Dopravní služby řadíme mezi základní služby cestovního ruchu, které bezprostředně umožňují jeho realizaci. Jejich význam dále roste se zvyšující se poptávkou po cestovním ruchu v dané lokalitě. V návaznosti na rozvoj cestovního ruchu dochází k rozšíření stávající a budování nové dopravní infrastruktury výhradně k tomuto účelu i přes to, že převažující část světové dopravní sítě byla vybudována a funguje za jiným hospodářským účelem než pro účely cestovního ruchu. Dopravu v lokalitě lze hodnotit z několika možných kritérií, kterými jsou např. její rychlost, kvalita, bezpečnost, modernizace a další.⁸⁷

Z hlediska druhů dopravy se pro potřeby cestovního ruchu hojně využívá automobilová doprava, která má vedoucí postavení, co se týká objemu přepravovaných účastníků ve vnitrostátním i mezinárodním měřítku. K přepravě na velké vzdálenosti v kontinentálním měřítku slouží doprava železniční, v mezikontinentálním měřítku dominuje doprava letecká. Okrajově využívaná pro potřeby cestovního ruchu je vodní doprava, která zahrnuje vnitrozemskou vodní dopravu a námořní dopravu. Rozvoj cestovního ruchu dal vzniknout tzv. vertikální dopravě zahrnující např. lanovky, vleky a jiné dopravní prostředky umožňující zpřístupnění horských a vysokohorských oblastí. Rozvoj tohoto druhu dopravy přispěl k masovému rozšíření cestovního ruchu orientovaného na provozování zimních sportů a rekreace.⁸⁸

2.3.2 Ubytovací a stravovací zařízení

Nedílnou součástí materiálně technické základy cestovního ruchu tvoří ubytovací a stravovací zařízení. Výskyt a kapacita těchto zařízení vytváří v dané lokalitě předpoklady k realizaci cestovního ruchu, dále určují jeho faktické rozmístění a místa, kde se cestovní ruch koncentruje nejvíce. Na místech jeho největší koncentrace je vhodné věnovat zvýšenou pozornost aspektu ochrany životního prostředí, neboť zde může snadno dojít k narušení kvality přírodních podmínek v lokalitě, v horším případě k rozsáhlé devastaci území. U materiálně-technického zajištění hraje roli nejen kvantita ubytovacích, stravovacích a dalších služeb v lokalitě (např. zábavní, sportovní zařízení), ale také jejich kvalita. Právě kvalita poskytovaných služeb, a to jak základních, tak

⁸⁷ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 20-21. ISBN 80-245-0858-3.

⁸⁸ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 20-21. ISBN 80-245-0858-3.

doplňkových, dokáže přimět návštěvníky k tomu, aby se do destinace opakovaně vraceli.⁸⁹

⁸⁹ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 22. ISBN 80-245-0858-3.

3 Vymezení zkoumaného regionu

V následující kapitole bude vymezen region Šumava z fyzicko-geografického a socioekonomického hlediska. Jeho důkladné vymezení je nezbytné pro účely následné analýzy. Ve zkoumaném regionu bude zhodnocena infrastruktura cestovního ruchu a budou zmapovány vybrané formy venkovského cestovního ruchu, které jsou pro daný region z hlediska venkovského cestovního ruchu stěžejní.

3.1 Problematika vymezení území regionu Šumava

Přesné vymezení regionu Šumava není jednoduché, neboť název Šumava se užívá k označení více rozdílně velkých geografických území. Může se jednat o označení rozsáhlého 120 km dlouhého pásemného pohoří Šumava, které se rozprostírá po obou stranách jižní státní hranice České republiky se Spolkovou republikou Německo a s Rakouskem. Nejvyšším vrcholem pohoří Šumava je Velký Javor (*Großer Arber*) se svou nadmořskou výškou 1456 m. Velký Javor leží na německé straně Šumavy označované jako *Bayerischer Wald* (Bavorský les).⁹⁰

Šumavou se však nerozumí pouze jedno z největších a nejvýznamnějších pohoří České republiky, ale také území tzv. turistického regionu Šumava, biosférické rezervace Šumava, chráněné krajinné oblasti či stejnojmenného národního parku. Šumava byla v roce 1963 vyhlášena CHKO o rozloze 1630 km², následně v roce 1991 byla z tohoto území vyčleněna oblast vyžadující větší než dosavadní ochranu. Z tohoto důvodu vznikl NP Šumava, který se svou rozlohou 680,64 km² dodnes představuje největší národní park na území České republiky. Velikost a polohu NP Šumava znázorňuje obrázek č. 9 a č. 10. Jako nejvyšší bod NP Šumava je označována hora Plechý se svou nadmořskou výškou 1378 m. Nejvyšším bodem CHKO Šumava je Boubín (1362 m).⁹¹

Biosférická rezervace Šumava byla vyhlášena organizací UNESCO v roce 1990 za účelem ochrany jedinečného území zasahujícího do dvou krajů České republiky, do kraje

⁹⁰ Turistika.cz (2007-2018). *Šumava pohoří*. Turistika.cz [online]. [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/sumava-pohori/detail>

⁹¹ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

Jihočeského a Plzeňského. Vlastní rozloha biosférické rezervace Šumava činí 1670 km². Patří tak mezi šest biosférických rezervací vyhlášených na území České republiky.

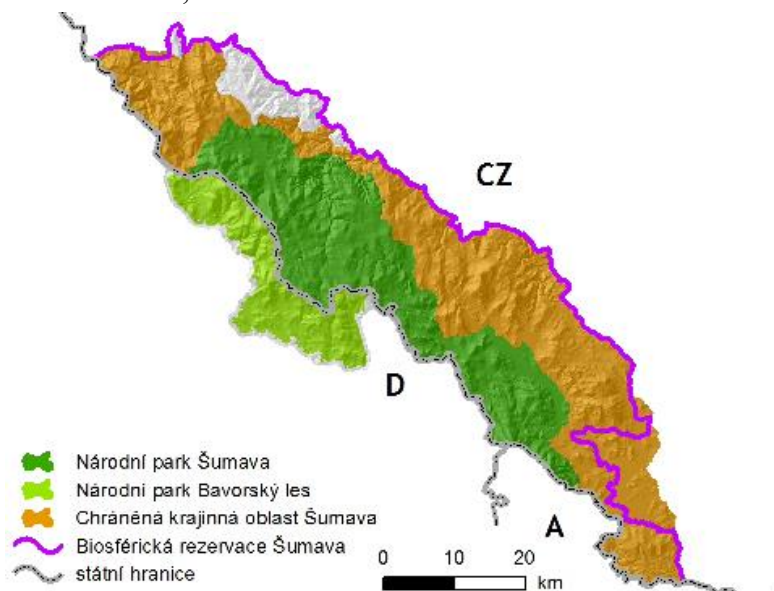
Mezi další jsou řazeny tyto: Křivoklátsko, Třeboňsko, Krkonoše, Bílé Karpaty, a Dolní Morava.⁹²

Obrázek č. 9: Porovnání velikosti území NP, CHKO a biosférické rezervace Šumava



Zdroj: ŠUMAVAGO (2012). *Národní park Šumava – největší národní park České republiky* [online]

Obrázek č. 10: Porovnání velikosti území NP, CHKO a biosférické rezervace Šumava (zasazení do kontextu státních hranic)



Zdroj: NP Šumava (2008-2018) [online]

⁹² Biosférická rezervace Šumava (2012). *Biosférická rezervace Šumava*. Biosférická rezervace Šumava [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <http://www.br-sumava.cz/>

Jak lze vidět z obrázku č. 9 a č. 10 a na základě zmíněných hodnot rozlohy jednotlivých oblastí ochrany, území původní CHKO Šumava a biosférické rezervace Šumava se podobají velikostí i tvarem. Nelze však říci, že se dokonale překrývají. Dnešní CHKO Šumava se rozprostírá na ploše 993,98 km² a tvoří ochranné pásmo národního parku. Území národního parku představuje na české straně podstatně menší celek oproti biosférické rezervaci Šumava, avšak jak znázorňuje obrázek č. 10, tvoří ho nejen území na české straně pohoří Šumava, ale i na jeho německé straně – tzv. národní park *Bayerischer Wald* (NP Bavorský les). Sousedící NP Bavorský les byl vyhlášen národním parkem v roce 1970 a jeho současná rozloha činí 242 km². Šumava představuje chráněné území, které se zároveň shoduje s průběhem šumavského pohoří.⁹³

Vymezení turistického regionu Šumava vychází z rozdělení České republiky do turistických regionů, které se mohou rozprostírat na více krajích a nemusí tak striktně odpovídat administrativně-správnímu členění státu. Představují však ucelené kompaktní celky, které umožňují snadnější prezentaci zahraničním i domácím návštěvníkům. Při tvorbě turistických regionů je uplatňován především marketingový přístup. Toto rozdělení bylo poprvé realizováno v letech 1998-1999 na základě jednání v regionech. Výsledkem bylo rozdělení území České republiky do 15 turistických regionů. Pro každý region byl ustanoven koordinátor cestovního ruchu zajišťující efektivní oboustrannou komunikaci s agenturou CzechTourism a koordinaci jednotné marketingové komunikace napříč regionem.⁹⁴

Následně došlo k aktualizaci členění turistických regionů a v roce 2010 vešlo v platnost nové členění na 17 regionů namísto původních 15. Současná mapa turistických regionů České republiky zahrnuje následující turistické regiony⁹⁵:

- Praha
- Střední Čechy
- Jižní Čechy
- Šumava
- Plzeňsko a Český les
- Západočeské lázně
- Severozápadní Čechy
- Českolipsko a Jizerské hory

⁹³ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

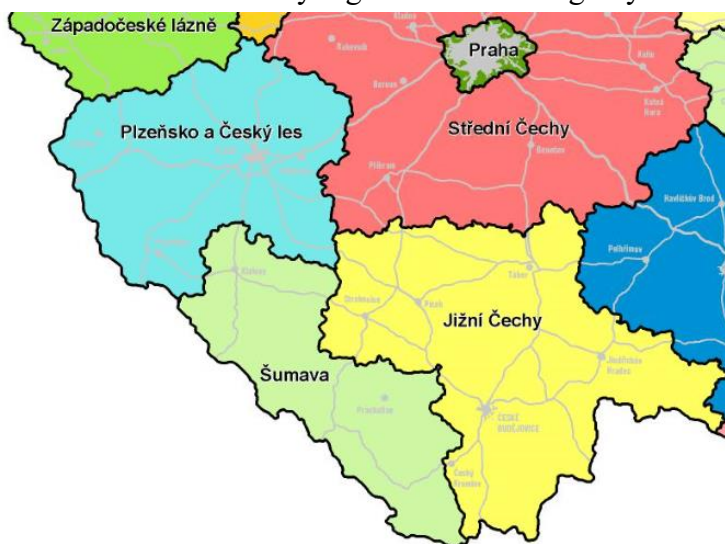
⁹⁴ Eurovision s.r.o. (2006). *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu* [online]. Brno: Eurovision s.r.o., 2006, str. 39 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/b4aff6ee-1f70-4bb7-bbc6-142734ba4d5d/GetFile11.pdf>

⁹⁵ AŠMEROVÁ, Ivana a kol. (2010). *Didaktické metody pro výuku cestovního ruchu na základních a středních školách* [online]. Ostrava: AHOL – Vyšší odborná škola, pro CzechTourism, 2010, str. 34 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/26d3b784-dae3-4fa6-9c09-d7c89780a21d/%2022_04_13_didakticke_metody.pdf.aspx

- Český ráj
- Krkonoše a Podkrkonoší
- Královéhradecko
- Východní Čechy
- Vysočina
- Jižní Morava
- Východní Morava
- Střední Morava a Jeseníky
- Severní Morava a Slezsko.

Na obrázku č. 11 je znázorněna poloha turistického regionu Šumava vůči sousedícím regionům. Z obrázku jasně vyplývá, že jeho poloha se neshoduje s administrativním členěním území České republiky na kraje. Jak již bylo zmíněno, Šumava se rozkládá na území Jihočeského a Plzeňského kraje.

Obrázek č. 11: Turistický region Šumava a regiony s ním sousedící



Zdroj: CzechTourism (2005-2017). *Mapa turistických regionů a oblastí, kontakty* [online]

3.2 Fyzicko-geografická charakteristika

Poloha regionu

Ať už se hovoří o turistickém regionu Šumava či o stejnojmenných přírodních oblastech pod jednotlivými výše zmíněnými stupni ochrany, Šumava představuje území rozprostírající se na jihu až jihozápadě České republiky při hranici s Rakouskem a Bavorskem.⁹⁶

⁹⁶ Regionální Informační Servis (2008-2018). *O regionu: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/o-regionu/>

3.2.1 Přírodní poměry

V následující subkapitole budou blíže specifikovány přírodní poměry regionu Šumava, které zároveň představují jeden z významných lokalizačních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu (viz. subkapitola 2.2. této práce). Právě lokalizační předpoklady se mohou významně podílet na jeho rozvoji, avšak jak již bylo zmíněno, jejich význam je až druhotný oproti realizačním podmínkám a selektivním faktorům.⁹⁷

Mezi přírodní poměry se řadí klima (podnebí) dané lokality, vodstvo, reliéf a morfologické poměry, fauna a flóra, která se zde vyskytuje.

Klimatické poměry

Oblast Šumavy je charakterizována přechodným středoevropským klimatem s tím, že hlavní část šumavského pohoří spadá do chladné klimatické oblasti. Pro Šumavu je typická dlouhá zima, jejíž délka se s vyšší nadmořskou výškou prodlužuje, krátké jaro a následně léto charakteristické relativní vlhkostí klimatu. Charakter klimatu je zde na pomezí kontinentálního a oceánského, projevuje se malými ročními výkyvy teplot a rovnoměrným rozložením srážek během celého roku. Průměrná teplota se v oblastech s nadmořskou výškou 750 m pohybuje okolo +6,0 °C, v oblastech s nadmořskou výškou 1300 m okolo +3,0 °C. Teplotní rekord byl zaznamenán 30. 1. 1987 na Jezerní slati, kdy místní teplota činila -41,6 °C. Hodnoty vlhkosti dosahují 80 %, což souvisí s častým výskytem mlhy. Co se týká sněhových podmínek, sníh se na území Šumavy drží max. 120-150 dní v roce, v rozpětí mezi 40 a 150 cm. Co se týká četnosti srážek, v tomto ohledu dominuje oblast Březník, místo s nejvyšším výskytem srážek na Šumavě (1600 mm).⁹⁸

Díky dostatku sněhových srážek vyhledává mnoho návštěvníků Šumavu jako destinaci pro lyžování či běžkování v zimním období. Zejména běžkování lze označit jako určitou formu venkovského cestovního ruchu, podobně jako např. cykloturistiku.⁹⁹

⁹⁷ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 14. ISBN 80-245-0858-3.

⁹⁸ Národní park Šumava (2008-2018). *Klima*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1268/sekce/klima/>

⁹⁹ BALCAR, Bohuslav, ŠLEGL, Jaroslav (2008). *BAVORSKO: I. Bavorská Šumava*. Plzeň: NiKo, 1992, str. 10-11.

Hydrologické poměry (vodstvo)

Z hlediska hydrologického spadá většina české části Šumavy do povodí Labe, tj. úmoří Severního moře. Některé malé příhraniční oblasti spadají do povodí Dunaje, které představuje úmoří Černého moře. Největší šumavskou řekou je řeka Vltava a její významný přítok – řeka Otava. Vltava odvodňuje jižní část národního parku, Otava západní část národního parku. Mezi další významné řeky lze zařadit Volyňku, Blanici či Vydru. Šumavské řeky jsou charakteristické hnědavě zabarvenou vodou díky přítomnosti rašelinišť, viz. příloha č. 1.¹⁰⁰

Vlivem ledovcového působení byla na území Šumavy vytvořena ledovcová jezera, z nichž nejvýznamnější jsou Černé a Čertovo jezero. Mezi další významná jezera ledovcového původu patří jezero Plešné, Prášilské a jezero Laka. Dalšími přirozenými vodními plochami jsou rašelinná jezírka, která se nejvíce vyskytují ve slatích. Největší rašelinné jezírko se nachází v Chalupské slati.¹⁰¹

Z umělých vodních nádrží je nejznámější Lipno, nejrozsáhlejší vodní nádrž na území České republiky z hlediska plochy. Mezi známé rybníky lze zařadit např. rybník Olšina a Křišťanovický. Na území Šumavy se nachází Schwarzenberský plavební kanál, významný umělý vodní tok propojující povodí Labe a povodí Dunaje. Tento plavební kanál v minulosti sloužil k plavení dřeva.¹⁰²

Morfologické poměry (reliéf)

Reliéf území lze popsat jako hornatý. Z geografického hlediska náleží většina území Šumavy do geomorfologického celku Šumava. Menší část území pak do celku Šumavské podhůří. Šumava představuje rozsáhlý horský celek o rozloze dosahující téměř 1700 km² a o délce cca 120 km. Nejvyšších vrcholů pohoří dosahuje na německé (bavorské) straně. Jedná se o již zmíněný Velký Javor (1456 m) a Velký Roklan (1454 m). Nejvyšším vrcholem české strany pohoří Šumava je vrchol Plechý (1378 m).¹⁰³

¹⁰⁰ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹⁰¹ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹⁰² DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹⁰³ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

Jádro pohoří tvoří náhorní plošina Šumavské pláně dosahující nadmořské výšky okolo 1000 m. Z této náhorní plošiny vybíhají severozápadním směrem Železnorudská hornatina a jihovýchodním směrem hornatina Trojmezenská. Směrem k vnitrozemí se táhne Boubínská a Želnavská hornatina, které od sebe odděluje Vltavická brázda. Čtvrtohorní ledovcovou činností byly na území Šumavy vyhloubeny tzv. kary, které byly vyplněny vodou a vznikla z nich ledovcová jezera (viz. níže). Dále byly vytvořeny specifické útvary, např. mrazové sruby, skalní hradby či vyklenutá náhorní a údolní vrchoviště.¹⁰⁴

Šumavské podhůří představuje druhý geomorfologický celek tvořený např. Strážovskou vrchovinou, Svatoborskou vrchovinou, Vimperskou vrchovinou, Prachatickou hornatinou a Českokrumlovskou vrchovinou. Nejvyšším vrcholem Šumavského podhůří je Libín (1096 m) ležící již mimo území CHKO Šumava.¹⁰⁵

Flóra

Šumava bývá společně s Bavorským lesem mnohdy označována jako „*plíce Evropy*“ či „*zelený ostrov uprostřed střední Evropy*“, což je dáno tím, že se jedná o největší lesní plochu ve střední Evropě a zároveň území nejméně poškozené vnějšími vlivy. Šumava představuje mimořádné území, které i v dnešní době umožňuje mnoha druhům rostlin a živočichů žít si podle jejich vlastních zákonů a zvyklostí. Šumavská příroda zůstává v některých svých částech téměř nedotčená člověkem, místy se dochovaly i původní lesní porosty, které vykazují pralesovitý charakter (např. Boubín, Stožec, Trojmezí).¹⁰⁶

Jak již bylo zmíněno, největší část území zaujímají lesy, které pokrývají až 80 % celkové rozlohy národního parku. Nejvýznamnějšími zonálními vegetačními jednotkami na území Šumavy jsou květnaté bučiny charakteristické bohatým bylinným patrem, horské smrčiny, které se vyskytují v nejvyšších polohách a již podle názvu zde dominuje smrk ztepilý doprovázený jeřábem ptačím a acidofilní (kyselé) bučiny představující širokou zónu mezi dvěma předchozími biotopy. Acidofilní bučiny charakterizuje kyselé půdní prostředí a oproti květnatým bučinám omezenost bylinného patra. Právě významná část

¹⁰⁴ Národní park Šumava (2008-2018). *Přírodní poměry*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1262/sekce/prirodni-pomery/>

¹⁰⁵ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹⁰⁶ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 293. ISBN 978-80-242-2075-8.

těchto lesů byla v minulosti vykácena a nahrazena smrkovými monokulturami. V současnosti zde dominuje smrk ztepilý a buk lesní. Šumava je bohatá na rašeliniště charakteristické extrémně zamokřenou půdou chudou na živiny a kyslík. Takovýmto podmínkám se dokáže vyrovnat jako jeden z mála právě smrk, a to především díky jeho širokému a mělkému kořenovému systému. Z dalších druhů dřevin se na Šumavě nachází např. javor klen, jilm horský, lípa velkolistá, jedle bělokorá, bříza trpasličí, borovice blatka. Vegetační stupňovitost je především na české straně Šumavy značně narušena vlivem odlesňování a výsadby smrkových monokultur v minulosti. Jednotlivé biotopy a druhy dřevin, které se v každém z nich nacházejí, jsou blíže znázorněny v příloze č. 2 této práce.¹⁰⁷

Šumavská květena se vyznačuje omezenou pestrostí druhů, zato však hromadným výskytem. Mezi významné druhy patří např. hořec šumavský, tučnice obecná, dřípatka horská, všivec lesní a bahenní, prstnatec májový rašelinný, oměj šalamounek, vratička heřmánkolistá a mnoho dalších. Významné druhy rostlin lze nalézt na rašeliništích, které jsou pokryty nejen mechy a rašeliníky, ale i suchopýry, vstavači, ostřicí, kozlíkem dvoudomým, kyhankou sivolistou, plavuňkou zaplavovanou, rosnatkou okrouhlolistou, rosnatkou anglickou, klikvou bahenní, kosatcem sibiřským a dalšími.¹⁰⁸

Fauna

Šumavská fauna již není zdaleka tak bohatá jako před 300 lety, kdy se zde hojně vyskytovaly velké šelmy. Ty z oblasti vlivem lidské činnosti postupně vymizely, neboť byly vyhubeny. Poslední medvěd na Šumavě byl zastřelen v roce 1856, poslední vlk v roce 1874, rys v roce 1890 a poslední bobr byl chycen v roce 1860. Rys ostrovid se do oblasti navrátil a opět se zde usídlil v 70. letech 20. století. Co se týká menších šelem vyskytující se na Šumavě, lze jmenovat např. kunu lesní a skalní, lasici kolčavu, tchoře tmavého, lišku obecnou či hranostaje. V šumavských lesích je k vidění jelen evropský. Vyskytují se zde draví ptáci, mezi které patří mimo jiné káně lesní, jestřáb lesní, krahujec lesní a poštolka obecná, také sovy – kalous ušatý, puštík obecný, kulíšek nejmenší a další. Z dalších ptáků se zde vyskytuje např. datel černý, holub doupňák, strakapoud prostřední a velmi vzácně pak tetřev hlušec se svým charakteristickým projevem a zbarvením, viz.

¹⁰⁷ Národní park Šumava (2008-2018). *Biotopy*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-09]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1276/sekce/biotopy/>

¹⁰⁸ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 293. ISBN 978-80-242-2075-8.

příloha č. 3. Přítomnost různorodých druhů ptactva láká návštěvníky provozující jednu z nových forem venkovského cestovního ruchu, birdwatching neboli pozorování ptactva. Za bohatou lze označit faunu hmyzu, a to zejména v oblasti rašelinišť a mokřadů. Mezi obojživelníky nalezneme druhy jako skokan hnědý, ropucha obecná, rosnička zelená, kuňka žlutobřichá, čolek horský nebo mlok skvrnitý.¹⁰⁹

Přírodní atraktivita

Součástí lokalizační předpokladů rozvoje cestovního ruchu jsou také přírodní atraktivity dané lokality. Těmito atraktivitami se rozumí např. výše zmíněná ledovcová jezera (Černé, Čertovo, Plešné aj.), nekonečné šumavské lesy, romantická údolí, pestré louky, vrcholky hor, ať už nejvyšší vrchol české strany Šumavy Plechý či např. vrchol Boubína, rašeliniště s nezaměnitelnou atmosférou, krásně zbarvené povodí řeky Vydry, slatě, z nichž nejvýznamnější je slat' Jezerní a Chalupská, národní přírodní rezervace Boubínský prales a mnoho dalších atraktivit tohoto typu.¹¹⁰

Návštěvou a bližším poznáváním těchto přírodních atraktivit a přírody jako takové se zabývá jedna z forem venkovského cestovního ruchu, ekoturismus. Pro tuto formu je typické udržitelné chování návštěvníků s ohledem na ochranu přírody tak, aby nedocházelo k jejímu narušení či devastaci. Poznávání přírodních atraktivit realizují návštěvníci prostřednictvím aktivit typických pro ekoturismus, jako je pěší turistika, cykloturistika, běžecké lyžování, pozorování místní fauny a flóry a další. Bližším popisem vybraných přírodních atraktivit Šumavy se tato práce zabývá v kapitole věnující se analýze vybraných forem venkovského cestovního ruchu na Šumavě, konkrétně analýze ekoturismu.

¹⁰⁹ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 293. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹¹⁰ Regionální Informační Servis (2008-2018). *O regionu: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/o-regionu/>

3.3 Socioekonomická charakteristika

Historie

První zmínky o osídlení Pošumaví spadají do doby bronzové, tj. 14. století před n. l., kdy začalo osidlování jižních a jihozápadních Čech – pánve Českobudějovické a Plzeňské. Za doby železné místní lid dosáhl vysoké životní úrovně, která se ještě více prohlubovala s příchodem Keltů. Z tohoto období pochází řada hradišť, např. Sedlo u Albrechtic, Věneč u Lčovic či na území České republiky nejvýše položené hradiště Obří hrad u Popelné (1009 m n.m.). Od 5. století n.l. začali oblast Šumavy zvolna osidlovat Slované. K růstu zalidnění vedl i fakt, že přicházející přitahovala možnost rýžování zlata na řece Otavě. V 9-10. st. pak významně narůstá význam zemědělství. Následuje další kolonizační vlna v 10. st., v té době se zde usídlovali nové obyvatelé, kteří budovali kláštery (např. klášter v Nepomuku). Dařilo se také obchodu, neboť přes danou oblast vedly nejrůznější obchodní stezky. Ve 13. století vznikaly nové obce, později města, vlivem německé kolonizace, rostl zájem o hornictví (dolování zlata a stříbra), docházelo k rozsáhlé výstavbě hradů zpravidla na výšinách. Jižním Čechům se velmi dařilo a až do 15. století vykazovaly vyšší hustotu osídlení oproti ostatním oblastem Čech. Historický vývoj v Pošumaví je dále významně ovlivněn husitskými válkami, k dalšímu rozmachu obchodu a hospodářství ve městech pak dochází až v období renesance. Vznikají také horská sídla z důvodu rozmachu sklářského průmyslu, což postupně vedlo k odlesňování oblasti Pošumaví.¹¹¹

Významný mezník v historii osidlování znamenala třicetiletá válka, která otrásla jak jižními Čechy, tak Pošumavím, a způsobila významný úbytek obyvatelstva. Vlivem války bylo zničeno velké množství dolů a upadal také obchod na stezkách. Do oblasti následně přicházeli noví obyvatelé, zejména ze sousedního Bavorska a Rakouska. Nelze říci, že by oblast Pošumaví do období před 2. světovou válkou nikterak prosperovala. Docházelo k razantním zásahům do přírody, což zapříčinilo vymizení některých druhů rostlin a živočichů, především velkých šelem. V roce 1938 po přijetí Mnichovské dohody byla významná část Šumavy násilně odtržena (tzv. vyhnání Čechů ze Sudet) a připojena k Německé Říši. Významná sídla jako Vimperk, Prachatice, Volary, Nýrsko ležely za

¹¹¹ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Prvopočátky osídlení: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/prvopocatky-osidleni/>

hranicemi. Po skončení 2. světové války bylo území navráceno zpět a docházelo k vysídlení Němců z pohraničního území.¹¹²

Významnou roli hrála v následujícím období Studená válka a spuštění tzv. železné opony vedoucí územím Šumavy. Díky tomu, že byla oblast hraničního pásma izolována od okolního dění, dochovala se na tomto území léty nedotčená příroda, která dnes vytváří striktně chráněnou I. zónu národního parku. Co se týká území mimo hraniční pásmo, za socialistického režimu docházelo k intenzivní zemědělské činnosti, od 60. let 20. století lze hovořit také o postupném rozvoji rekreace a turismu.¹¹³

Významná sídla a společenské (kulturní) atraktivita

Region Šumava zasahuje do území čtyř okresů, kterými jsou Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a okrajově okres Domažlice. Jejich polohu znázorňuje obrázek č. 12. Okresy Domažlice a Klatovy spadají administrativně pod Plzeňský kraj, Prachatice a Český Krumlov pod kraj Jihočeský. S názvy okresů koresponduje historické označení jednotlivých oblastí odvozené: Českokrumlovsko, Prachaticko, Klatovsko a Domažlicko.¹¹⁴

Obrázek č. 12: Okresy regionu Šumava



Zdroj: Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce – okres Český Krumlov* [online]

¹¹² Regionální Informační Servis (2008-2018). *Prvopočátky osídlení: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/prvopocatky-osidleni/>

¹¹³ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 293. ISBN 978-80-242-2075-8.

¹¹⁴ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>

Českokrumlovsko

Oblast Českokrumlovsko je známá především díky rodu Rožmberků, kteří se zasloužili o přestavbu hradu Český Krumlov na honosné sídlo nebo např. vybudování kláštera ve Vyšším Brodě. Právě tato dvě města představují sídla dominující dané oblasti.¹¹⁵

Dalšími významnými sídly v okrese Český Krumlov jsou např. Rožmberk nad Vltavou, Černá v Pošumaví, Horní a Dolní Dvořiště, Lipno nad Vltavou, Přední Výtoň, Zlatá Koruna aj.¹¹⁶

Prachaticko

Mezi hlavní sídla na Prachaticku patří Prachatice a Vimperk. Obě tato města ležela na tzv. Zlaté stezce a představovala významná obchodní centra, která prosperovala až do období třicetileté války. Město Vimperk je známé svým zámekem, původně hradem ze 13. století, který vytváří dominantu města a nachází se zde oblíbená muzejní expozice.¹¹⁷

Mezi významné obce okresu Prachatice se řadí např. Borová Lada, Horní Vltavice, Kubova Huť, Kvilda, Lenora, Nová Pec, Stožec aj.¹¹⁸

Klatovsko

Centrem Klatovska je bezesporu město Klatovy se svou dominantou Černou věží pocházející z období 16. století. Mezi další zajímavosti města Klatovy patří také katakomby pod kostelem Nanebevzetí Panny Marie či barokní lékárna. Klatovsko je označováno za zemědělskou oblast. Nachází se zde mimo jiné také velké množství středověkých hradů a zřícenin, např. Rabí – největší zřícenina hradu v Čechách, hrad Švihov obehnaný vodním příkopem nebo zřícenina Velhartice.¹¹⁹

¹¹⁵ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>

¹¹⁶ ČSÚ (2018). *Jihočeský kraj – obce v okresech: Český Krumlov*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201703&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvoc=101&pvoch=40291&&str=v427>

¹¹⁷ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>

¹¹⁸ ČSÚ (2018). *Jihočeský kraj – obce v okresech: Prachatice*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201703&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvo=MLO201703&pvoc=101&pvoch=40321#fx=0&w=>

¹¹⁹ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>

Mimo Klatov najdeme v tomto okrese významná střediska jako jsou např. Kašperské Hory, Horskou Kvildu, Modravu, Železnou Rudu či Prášily.¹²⁰

Domažlicko

Domažlicko je centrem národopisné oblasti a folklórního regionu Chodsko. Významnými centry na Domažlicku jsou Domažlice, kdysi královské město s náměstím, které lemují měšťanské domy s ukázkou typické architektury baroka a empíru, dále např. malebné město Horšovský Týn s renesančním zámekem a rozlehlým parkem v těsné blízkosti zámku. Z dalších společenských atraktivit nelze na Domažlicku opomenout stavby lidové sakrální architektury, chodské speciality (zejména chodské koláče), chodská keramika, lidová řemesla a další.¹²¹

Šumava zasahuje do okresu Domažlice pouze okrajově, nicméně z významných sídel tohoto okresu lze zmínit např. Horšovský Týn, Všeruby, Kdyně nebo Kout na Šumavě.¹²²

Obyvatelstvo

Počátky osídlení Šumavy a historický vývoj počtu obyvatel byly již zmíněny výše v textu zabývajícím se historií regionu. V současné době neexistují přesná statistická data o vývoji počtu obyvatel žijících v regionu či na území NP Šumava, nicméně vývoj počtu obyvatel na tomto území lze analyzovat prostřednictvím statistických dat o jednotlivých obcích, okresech či krajích, která jsou dostupná díky statistickým šetřením ČSÚ.

Tento vývoj lze sledovat v tabulce č. 2, která porovnává počty obyvatel jednotlivých okresů, do kterých region Šumava zasahuje v letech 2013-2017. Z tabulky č. 2 vyplývá, že počet obyvatel žijících na území okresů Český Krumlov, Prachatice, Klatovy a Domažlice je poměrně stabilní a nejsou patrné výraznější výkyvy, a to především v okrese Český Krumlov. Okres Prachatice vykazuje od roku 2013, stejně jako okres

¹²⁰ ČSÚ (2018). *Plzeňský kraj – obce v okresech: Klatovy*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201704&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvo=MLO201704&pvoc=101&pvoch=40363>

¹²¹ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>

¹²² ČSÚ (2018). *Plzeňský kraj – obce v okresech: Domažlice*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201704&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvoc=101&pvoch=40355&str=v427>

Klatovy, klesající tendenci, co se týká vývoje počtu obyvatel. Okres Domažlice naopak od roku 2013 zaznamenává každoročně mírný nárůst počtu obyvatel.

Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných okresech ČR

Název okresu	2013	2014	2015	2016	2017
Český Krumlov	61 231	61 173	61 110	61 100	61 155
Prachatice	51 030	50 938	50 800	50 738	50 695
Klatovy	87 340	87 056	86 859	86 617	86 452
Domažlice	60 858	60 923	61 016	61 265	61 405

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ (2018). *Malý lexikon obcí České republiky – 2017* [online]

Ekonomika

Ekonomická data stejně jako data týkající se vývoje obyvatelstva jsou dostupná pouze na úrovni jednotlivých administrativně-správních celků. Zejména chybí makroekonomické ukazatele, které by popisovaly ekonomický vývoj regionu Šumava. Pro účely následujícího textu byla využita statistická data pro kraj Jihočeský a Plzeňský.

Území Šumavy bylo v minulosti významným centrem obchodu, neboť přes něj vedly různé obchodní stezky zprostředkovávající obchod mezi Čechami a alpskými zeměmi. Předmětem směny byly komodity jako sůl, stříbro, zlato, obilí, keramika, látky či potraviny. Nejvýznamnější obchodní stezkou byla tzv. Zlatá stezka, která vedla z Pasova do Čech (konkrétně do Prachatic, Vimperka, Kašperských Hor) a sloužila především k přepravě soli, které bylo v Čechách nedostatek.¹²³

Na Šumavě se vždy dařilo průmyslu, a to především sklářství, těžbě a zpracování dřeva, textilní výrobě či např. výrobě dřevotřískových desek a zápalek (SOLO Sušice). K mohutnému rozvoji sklářské výroby došlo na Vimpersku díky Josefu Meyerovi. Meyerovská produkce skla byla považována za nej kvalitnější v Čechách. Nejvýznamnější sklárnou byla sklárna v Lenoře a ve Vimperku. Po roce 1989 bohužel postupně docházelo ke krachu podniků a tento tradiční obor z oblasti Šumavy téměř

¹²³ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Přeprava soli*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/preprava-soli/>

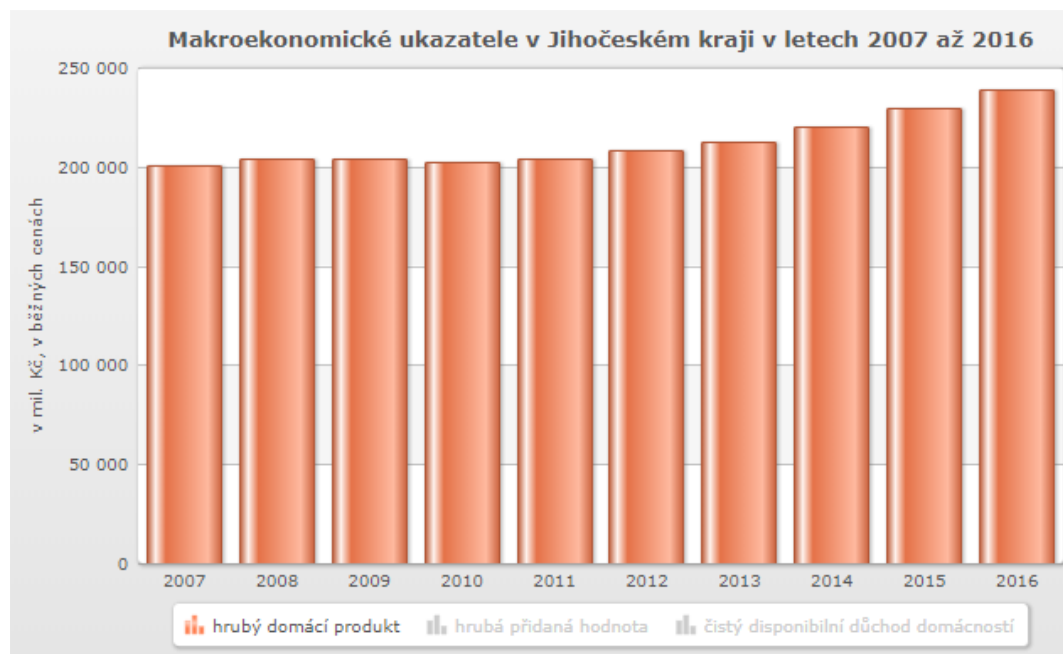
vymizel. Podobný osud stihl i lokální textilní výrobu, která nedokázala konkurovat levnému dovozu ze zahraničí.¹²⁴

Významným ekonomickým odvětvím pro region Šumava je bezesporu cestovní ruch, který představuje nezanedbatelný zdroj příjmů pro daný region. Šumava má mnoho lokalizačních předpokladů pro další rozvoj cestovního ruchu, jak již bylo podrobněji rozebráno v subkapitole 3.2 této práce.

Co se týká vývoje makroekonomických ukazatelů, z grafu č. 1, který znázorňuje vývoj ukazatele HDP v Jihočeském kraji v období 2007-2016, a z grafu č. 2 znázorňujícího vývoj ukazatele HDP/ob. v Plzeňském kraji v období 2000-2016 vyplývá od roku 2012 rostoucí tendence zmíněných makroekonomických ukazatelů, a to pro oba sledované kraje, do kterých region Šumava zasahuje. Od roku 2014 pak zaznamenáváme dynamičtější nárůst oproti předchozímu období. HDP v Jihočeském kraji v roce 2016 činil 238 620 mil. Kč, HDP/ob. v Plzeňském kraji v roce 2016 činil 422 251 Kč.

Graf č. 2 navíc srovnává hodnoty HDP/ob. v Plzeňském kraji s celorepublikovou hodnotou, kdy se po celé sledované období nachází pod úrovní HDP/ob. České republiky.

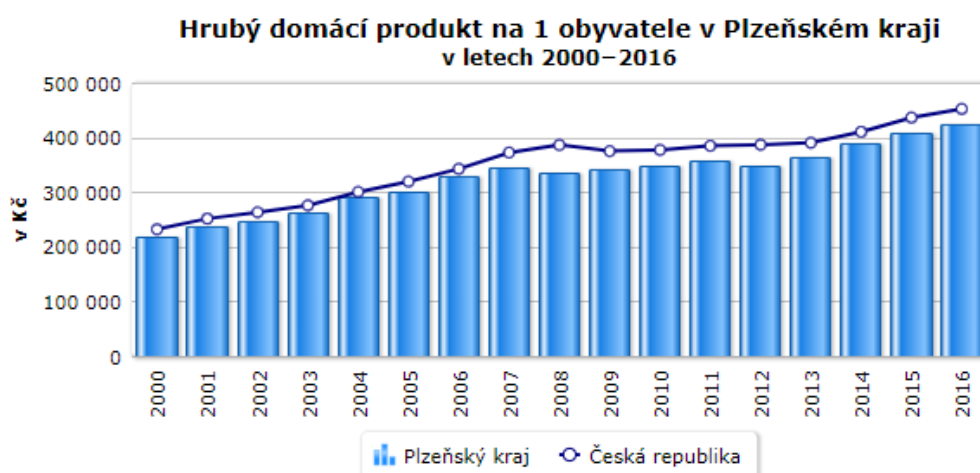
Graf č. 1: Vývoj HDP v Jihočeském kraji v letech 2007-2016



Zdroj: ČSÚ (2018). *Makroekonomické ukazatele v Jihočeském kraji v letech 2007 až 2016* [online]

¹²⁴ Regionální Informační Servis (2008-2018). *Sklářské hutě*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/sklarske-hute/>

Graf č. 2: Vývoj HDP/obyvatele v Plzeňském kraji v letech 2000-2016



Zdroj: ČSÚ (2018). *Animovaný graf: HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji v letech 2000-2016* [online]

I přesto, že grafy popisují rozdílné ukazatele (HDP a HDP/ob.), což je dáno prioritami ve statistickém sledování, které mají statistická pracoviště v jednotlivých krajích, z obou grafů je patrná rostoucí tendence sledovaného ukazatele zejména v posledních čtyřech sledovaných obdobích. Z toho vyplývá, že ekonomice se v obou krajích daří a vykazuje stabilní růst.

4 Zhodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu ve zkoumaném regionu

Tato kapitola práce se věnuje zhodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu v regionu Šumava. Právě realizační podmínky dané oblasti jsou pro rozvoj cestovního ruchu klíčové. Oblast může disponovat přírodními a kulturními atraktivitami, tj. lokalizační podmínky mohou v oblasti dosahovat příznivých hodnot, avšak v otázce rozvoje cestovního ruchu vystupují lokalizační podmínky až jako druhotný faktor. Jedná se pouze o předpoklady umožňující rozvoj cestovního ruchu, ke kterému nemusí dojít, pokud na přítomnost lokalizačních podmínek (předpokladů) nenavazují podmínky realizační.¹²⁵

Lokalizační podmínky (předpoklady), kterými disponuje region Šumava byly blíže specifikovány v kapitole 3 této práce.

Realizační podmínky rozvoje cestovního ruchu v sobě zahrnují tyto složky (viz. subkapitola 2.3 této práce)¹²⁶:

- Dopravní infrastruktura v dané oblasti
- Infrastruktura cestovního ruchu (materiálně-technická základna cestovního ruchu) a stupeň její rozvinutosti v dané oblasti.

4.1 Dopravní infrastruktura

Mezi nejběžnější formy dopravy využívané v regionu Šumava a k jeho návštěvě patří autobusová doprava, železniční doprava a automobilová doprava. Doprava na území národního parku vykazuje specifické znaky. Dopravní síť zde kvůli nutné ochraně přírody není tak hustá, je zde zavedena speciální ekologičtější forma autobusové přepravy, některá místa jsou přípustná pouze pro pěší či cyklisty atd.

¹²⁵ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 14, 20. ISBN 80-245-0858-3.

¹²⁶ HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 20-22. ISBN 80-245-0858-3.

4.1.1 Autobusová doprava – Zelené autobusy NP Šumava

V době letní sezóny (od 30. 6. do 2. 9.) jsou na Šumavě zavedeny tzv. „*Zelené autobusy*“ zajišťující veřejnou dopravu pro návštěvníky národního parku i pro rezidenty. Jedná se o ekologičtější způsob autobusové dopravy (odtud název „*zelené*“) pro přepravu v rámci národního parku, kam běžné autobusy nemají přístup. Projekt „*Zelené autobusy*“ zajišťuje Správa NP Šumava. Projekt vznikl za podpory Jihočeského a Plzeňského kraje a za přispění šumavských měst a obcí. Ve všech autobusech je možná přeprava jízdních kol na přívěsech za autobusy, což představuje obrovský benefit pro návštěvníky cykloturisty. Zelené autobusy, využívající pro svůj pohon ekologické palivo, jsou ekologickou volbou, kdy umožňují návštěvníkům poznávat jedinečné území národního parku bez zbytečného znečištění ovzduší. Autobusy jezdí celkem na 5 trasách¹²⁷:

- Kvilda – Špičák
- Horská Kvilda – Kvilda – Kvilda, Bučina
- České Budějovice – Český Krumlov – (Prachatice) – Volary – Kvilda
- Nová Pec, žel.st. – Nová Pec, Jelení Vrchy
- Sušice – Kašperské Hory – Srní – Modrava – Kvilda.

4.1.2 Automobilová doprava

Automobilová doprava je mezi návštěvníky hojně využívána, což plyne mimo jiné i z dotazníkového šetření realizovaného pro účely této práce (viz subkapitola 4.2.5). Autem lze přepravovat i na území NP Šumava, nejen v jeho okolí. Vjezd do národního parku vlastním autem v současné době není zpoplatněn. Stejně tak parkoviště na území národního parku bývají zpravidla bez poplatku, na větších z nich je vybírán drobný poplatek za parkování.¹²⁸

4.1.3 Železniční doprava

V regionu Šumava je také rozšířena doprava železniční, a to především mimo území národního parku. V jeho blízkosti však vede několik železničních spojů, prostřednictvím kterých se dá na jeho území dopravit, např. tyto¹²⁹:

¹²⁷ Národní park Šumava (2008-2018). *Zelené autobusy 2018*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1194/sekce/zelene-autobusy-2018/>

¹²⁸ Objevte Šumavu (2014). *Doprava v Národním parku Šumava*. Objevte Šumavu [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.sumava.com/rec_park_transport.php?l=cz

¹²⁹ VYKA, Miroslav (2018). *Železniční mapa České republiky – příloha k jízdnímu řádu 2018*. Železniční mapa ČR [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.jizdni-rady.nanadrazi.cz/index.php?page=zeleznicni-mapa-ceske-republiky-2018>

- 183 Plzeň – Klatovy – Železná Ruda, Alžbětín
- 185 Klatovy – Horažďovice předměstí
- 198 Strakonice – Volary
- 197 Číčenice – Volary – Nové Údolí.

Jednotlivé trasy jsou znázorněny v příloze č. 4 této práce znázorňující mapu železničních tratí ve zkoumaném regionu.

Pro cestování přímo po NP Šumava slouží výše zmíněné Zelené autobusy, popř. vlastní automobilová přeprava.

Co se týká železniční dopravy v rámci regionu Šumava mimo území národního parku, železniční síť je zde poměrně hustá, což je dáno dlouholetou železniční tradicí Jižních Čech. Právě v Jižních Čechách vznikla kdysi první veřejná železnice v Evropě vedoucí z Českých Budějovic do rakouského Lince.¹³⁰

4.2 Infrastruktura (MTZ) cestovního ruchu

V rámci analýzy venkovského cestovního ruchu je rovněž důležité zabývat se infrastrukturou (MTZ) cestovního ruchu, kterou region svým návštěvníkům nabízí. Infrastruktura cestovního ruchu nezahrnuje pouze ubytovací a stravovací zařízení. Lze sem zařadit také informační střediska poskytující informační podporu návštěvníkům dané oblasti, dále např. sportovně-rekreační zařízení za účelem provozování jak letních, tak zimních aktivit či další účelová zařízení a doprovodné akce.

Zhodnocení infrastruktury cestovního ruchu v regionu Šumava v této práci spočívá v porovnání vývoje vybraných ukazatelů týkajících se hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), které každoročně monitoruje ČSÚ v rámci jednotlivých turistických regionů České republiky. Dále ve vytvoření přehledu HUZ a stravovacích zařízení pro jednotlivá turistická střediska NP Šumava a v představení některých doplňkových služeb a zajímavých aktivit souvisejících s venkovským cestovním ruchem, které region Šumava nabízí.

¹³⁰ České dráhy (2016). *ČD v Jihočeském kraji*. České dráhy [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/cd-v-regionech/plzensky-kraj/cd-plzensky-kraj/-7295/>

Pro důkladnější zhodnocení infrastruktury cestovního ruchu bylo navíc pro účely této práce využito dotazníkového šetření. Byl distribuován krátký dotazník pro návštěvníky informačního střediska Kvilda, které představuje hlavní informační středisko Národního parku Šumava. Dotazník byl primárně zaměřen na spokojenost zákazníků s infrastrukturou cestovního ruchu v regionu (s nabízeným ubytováním, službami, dopravou, akcemi aj.). Vyhodnocením dotazníkového šetření se zabývá subkapitola 4.2.5.

4.2.1 Porovnání vývoje vybraných ukazatelů v HUZ

Z ukazatelů monitorovaných ČSÚ v HUZ na území České republiky byly vybrány pouze některé ukazatele kapacity a návštěvnosti HUZ, které jsou relevantní s ohledem na téma, které tato práce zpracovává. Z ukazatelů kapacity byly zvoleny tyto: počet HUZ, počet pokojů, počet lůžek a počet míst pro stany a karavany. Ukazatele návštěvnosti zahrnovaly počet hostů a počet přenocování, kdy bylo vyčleněno % rezidentů z celkového počtu přenocování. Poslední ukazatel v tabulce znázorňuje fakt, že převážná většina návštěvníků HUZ (81,59 %) v turistickém regionu Šumava je tvořena domácí klientelou nikoli klientelou zahraniční. Konkrétní hodnoty indikátorů od roku 2012 do roku 2017 zobrazuje níže uvedená tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Porovnání vývoje vybraných ukazatelů kapacity a návštěvnosti HUZ v turistickém regionu Šumava

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Kapacita HUZ</i>						
Počet HUZ	680	661	616	615	610	584
Počet pokojů	9779	9419	9001	9145	9026	8545
Počet lůžek	28826	27809	26797	27234	27017	25958
Počet míst pro stany a karavany	6003	6159	6184	5865	5865	6622
<i>Návštěvnost v HUZ</i>						
Počet hostů	525744	524754	507791	600666	624785	668327
Počet přenocování	1637303	1683330	1577286	1900169	1983700	2046911
Počet přenocování rezidenti (% z celk. počtu přenocování)	76,63%	76,82%	76,22%	82,18%	81,59%	81,59%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ (2018). *Cestovní ruch – časové řady* [online]

Ukazatelé kapacity HUZ

Z tabulky č. 3 je zřejmá klesající tendence v počtu HUZ nacházejících se v turistickém regionu Šumava. Stejně tak, s výjimkou roku 2015, konstantně klesá i počet pokojů

a počet lůžek. V roce 2017 byl zaznamenán významnější pokles v počtu pokojů (celkově o 481), což znamenalo ekvivalentní pokles v počtu lůžek (celkově o 1059 lůžek). Co se týká míst pro stany a karavany v turistickém regionu Šumava, jejich počet od roku 2013 klesal, naopak v roce 2017 prudce vzrostl. Z tabulky č. 3 je patrná klesající tendence projevující se napříč všemi ukazateli kapacity s výjimkou počtu míst pro stany a karavany.

Ukazatelé návštěvnosti v HUZ

V roce 2015 počet rezidentů v porovnání k celkovému počtu realizovaných přenocování výrazně vzrostl, což souvisí s významným nárůstem celkového počtu přenocování v tomto roce (celkově o 322 883 přenocování oproti roku 2014). Následně byl zaznamenán mírný pokles zastoupení rezidentů v celkovém počtu přenocování z 82,18 % na 81,59 % a v roce 2017 zůstává hodnota stabilní. Co se týká ukazatele počtu přenocování a počtu hostů, po nepatrném poklesu v roce 2014 dochází v rocích následujících k jejich konstantnímu růstu.

Z tabulky č. 3 plyne zajímavý fakt. Zatímco dochází převážně ke klesající tendenci v ukazatelích znázorňujících kapacitu HUZ (počet HUZ, počet pokojů, počet lůžek), ukazatelé návštěvnosti těchto HUZ naopak vykazují tendenci rostoucí. Růst počtu hostů a počtu přenocování je pravděpodobně způsoben zvýšenou poptávkou nejen zahraničních návštěvníků, ale především rezidentů po návštěvě turistického regionu Šumava. Vyšší návštěvnost regionu rezidenty může být zapříčiněna celkovým zvýšením atraktivity destinace Šumava, preferencí rezidentů trávit dovolenou v tuzemsku namísto v zahraničí či např. zlepšením ekonomické situace v zemi a zvýšením výdajů, které jsou lidé ochotni vynaložit za cestovní ruch. Všechny zmíněné faktory mohou mít vliv na růst návštěvnosti, který je z tabulky č. 3 jasně patrný.

4.2.2 Přehled HUZ ve vybraných turistických střediscích NP Šumava

V následující subkapitole bude představen přehled HUZ ve vybraných turistických střediscích NP Šumava. Pozornost je zde soustředěna pouze na oblast národního parku, a to s ohledem na téma této práce. Právě na území národních parků a chráněných krajinných oblastí jsou zpravidla uskutečňovány nejrůznější formy venkovského cestovního ruchu, které se vyznačují šetrností k přírodě, např. ekoturistika, ekoagroturistika, cykloturistika, birdwatching aj.

Pro vytvoření přehledu HUZ byla vybrána následující turistická střediska NP Šumava a nejbližšího okolí:

- Modrava
- Srní
- Kvilda
- Prášíly

Jedná se o střediska s největší koncentrací HUZ včetně navazující infrastruktury v rámci dané oblasti.

V každém ze středisek byl vytvořen přehled HUZ se specifikací jejich kategorie, popř. klasifikace, počtu pokojů, jejich hodnocení na online rezervačním portálu Booking.com a orientační ceny za 1 noc ve dvoulůžkový pokoji. Zároveň byla sledovaná HUZ stručně porovnána vč. zdůraznění jejich společných znaků, event. odlišností. Ceny pokojů byly zjišťovány pro konkrétní termín 12. 7. - 13. 7. 2019 (letní turistická sezóna). Některá HUZ v regionu se snaží pracovat s cenou ubytování a optimalizují její výši v průběhu roku. Výše ceny je závislá na různých faktorech, z nichž nejčastějším je sezónnost.

Modrava

Modrava je obec s typickým šumavským rázem, kde se částečně dochovala místní architektura charakteristická polovalbovými střechami. Tato obec představuje ideální místo pro rekreaci především z důvodu bohaté nabídky ubytovacích a stravovacích kapacit, což nebývá v některých oblastech Šumavy samozřejmostí. Pro návštěvníky představuje ideální výchozí bod k dosažení turistických a cykloturistických cílů, především v dříve nepřístupných oblastech hraničního pásma, které se pyšní krásnou neporušenou přírodou.¹³¹

V obci Modrava se nachází mnoho ubytovacích kapacit, z nichž některé nabízí opravdu vysokou kvalitu ubytovacích služeb. Celkově lze říci, že infrastruktura cestovního ruchu v obci Modrava dosahuje velmi dobré úrovně, která je srovnatelná s obdobnými turistickými středisky v sousedním Rakousku a Německu. Návštěvníci Modravy mohou volit mezi hotely a penziony, jak je vidět z tabulky č. 4, nabídka je různorodá.

¹³¹ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2011). *Velká turistická encyklopedie PLZEŇSKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2011, str. 196-197. ISBN 978-80-242-3162-4.

Tabulka č. 4: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Modrava

Název ubytovacího zařízení	Kategorie ubytování	Klasifikace ubytování	Počet pokojů	Recenze Booking.com	Cena (dvoulůžkový pokoj/noc)
Hotel MÁDR	Hotel	***	15	9,3/10	2 067,00 Kč
Pivovar Lyer	Hotel	není specifikováno	10	8,5/10	1 600,00 Kč
Modrý penzion	Penzion	není specifikováno	8	9,4/10	1 100,00 Kč
Klostermannova chata – hotel	Hotel	***	10	bez recenze	1450,00 - 1650,00 Kč
Penzion u Pstruha	Penzion	není specifikováno	20	8,2/10	940,00 Kč
U Tří Sluk	Penzion	není specifikováno	13	9,4/10	1100,00 - 1250,00 Kč
Penzion MODRAVA	Penzion	není specifikováno	20	7,2/10	580,00 - 1000,00 Kč
Penzion Pupík na Modravě	Penzion	není specifikováno	9	bez recenze	1 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Mezi návštěvníky nejoblíbenější patří ubytovací zařízení Hotel MÁDR nabízející stylové hotelové vybavení, saunu či dětský koutek a Pivovar Lyer – hotel s komfortními pokoji, jehož restaurace je součástí malého pivovaru, který se za krátkou dobu (rok založení 2014) stal oblíbeným místem jak pro místní obyvatele, tak pro návštěvníky obce. Oba tyto hotely nabízí doprovodné služby zahrnující půjčovnu sportovního vybavení (kol, vozíků Chariot za kolo, běžek a běžkařského vybavení), úschovnu kol, lyží a kočárků či parkoviště. Tyto služby poskytuje i mnoho penzionů v obci.

Z dalších možností ubytování lze zmínit např. Hotel Klostermannova chata s krásným výhledem na celou Modravu, v jehož blízkosti se nachází lanové centrum, dále např. Chatu U Tří Sluk s ideální dostupností lyžařských vleků či Penzion u Pstruha, který nabízí cenově nejdostupnější variantu ubytování v okolí. Penzion u Pstruha, Penzion MODRAVA a Penzion Pupík na Modravě navíc spadají pod společného majitele jako Pivovar Lyer.

Složení pokojů všech ubytovacích zařízení zahrnuje jak dvoulůžkové, tak tři a vícelůžkové pokoje. Časté jsou apartmány, které představují ideální možnost pro rodiny s dětmi, které oblast Modravy hojně navštěvují.

Srní

Obec Srní se nachází v centru NP Šumava. Jedná se o turistické středisko se zachovalými roubenými chalupami, kostelem Nejsvětější Trojice a pestrou nabídkou ubytovacích zařízení a kaváren. Svým návštěvníkům navíc nabízí unikátní přírodní výběh s vlky

o rozloze 3 hektary, které lze pozorovat z dřevěné lávky. Srní proslavil, podobně jako další místa Šumavy, spisovatel Karel Klostermann, který se o této obci hojně zmiňoval ve svých románech z prostředí Šumavy.¹³²

Z ubytovacích kapacit patří mezi největší Hotel Srní s celkovým počtem 91 pokojů a přilehlý Hotel Srní Depandance s 45 pokoji. Tento hotelový komplex nabízí svým hostům širokou škálu služeb v ceně ubytování, např. bazén vč. sauny a parní kabiny, fitness, stolní tenis, dětskou hernu či úschovnu kol a lyží. Zpoplatněny jsou služby jako půjčovna kol a lyží, masáže, bowling, laserová střelnice, virtuální trenažér, sportovní hala a další.¹³³

Mezi další možnosti ubytování v obci patří tříhvězdičkový Hotel Vydra, Penzion Mechovský Dvorec, Chata Povydří či Apartmány Vydrýsek. Zmíněné ubytovací kapacity jsou zařízeny v jednoduchém účelném stylu, který je pro běžného turistu postačující, avšak neposkytuje ubytovaným přílišný luxus. Nabízejí povětšinou základní služby odpovídající dané kategorii ubytování. V některých lze nalézt pokoje bez vlastního sociálního zařízení, kdy lze využít společné sociální zařízení na chodbě, což bývá zohledněno v ceně pokoje. Hodnocení na online rezervačním portále Booking.com se povětšinou pohybuje okolo 8/10 s výjimkou ubytovacího zařízení Apartmány Vydrýsek, které tvoří 3 apartmánové byty v rámci rekonstruované chalupy, která se nachází na klidném místě a nabízí jedinečný výhled do údolí řeky Vydry.¹³⁴

Tabulka č. 5: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Srní

Název ubytovacího zařízení	Kategorie ubytování	Klasifikace ubytování	Počet pokojů	Recenze Booking.com	Cena (dvoulůžkový pokoj/noc)
Penzion Mechovský Dvorec	Penzion	není specifikováno	26 lůžek	bez recenze	1 120,00 Kč
Hotel Srní	Hotel	*****	91	8,1/10	2460 - 2860,00 Kč
Hotel Srní Depandance	Hotel	***	45	8/10	1980 - 2100,00 Kč
Chata Povydří	Chata	**	20	8/10	1020 - 1120,00 Kč
Apartmány Vydrýsek	Apartmány	není specifikováno	3 apartmány	9,5/10	1020 - 1180,00 Kč
Hotel Vydra	Hotel	***	22	8,3/10	1 200,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

¹³² CzechTourism (2018). *Srní*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/sumava/sumava/srni.aspx>

¹³³ Hotely Srní (2018). *Pokoje*. Hotely Srní [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.hotely-srni.cz/hotelysrni/ubytovani.asp>

¹³⁴ Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava (2018). *Apartmány Vydrýsek*. Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.apartmanyvydrysek.cz/>

Kvilda

Obec Kvilda představuje významné středisko národního parku, zároveň se jedná o nejvýše položenou obec v Česku (1065 m). Kvildu opět charakterizuje typická architektura šumavského rázu, dále dřevěný novogotický Kostel sv. Štěpána uprostřed obce, rozsáhlé moderně zařízené informační středisko v jeho těsné blízkosti, cukrárny či svah s lyžařskými vleky.

Co se týká infrastruktury cestovního ruchu, z kategorií ubytovacích zařízení dominují penziony. Turistické středisko Kvilda je pro návštěvníky NP Šumava ideální volbou, kde se ubytovat. Z Kvildy lze podnikat mnoho výletů do okolí. Návštěvníci mohou objevovat přírodní atraktivity jako jsou prameny Vltavy, Bučina, Jezerní slat', Antýgl, Povydrří či Zadov. Právě z Kvildy snadno dostupné okolí Bučiny a Knížecích Plání je považováno za jednu z nejkrásnějších a nejméně lidskou činností porušených oblastí Šumavy.¹³⁵

V centru obce se nachází čtyřhvězdičkový hotel Šumava Inn se stylově zařízenými pokoji a apartmánem, hotelovou restaurací, společenskou místností s kachlovými kamny, saunou, Whirlpool, solárium, úschovnou kol a lyží.¹³⁶

Z dalších možností ubytování je oblíbenou možností Chata u Krále Šumavy s útulně zařízenými pokoji, nově vystavěný rodinný Penzion Nad Kvildou nabízející 6 apartmánů vč. kompletně vybavené kuchyňky, oproti předchozím cenově dostupnější Penzion Panský dům či Penzion Teddy Kvilda nabízející wellness služby a ubytování přímo na lyžařském svahu. Ceny jsou obecně na Kvildě poměrně vysoké, jak je vidět z porovnání HUZ v tabulce č. 6.

Oblíbenou alternativou klasických penzionů jsou horské chaty, zpravidla pronajímány jako celek větší skupině návštěvníků. Bývají hojně využívány za účelem silvestrovských a lyžařských pobytů. Na Kvildě je možné pronajmout např. Wellness chatu Kaštánek Kvilda, Horskou chatu u Teplé Vltavy, Chatu Rosnatku a další.

Zajímavou možností ubytování může být Hotel Alpská Vyhlídka na Bučině, která administrativně spadá pod Kvildu. Jedná se o stylový horský hotel o celkové kapacitě 32

¹³⁵ CzechTourism (2018). *Kvilda*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Kam-pojedete/Sumava/Sumava/Kvilda.aspx>

¹³⁶ Šumava Inn (2018). *Ubytování*. Šumava Inn [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.sumavainn.cz/#ubytovani.htm>

lůžek. Zahrnuje např. privátní wellness, služby masáží, restauraci s vyhlídkovou terasou a nadstandart ve formě tzv. „Vzdušných lázní“.¹³⁷

Statutem „Luftkurort“ neboli „Vzdušné lázně“ se pyšní např. některé sousední bavorské obce. Hotel Alpská Vyhlídka je nejvýše položeným hotelem na Šumavě (1182 m) a při dobré viditelnosti nabízí krásný výhled na rakouské i německé Alpy. Zároveň výše zmíněný statut garantuje přítomnost absolutně čistého vzduchu a „zelených plí“ Šumavy.¹³⁸

Tabulka č. 6: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Kvilda

Název ubytovacího zařízení	Kategorie ubytování	Klasifikace ubytování	Počet pokojů	Recenze Booking.com	Cena (dvoulůžkový pokoj/noc)
Hotel Šumava Inn	Hotel	*****	3	9,1/10	2 300,00 Kč
Chata u Krále Šumavy	Hotel	**	6	9,3/10	2 980,00 Kč
Penzion Nad Kvildou	Penzion	není specifikováno	6	9,2/10	2000,00 - 2400,00 Kč
Wellness chata Kaštánek Kvilda	Chata	není specifikováno	3	9,6/10	1 200,00 Kč
Penzion Panský Dům	Penzion	není specifikováno	13	9,4/10	1 300,00 Kč
Penzion U Šulků	Penzion	není specifikováno	6	bez recenze	1 000,00 Kč
Chata Rosnatka	Chata	není specifikováno	2	bez recenze	Pronájem je v termínu možný pouze celého objektu na celý týden (29 900 Kč)
Aparthotel Teddy Kvilda	Penzion	není specifikováno	3	9/10	1090,00 - 2490,00 Kč
Hotel Alpská Vyhlídka (Bučina-Kvilda)	Hotel	*****	32 lůžek	8,9/10	2150,00 - 2450,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Prášily

Prášily jsou dalším významným střediskem národního parku. Obec jako taková není nikterak územně rozsáhlá, nicméně svým návštěvníkům umožňuje bohaté vyžití ve formě poznávání okolních přírodních atraktivit. V okolí obce se nachází oblíbené turistické cíle: ledovcová jezera (Prášilské jezero, jezero Laka), rozhledna Poledník (1315 m), vrchol

¹³⁷ Hotel Alpská Vyhlídka (2018). *Ubytování*. Hotel Alpská Vyhlídka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.alpskavyhlidka.cz/alpskavyhlidka/ubytovani.asp>

¹³⁸ Hotel Alpská Vyhlídka (2018). *Horský wellness, masáže*. Hotel Alpská Vyhlídka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.alpskavyhlidka.cz/alpskavyhlidka/wellness.asp>

Luzný (1373 m), okolí divoké řeky Křemelné nebo bývalá sklářská osada Hůrka s kaplí Sv. Kříže.¹³⁹

Jedním z posledních tradičních roubených domů v barokním stylu v této lokalitě je budova Rodinného penzionu Brücknerův dům, jehož součástí je i sauna a útulné pokoje zařízené za použití dřevěných prvků a nábytku ze dřeva. Tento penzion je návštěvníky velmi oblíbený, což ukazuje i jeho nadprůměrné hodnocení 9,6/10 na online rezervačním portále Booking.com.¹⁴⁰

Další možností ubytování ve středisku Prášily může být nově zrekonstruovaný apartmánový dům Penzion Kovárna nabízející ubytování ve dvou až čtyřlůžkových apartmánech. Součástí penzionu je společenská místnost, úschovna kol a lyží a bezplatné parkoviště.¹⁴¹

Dále např. romantický penzion Karolínka zasazený do botanické zahrady, Penzion Pampeliška, Chata KČT Prášily pro méně náročnou klientelu či komfortně vybavená Villa Karolína. Villa Karolína je volbou pro náročnější návštěvníky, neboť nabízí nadstandardní doplňkové služby římských lázní, finské sauny, whirlpool, solária, fitness, relaxační vany s bublinkami v rámci apartmánu aj. Alternativou pro náročnější hosty může být také nově vybudovaný čtyřhvězdičkový Wellness Hotel Chalupa, který se rovněž nachází uprostřed botanické zahrady s výhledem na Prášilský potok a výběh s americkými bizoni.¹⁴²

K ubytování mohou hosté rovněž využít Penzion u Michala, který je zařízen velmi jednoduše a účelně, nicméně jedná se o původní zájezdní hostinec s více než 100letou tradicí. V současné době Hostinec u Michala představuje unikátní stravovací zařízení v obci Prášily, kde vaří kuchaři proškolení Pražským kulinářským institutem tradiční staročeské recepty bez umělých přísad či dochucovadel.¹⁴³

¹³⁹ ŠumavaNet.cz (2018). *Prášily a okolí*. ŠumavaNet.cz [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.sumavanet.cz/prasily/>

¹⁴⁰ Penzion Brücknerův dům (2018). *Historie penzionu*. Penzion Brücknerův dům [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.bruckneruvdum.cz/cz/penzion/historie-penzionu/>

¹⁴¹ Prášilský ráj (2018). *Penzion Kovárna*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/kovarna/#>

¹⁴² Prášilský ráj (2018). *Villa Karolína*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/villa-karolina/>

¹⁴³ CzechTourism (2018). *Hostinec u Michala v Prášílech*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/hostinec-u-michala-v-prasilech.aspx>

Z tabulky č. 7 je zřetelné, že v Prášilech převažuje kategorie ubytování Penzion poskytující svým hostům povětšinou standardní ubytování bez velkého množství doplňkových služeb. Kategorie Hotel je v tomto turistickém středisku zastoupena pouze jednou.

Tabulka č. 7: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Prášily

Název ubytovacího zařízení	Kategorie ubytování	Klasifikace ubytování	Počet pokojů	Recenze Booking.com	Cena (dvoulůžkový pokoj/noc)
Penzion u Michala	Penzion	není specifikováno	17 lůžek	8,3/10	1 120,00 Kč
Penzion Pampeliška	Penzion	není specifikováno	2	8,6/10	1 330,00 Kč
Chata KČT Prášily	Chata	není specifikováno	84 lůžek	bez recenze	1 060,00 Kč
Penzion Kovárna	Penzion	**	12	9/10	1 330,00 Kč
Penzion Brücknerův dům	Penzion	není specifikováno	6	9,6/10	1 720,00 Kč
Penzion Karolínka	Penzion	není specifikováno		8,6/10	900,00 Kč
Villa Karolína	Penzion	není specifikováno	4	9,4/10	1 720,00 Kč
Wellness Hotel Chalupa	Hotel	****	8	bez recenze	3 030,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.3 Přehled stravovacích zařízení ve vybraných turistických střediscích NP Šumava

Tato subkapitola se soustředí na stravovací zařízení nacházející se pouze na území NP Šumava s ohledem na zpracovávané téma práce. Tabulka č. 8 znázorňuje přehled stravovacích zařízení v turistických střediscích Modrava, Srní, Kvilda a Prášily. Stravovací zařízení jsou v tabulce rozčleněny podle jejich druhu na 3 kategorie: Restaurace, Občerstvení a kiosky, Kavárny a cukrárny.

Tabulka č. 8: Přehled jednotlivých druhů stravovacích zařízení ve vybraných turistických střediscích NP Šumava

Turistické středisko	Modrava	Srní	Kvilda	Prášíly
Restaurace	Restaurace U Věch kukaček (Hotel Mádr)	Restaurace Hotel Antýgl	Restaurace Šumava Inn	Hostinec u Michala
	Restaurace Pivovar Lyr	Restaurace Hotel Srní	Restaurace U Krále Šumavy	
	Restaurace Klostermannova chata	Restaurace Florian	Restaurace Ski Pension Kvilda	
	Restaurace Penzion Arnika	Restaurace Chata Forward	Hospoda U Krámu (Horská Kvilda)	
	Restaurace Hotel Modrava	Restaurace Chata Povydrí	Restaurace v Penzionu Panský Dům	
	Restaurace Penzion Zlatá Stezka	Restaurace Pension Panenka	Restaurace Penzion U Šulků	
	Restaurace EA Horský hotel Hájenka	Restaurace Penzion Bystřina	Restaurace Penzionu Černý vlk	
			Restaurace U Malíků	
			Restaurace Hotel Alpská Vyhlídka	
Občerstvení a kiosky	Občerstvení na Březníku	Ubytování JE+JE	Občerstvení u sjezdaře	Potraviný Pampeliška
	Infocentrum Modrava	Joska Bar		
		Bufet ČS Srní		
		Autocamping Antýgl		
		Mechovský Dvorec		
Kavárny a cukrárny	/	Slunečná kavárna	Kavárna Na Kvildě	Cukrárna Pampeliška
			Pekárna a cukrárna Kvilda	

Zdroj: Vlastní zpracování

Stravovací zařízení ve výše zmíněných střediscích NP Šumava vykazují společný prvek. Většina restaurací jsou zároveň restaurace hotelové či restaurace, jejíž provoz je zajištěn v rámci penzionu. V tomto ohledu chybí pestrost restauračních zařízení a pro návštěvníky může být v některých střediscích nabídka monotónní.

Nutno podotknout, že střediska jako je **Modrava a Kvilda** disponují poměrně širokou nabídkou stravovacích zařízení, které zároveň dosahují velmi dobré kvality. Příkladem je

Restaurace U Všech kukaček (Hotel Mádr) na **Modravě**, která pravidelně získává ocenění Maurerův výběr GRAND RESTAURANT. Tato restaurace nabízí krásný interiér, který zdobí několik kukačkových hodin historické hodnoty umístěných na stěnách restaurace, což dotváří charakter celého zařízení. Zajímavou volbou je také modravský Pivovar Lyr (v rámci stejnojmenného hotelu) se slunečnou terasou, která poskytuje výhled na Roklanský potok. Pivovar Lyr nabízí vlastní pivo, pokrmy tradiční české kuchyně za použití kvalitního masa z BIO farmy Lyr.

Ve středisku **Kvilda** lze zmínit např. restauraci v rámci hotelu Šumava Inn nebo restauraci v penzionu Panský Dům. Obě nabízejí tradiční českou kuchyni, což představuje další společný znak pro většinu restaurací zmíněných v tabulce č. 8. Na Kvildě oproti Modravě a ostatním střediskům nalezneme také bohatou nabídku cukráren (pekáren) a kaváren (viz. tabulka č. 8) sloužící jako oblíbený turistický cíl či příjemné zpestření výletu procházejícím turistům. Právě existenci tohoto druhu zařízení ve středisku Kvilda hodnotím velmi kladně.

Pro středisko **Srní** je charakteristická širší nabídka stravovacích zařízení. Najdeme zde jak restaurace (opět převažují hotelové a restaurace v rámci penzionů), tak i různorodá občerstvení a kiosky (viz. tabulka č. 8). Návštěvníci tak mohou během svého výletu volit mezi posezením v restauraci či rychlým občerstvením. Restaurace v oblasti Srní nedosahují tak dobré úrovně jako v předchozích dvou střediscích a existuje zde jistě prostor pro další zlepšení.

Prášíly charakterizuje velmi malá širší nabídka stravovacích zařízení. Návštěvníci mohou navštívit pouze 1 restauraci – Hostinec u Michala, která je však v lokalitě vyhlášená. Tato restaurace dosahuje dobré kvality, důraz je kladen na čerstvost surovin bez použití umělých přísad a dochucovadel. Jak již bylo zmíněno v části práce věnující se přehledu ubytovacích zařízení ve vybraných střediscích NP Šumava, vaří zde kuchaři proškolení Pražským kulinářským institutem. Druhou možností, kde se mohou návštěvníci Prášil občerstvit, je, mezi návštěvníky rovněž oblíbená, cukrárna Pampeliška. V prostoru cukrárny se také nachází drobný krámeček s občerstvením.

4.2.4 Doplnkové služby a aktivity v turistických střediscích

NP Šumava

Infrastruktura cestovního ruchu nesestává pouze z vybavenosti regionu stravovacími zařízení a HUZ. Řadí se do ní také informační střediska, vybavenost regionu pro sportovně-rekreační aktivity (sportovně-rekreační zařízení, půjčovny kol, lyží, lodí), vybavenost regionu zařízeními a atrakcemi pro děti, příležitosti pro zábavu, kulturní a sportovní vyžití v dané oblasti, nejrůznější doprovodné akce a další. NP Šumava v tomto ohledu má co nabídnout.

Informační podpora

Z hlediska informační podpory návštěvníků národního parku, která je bezesporu nutná s ohledem na zabezpečení odpovídající ochrany přírody v dané oblasti, bych ráda vyzdvihla kvalitu informačních středisek umístěných v každém z významných středisek NP Šumava, a to zejména NC Kvilda a NC Srní. Informační střediska slouží pro získání hlubších informací a zároveň napomáhají lepší orientaci v národním parku. NP Šumava sdružuje 9 informačních středisek, 2 návštěvnická centra a další tzv. zařízení zoologického programu. Jejich přehled znázorňuje tabulka č. 9. Součástí informační podpory návštěvníků dané oblasti je také terénní informační systém zahrnující samoobslužné IS Bučina, informační panely na hlavních parkovištích v obcích NP a CHKO Šumava a na malých parkovištích podél komunikací, informační panely s informacemi o přírodních atraktivitách (ledovcová jezera, prameny Vltavy, Březník, ...) a další.¹⁴⁴

Tabulka č. 9: Přehled návštěvnických zařízení provozovaných NP Šumava

Informační střediska	IS Kvilda	IS Idina Pila
	IS Svinná Lada	IS Březník
	IS Stožec	IS Poledník
	IS Kašperské Hory	IS Rokyta
	IS Alžbětín	
Návštěvnická centra	NC Kvilda	
	NC Srní	
Další zařízení zoologického programu	Soví voliéry	Stanice pro handicapovaná zvířata
	Pozorovací místa	Rybí líheň

Zdroj: Národní park Šumava (2008-2018). *Návštěvnická zařízení* [online]

¹⁴⁴ Národní park Šumava (2008-2018). *Návštěvnická zařízení*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1091/sekce/navstevnicka-zarizeni/>

Některá informační centra (např. IC Modrava či IS obce Prášily) nacházející se na území národního parku přímo nezaštiťuje NP Šumava, nicméně jejich kvalita a informovanost personálu dosahuje rovněž velmi dobré úrovně. Na Modravě se navíc nachází unikátní návštěvnické centrum věnované dřevařství, tzv. „Dřevák“, které nabízí interaktivní expozice věnované vlastnostem dřeva a jejich využití. Součástí Dřeváku je i obchod s dřevěnými výrobky a dílna pro děti. Návštěvníci tak mohou prostřednictvím nákupu dřevěných výrobků podpořit lokální výrobce a zároveň se dozvědět více o výrobě produktů ze dřeva.¹⁴⁵

Další doplňkové služby a aktivity venkovského cestovního ruchu

Mezi další doplňkové služby, které jsou v jednotlivých turistických střediscích nabízeny, patří půjčovny kol, elektrokol, koloběžek, lyží, lodí a dalšího sportovního vybavení. Zapůjčení tohoto vybavení je velmi často nabízeno jako doprovodná služba v rámci hotelu či penzionu. Služby půjčoven sportovního vybavení bývají mezi návštěvníky oblíbeným zpestřením jejich pobytu v regionu. Na území národního parku mohou návštěvníci využít např. půjčoven Kola Kvilda, Elektrokola Šumava nebo e-Šumava.cz. V poslední době se hodně rozmáhá trend elektrokol, elektrokoloběžek, elektroskútrů a elektromobilů, který je doprovázen zřízením dobíjecích stanic na území národního parku.¹⁴⁶

Doplňkové služby, které se dotýkají venkovského cestovního ruchu zahrnují např. aktivity NP Šumava. NP Šumava v rámci své činnosti zaměřené na ochranu přírody pořádá nejrůznější akce a programy pro veřejnost, a to jak vycházky do přírody, tak např. přednášky, tvořivé dílny či pozorování zvířat. Za zmínku stojí Návštěvnické centrum NP Šumava Srní, ve kterém lze z dřevěné visuté lávky, připomínající stezku v korunách stromů, pozorovat výběh se smečkou vlků, kteří zde žijí ve svém přirozeném prostředí. Zajímavou alternativou k vycházkám do přírody může návštěvníkům poskytnout společnost OFFPARK působící v Sušici, v Prášilech a na Modravě. V těchto střediscích provozuje outdoorové aktivity jako jsou např. lanové parky a dětské lanové parky, paintball, zapůjčení terénních koloběžek či výlet raftem po Otavě.

¹⁴⁵ Služby Modrava s.r.o. (2018). *Dřevák*. ŠumavaNet.cz [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.sumavanet.cz/sluzbymodrava/drevak.asp>

¹⁴⁶ Cestujeme Šumavou (2018). *Půjčovny kol na Šumavě*. Cestujeme Šumavou [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.cestujemesumavou.cz/pujcovny-kol-na-sumave>

Výše zmíněné doplňkové služby a aktivity jsou pouze příklady toho, jak rozvinutá je doprovodná infrastruktura na území NP Šumava. Stupeň její rozvinutosti lze zhodnotit velmi kladně. Šumava nabízí svým návštěvníkům nepřeberné množství možností, jak trávit svůj pobyt v tomto regionu. Nechybí ani informační podpora ve formě informačních a návštěvnických center, informačních tabulí, turistického značení atd.

4.2.5 Dotazníkové šetření spokojenosti návštěvníků NP Šumava s infrastrukturou (MTZ) cestovního ruchu

V rámci monitoringu materiálně-technické základy cestovního ruchu ve sledovaném regionu bylo provedeno dotazníkové šetření, které sledovalo především spokojenost návštěvníků NP Šumava s poskytovanými službami a kvalitou místní infrastruktury cestovního ruchu. Data byla získána za použití krátkých standardizovaných dotazníků umístěných v jednom ze stěžejních informačních středisek NP Šumava, a to konkrétně v IS Kvilda. Výběr respondentů se tedy odvíjel od struktury návštěvníků zmíněného informačního střediska v průběhu předem vymezeného období od 1. 6. 2018 do 30. 9. 2018. Vzhledem k tomuto faktu nebyla předem známa struktura ani počet respondentů, kteří se dotazníkového šetření zúčastní. Dotazníky byly připraveny pouze v české verzi i přesto, že zprvu byla zvažována anglická, popř. německá verze dotazníku. Toto rozhodnutí bylo konzultováno s pracovníci Správy NP Šumava, která doporučila vyhotovit dotazník pouze v českém jazyce na základě jejích předchozích zkušeností a znalostí o návštěvnické struktuře infocentra. Celé znění dotazníku tvoří přílohu č. 7 této práce.

Zpracování dat

Data z provedeného dotazníkového šetření byla zpracována a výstupy graficky znázorněny pomocí grafů a tabulek s využitím MS Excel.

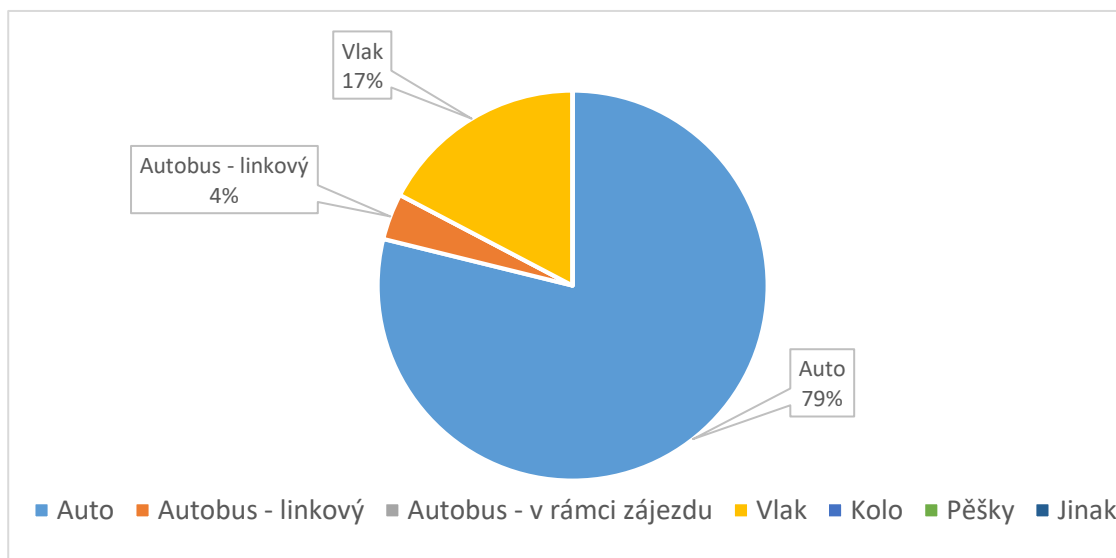
Dotazníkovým šetřením se podařilo získat relevantní odpovědi od 104 respondentů pocházejících z České republiky, z nichž 48 respondentů (46,15 % z celkového počtu respondentů) tvořili muži a 56 respondentů (53,85 %) ženy. Co se týká věku respondentů, jednotlivé věkové kategorie byly zastoupeny vcelku rovnoměrně, což byl prvotní účel šetření. Právě vyrovnanost počtu respondentů zastupujících jednotlivé věkové kategorie slouží k zajištění větší objektivity výsledků dotazníkového šetření, neboť jsou rovnoměrně zastoupeny jednotlivé segmenty (do 25 let, 26-45 let, 46-59 let, 60 a více let). Ve věkové kategorii do 25 let bylo získáno 25 respondentů, v kategorii 26-45 let 27

respondentů. V kategorii 46-59 a více let byl počet získaných respondentů 26, stejně tak i v kategorii 60 a více let. Z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání převažovali respondenti s vysokoškolským vzděláním (53,85 % respondentů), zbylých 46,15 % tvořili respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou.

Pátá otázka dotazníku zjišťovala, jaká je vzdálenost místa bydliště respondentů od daného místa (IS Kvilda v NP Šumava). 84,62 % respondentů zvolilo možnost nad 100 km, zbylá část respondentů volila buď možnost 51-100 km nebo 21-50 km s tím, že tyto možnosti byly zastoupeny téměř rovnoměrně. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ani jeden respondent nebydlí do 20 km od daného místa.

Při dotazování na to, jakým způsobem respondenti na toto místo přicestovali (otázka č. 6), vyšlo najevo, že velká většina respondentů zvolila jako dopravní prostředek pro přepravu do destinace automobil (79 %). Jak je vidět z grafu č. 3, druhou volbu pro přepravu do destinace představoval vlak (17 %) a v minimální míře pak linkový autobus (4 %). Toto uspořádání odpovědí koresponduje se subkapitolou 4.1, která se zabývá zhodnocením dopravní infrastruktury zkoumaného regionu.

Graf č. 3: Zvolený způsob dopravy do destinace

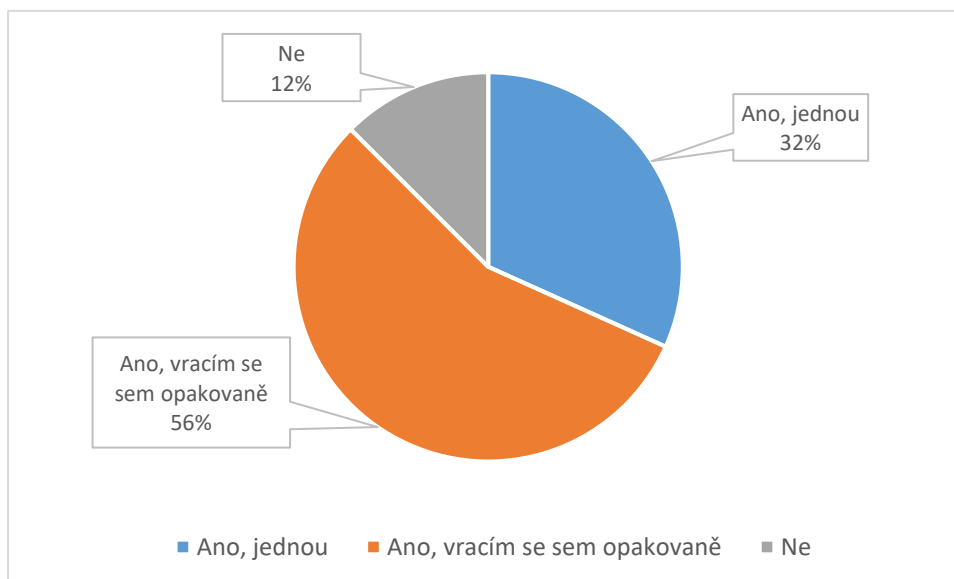


Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Otázka č. 7 se zaměřovala na to, zda respondenti již v minulosti navštívili region Šumava, příp. zda se sem vrací opakovaně anebo jsou v regionu poprvé. Výsledky můžeme vidět níže v grafu č. 4. Více než polovina respondentů (56 %) se do destinace vrací opakovaně, zatímco pouze 12 % respondentů jsou na Šumavě poprvé. Tento fakt plyne z všeobecné

oblíbenosti regionu Šumava mezi tuzemskými návštěvníky jakožto destinace vhodné pro trávení jak letní, tak zimní dovolené.

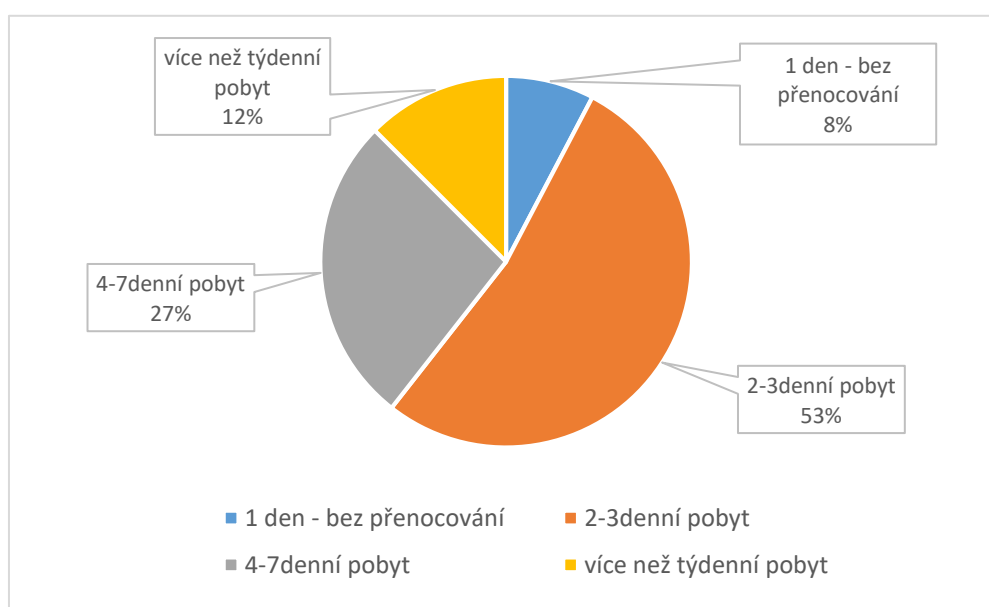
Graf č. 4: Zkušenosti s návštěvou destinace



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Z grafu č. 5, který vyhodnocuje 9. otázku dotazníku, je patrná nejvíce obvyklá doba pobytu v regionu Šumava, a to 2-3 dny. Někteří návštěvníci (27 % respondentů) stráví v destinaci 4 dny až týden. Vzhledem k tomu, že 84,62 % respondentů přicestovalo z místa více než 100 km vzdáleného od místa šetření, je zřejmé, že pouze malé procento z nich přijelo do destinace pouze za účelem výletu, tj. návštěvy bez přenocování.

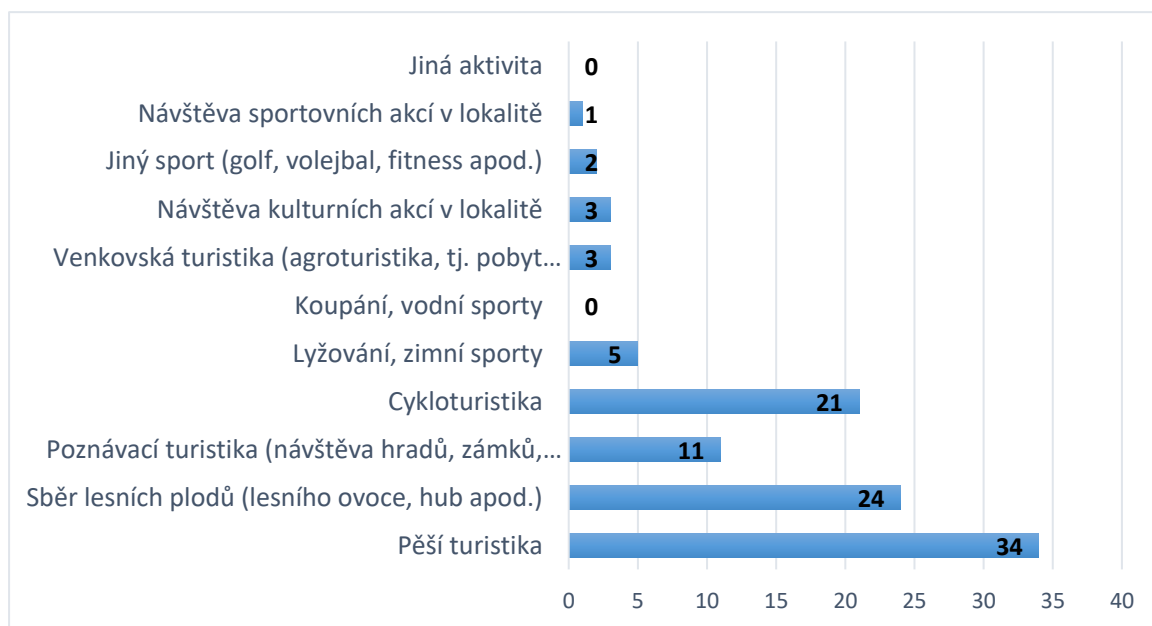
Graf č. 5: Doba pobytu v destinaci



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Při dotazování respondentů, co se jim vybaví, když se řekne NP Šumava, padala nejčastěji tato hesla: příroda, turistika, klid, relax, ticho, dovolená, lesy, jezera, turisté, zvěř, kolo, vyhlídky, ochrana přírody, dětství. Byly zmiňovány také přírodní atraktivity jako Boubínský prales, šumavské slatě, ledovcová jezera či některá sídla (Kvilda, Zadov, Modrava, Železná Ruda). Několikrát bylo zmíněno heslo houby či houbaření, což se následně odráželo i v otázce č. 12: „Které aktivity během Vašeho pobytu na Šumavě provozujete?“. Jak je vidět z grafu č. 6, na první příčce se umístila aktivita pěší turistika a hned druhou nejoblíbenější aktivitu provozovanou v destinaci tvoří sběr lesních plodů (lesního ovoce, hub apod.). 21 respondentů z celkového počtu 104 přijíždí za účelem provozování cykloturistiky. Co se týká venkovské turistiky, ze které však byly v rámci dotazníkového šetření vyčleněny 2 její podstatné složky (pěší turistika a cykloturistika), tedy respondenti pojem venkovská turistika ztotožňovali s agroturistikou, není v porovnání s ostatními provozovanými aktivitami příliš hojně zastoupená.

Graf č. 6: Nejčastěji provozované aktivity během pobytu v destinaci

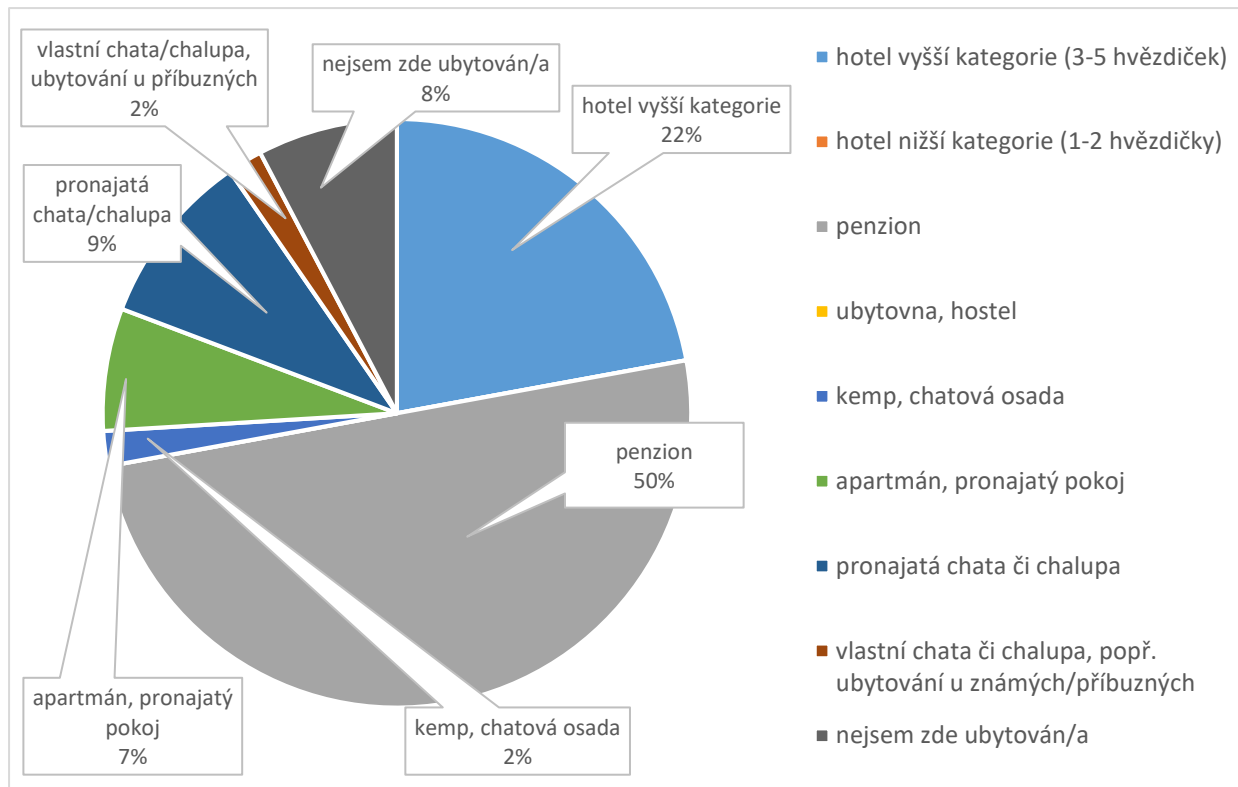


Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Otázka č. 10 se zaměřovala na kategorii ubytování, kterou si návštěvníci zvolili pro svůj pobyt v destinaci. Z grafu č. 7 jsou patrné nejoblíbenější kategorie ubytování v dané destinaci. Polovina respondentů volila pro svůj pobyt v regionu Šumava penzion, 22 % respondentů hotel vyšší kategorie, tj. hotel tři až pěti hvězdičkový. Z dalších zvolených možností ubytování stojí za zmínku apartmán, popř. pronajatý pokoj, pronajatá chata či chalupa. Výsledky znázorněné níže v grafu č. 7 lze označit za očekávané, neboť z provedeného zhodnocení infrastruktury (MTZ) cestovního ruchu ve vybraných

střediscích NP Šumava (viz. subkapitola 4.2.2) vyplynuly přesně tyto zmíněné kategorie ubytování. V rámci přehledů HUZ ve vybraných střediscích národního parku dominovala kategorie penzion, dále hotely a horské chaty.

Graf č. 7: Zvolená kategorie ubytování



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Otázky č. 11 a č. 13 se dotýkaly problematiky segmentace návštěvníků regionu Šumava a výdajů, které jsou tito návštěvníci při svém pobytu v destinaci ochotni vynaložit. Z dotazníku vyplynulo, že 68 % respondentů tráví svůj pobyt v destinaci se svým partnerem/partnerkou (tj. převažující segment představují páry), 16 % respondentů se svými dětmi (segment rodiny s dětmi) a zbylí respondenti cestují s přáteli nebo známými, popř. sami. Výdaje na osobu na den během pobytu na Šumavě se dle dotazníkového šetření pohybují nejčastěji v rozmezí 501-1000 Kč, popř. v rozmezí 1001-2000 Kč. Tato částka odpovídá převažující volbě kategorie ubytování, kterou tvoří penzion. Nejčastější zvolené rozmezí výdajů na osobu na den totiž nepřekračuje u některých hotelů vyšší kategorie ani cenu ubytování (viz. subkapitole 4.2.2).

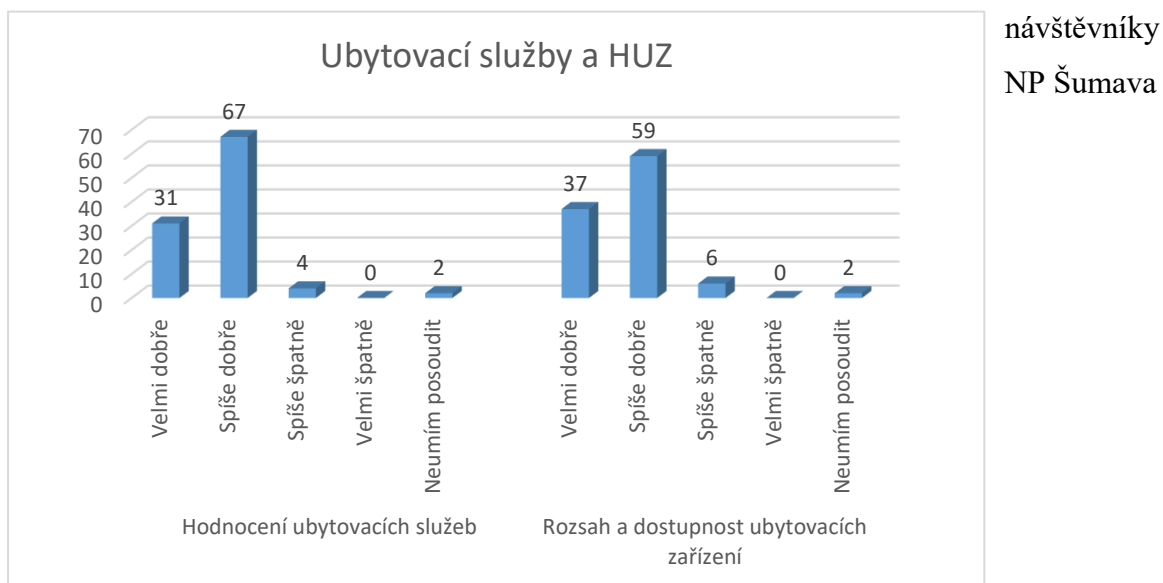
Otázka č. 14 se zaměřuje na problematiku zatíženosti území cestovním ruchem a naráží na otázku rozvoje cestovního ruchu na území národního parku. Vystává často diskutovaná otázka, zda usilovat o další rozvoj cestovního ruchu či zda už není dané

území příliš zatíženo cestovním ruchem na úkor ochrany přírody. I přesto, že v oblasti NP Šumava převažují šetrné formy zejména venkovského cestovního ruchu, může dojít k nadměrné míře zatížení oblasti turisty. Z dotazníkového šetření však vyplynulo, že velká většina respondentů vnímá lokalitu Šumavy jako běžně zaplněnou s přiměřeným množstvím turistů.

Poslední dvě otázky dotazníku jsou považovány za klíčové s ohledem na zaměření této práce. Otázka č. 15 zjišťovala **spokojenost návštěvníků s poskytovanými službami** v daném regionu (tj. s ubytovacími službami, úrovní veřejného stravování, službami pro cykloturisty a lyžaře, úrovní personálu ve službách cestovního ruchu, s péčí o čistotu a pořádek, o životní prostředí a s informačními službami). Otázka č. 16 se dotazovala na subjektivní **hodnocení infrastruktury cestovního ruchu** v regionu Šumava (tj. rozsah a dostupnost ubytovacích zařízení, stravovacích zařízení, dopravní infrastruktura, dostupnost regionu hromadnou dopravou, vybavenost regionu pro sportovní aktivity, příležitosti pro zábavu, kulturní a společenské vyžití, vybavenost regionu atrakcemi pro děti).

Co se týká subjektivního hodnocení ubytovacích služeb návštěvníky, jak je vidět z grafu č. 8, převažují kladná hodnocení (spíše dobře, popř. velmi dobře). U rozsahu a dostupnosti ubytovacích zařízení jsou výsledky obdobné. Dá se říci, že výsledky z dotazníkového šetření ohledně rozsahu a dostupnosti ubytovacích zařízení pouze potvrdily mé zhodnocení HUZ v subkapitole č. 4.2.2 práce.

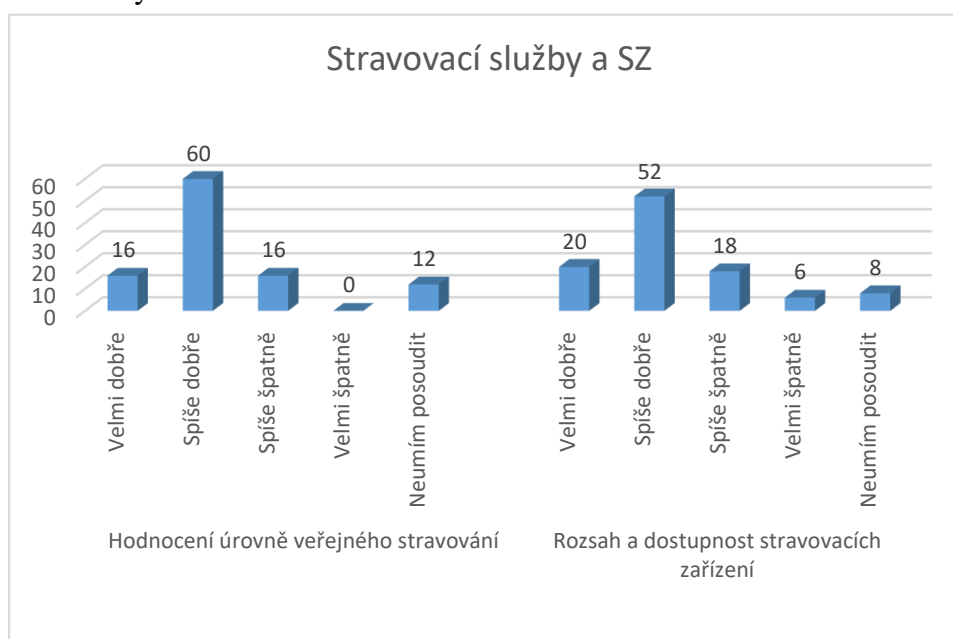
Graf č. 8: Hodnocení ubytovacích služeb, rozsahu a dostupnosti ubytovacích zařízení



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Respondenti v další podotázce hodnotili stravovací služby, jejich úroveň a následně také rozsah a dostupnost stravovacích zařízení v regionu. Zde již nebyly výsledky tak zřejmé jako v předchozím případě. V odpovědích opět převažovala možnost spíše dobře, nicméně nezanedbatelná část respondentů hodnotila jak úroveň veřejného stravování, tak rozsah a dostupnost stravovacích zařízení spíše špatně. Výsledky, které jsou patrné z grafu č. 9, značí určité rezervy v oblasti stravovacích služeb a stravovacích zařízení nacházejících se v dané lokalitě. Jak již bylo zmíněno, v turistických střediscích převažují restaurace hotelové, z nichž některé dosahují velmi dobré kvality, nicméně z dotazníkového šetření vyplývá, že rozsah možností stravování pro návštěvníky regionu není pravděpodobně tak pestrý, jak by si návštěvníci přáli.

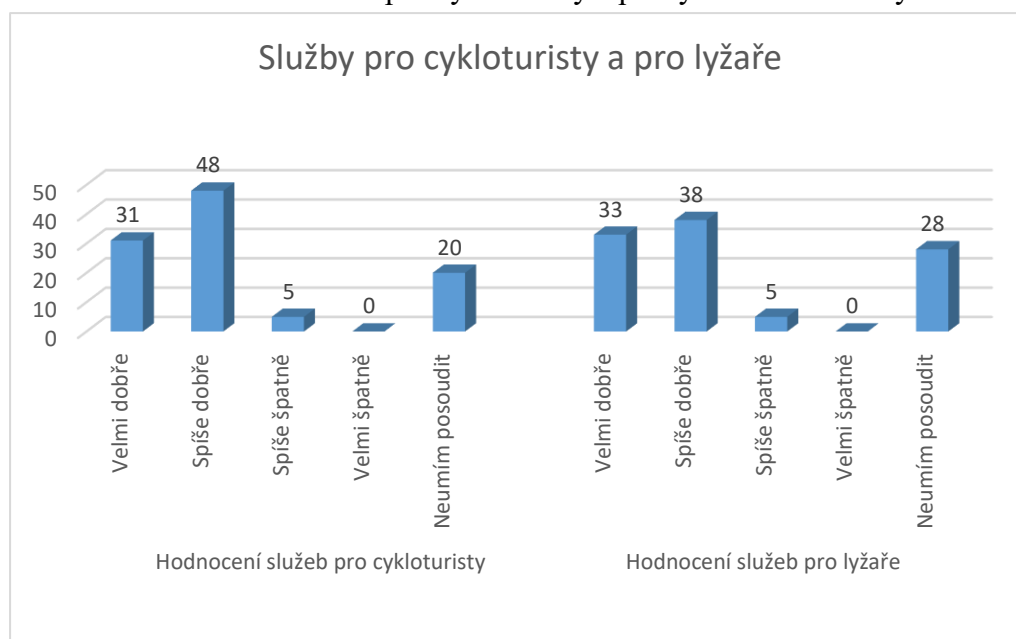
Graf č. 9: Hodnocení stravovacích služeb, rozsahu a dostupnosti stravovacích zařízení návštěvníky NP Šumava



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Otázka č. 15 se dotazovala také na hodnocení služeb pro vybrané sportovní aktivity provozované v dané lokalitě. V grafu č. 10 můžeme vidět znázornění převažujících odpovědí, které jsou vesměs podobné u obou aktivit a zaujímají místo v kladné části stupnice. Bohužel značná část respondentů volila možnost neumím posoudit, což dotazníkové šetření lehce zkresluje.

Graf č. 10: Hodnocení služeb pro cykloturisty a pro lyžaře návštěvníky NP Šumava

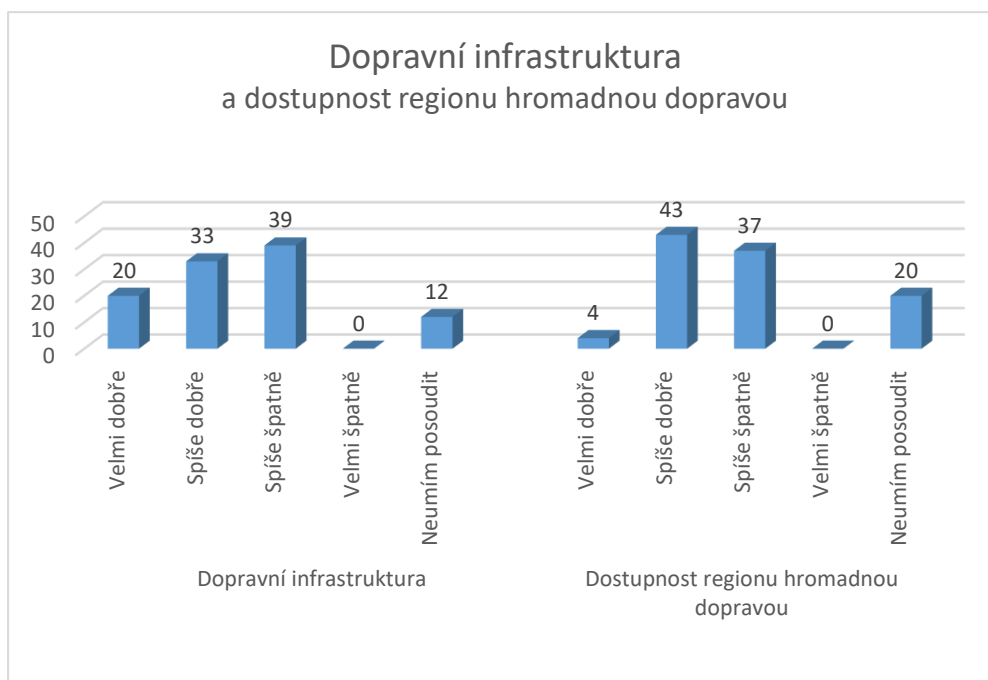


Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

Co se týká hodnocení ostatních služeb zahrnující např. péči o čistotu a pořádek (odpadky, úklid, veřejná WC), péči o životní prostředí, informační služby či úroveň personálu ve službách cestovního ruchu, respondenti se shodovali u všech zmíněných a hodnotili nejčastěji jako spíše dobře, popř. velmi dobře. Velmi dobře byla hodnocena zejména péče o životní prostředí a informační služby, což opět odpovídá poznatkům zmíněným v subkapitole 4.2.4, která se mimo jiné věnuje také informační podpoře v regionu.

Nedílnou součástí realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu tvoří dopravní infrastruktura. Návštěvníci ji v rámci dotazníkového šetření hodnotili nejčastěji jako spíše dobře a spíše špatně, jak lze vidět z grafu č. 11, tedy její hodnocení se pohybovalo okolo pomyslného průměru. Tento fakt opět poukazuje na případné existující nedostatky týkající se dopravní infrastruktury. Stejně závěry vyvozují z podotázky týkající se dostupnosti regionu hromadnou dopravou (znázorněno též v grafu č. 11).

Graf č. 11: Hodnocení dopravní infrastruktury a dostupnosti regionu hromadnou dopravou návštěvníky NP Šumava



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

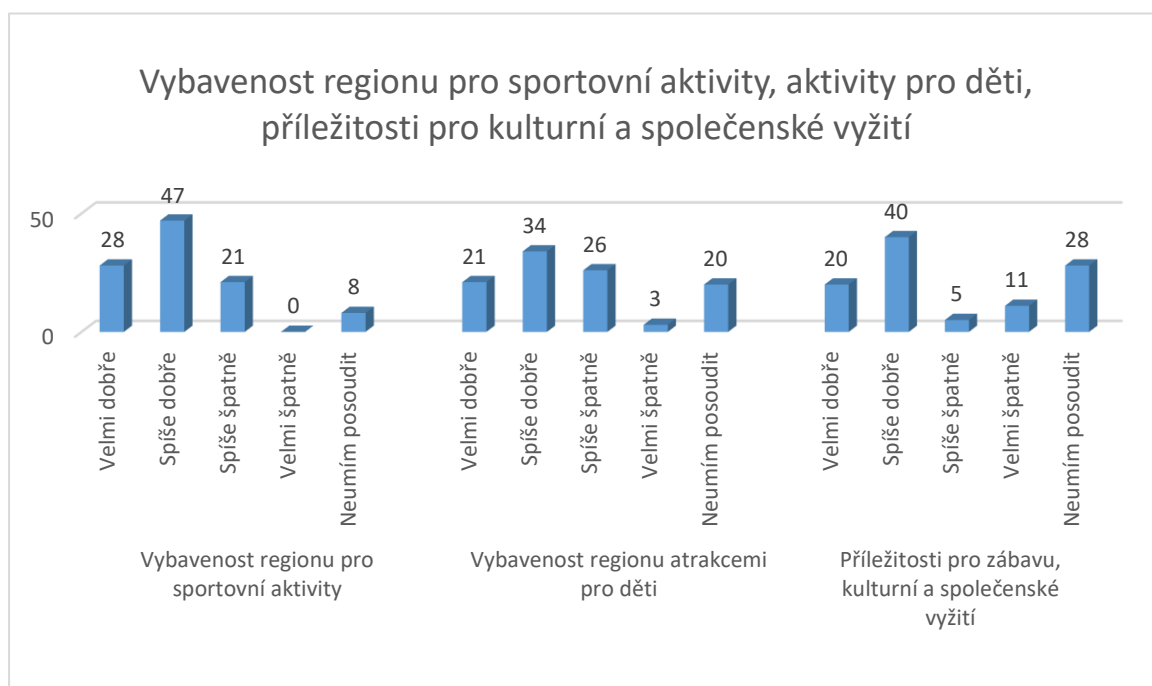
Poslední podotázky hodnocení infrastruktury návštěvníky NP Šumava se soustředily zejména na vybavenost regionu pro provozování sportovních aktivit, kulturních aktivit (konkrétně příležitosti pro kulturní a společenské vyžití) a aktivit pro děti. Výsledky hodnocení návštěvníků jsou znázorněny v grafu č. 12.

U zhodnocení vybavenosti regionu atrakcemi pro děti a u zhodnocení příležitostí pro kulturní a společenské vyžití je opět výsledek mírně zkreslen tím, že poměrně značné procento respondentů neumí toto posoudit vzhledem k tomu, že 68 % respondentů, kteří se účastnili šetření, tráví svůj pobyt v destinaci se svým partnerem/partnerkou. Segment páry se vyznačuje tím, že děti např. vůbec nemají nebo se jedná o tzv. prázdná hnízda, která již nemají přehled o vybavenosti regionu atrakcemi pro děti, jelikož mají vlastní děti odrostlé. Co se týká vybavenosti pro děti, převažoval pomyslný průměr (tj. spíše dobře, méně pak možnost spíše špatně).

Kulturní a společenské vyžití je zřejmě široký pojem, neboť odpovědi plynoucí z dotazníkového šetření byly rozporuplné. Nejvíce respondentů volilo možnost spíše dobře, významnou měrou však byla zastoupena i možnost velmi dobře a zároveň také možnost velmi špatně.

Co se týká hodnocení vybavenosti regionu pro sportovní aktivity, zde byly výsledky jednoznačnější. Téměř polovina respondentů hodnotila vybavenost regionu pro sportovní vyžití jako spíše dobré, velké procento volilo i možnost velmi dobře. Byla zastoupena i možnost velmi špatně, a to konkrétně 21 respondenty z celkového počtu 104.

Graf č. 12: Hodnocení vybavenosti regionu pro sportovní aktivity, aktivity pro děti a příležitostí pro kulturní a společenské vyžití návštěvníky NP Šumava



Zdroj: Vlastní zpracování na základě realizovaného dotazníkového šetření

5 Analýza vybraných forem venkovského cestovního ruchu ve zkoumaném regionu

Tato kapitola se bude věnovat zmapování regionu Šumava z hlediska vybraných forem venkovského cestovního ruchu. Konkrétně budou analyzovány tyto formy: ekoturismus, agroturismus, cykloturistika, lovecký cestovní ruch, pozorování ptactva (birdwatching) a zvěře.

Infrastruktura (MTZ) cestovního ruchu, resp. ubytovací, stravovací a další zařízení a služby pro turisty, kterými region Šumava, resp. NP Šumava, disponuje, byla podrobně přiblížena v subkapitole 4.2 této práce. Infrastruktura cestovního ruchu slouží nejen turistům, ale všem návštěvníkům, kteří chtějí realizovat venkovský cestovní ruch na území Šumavy, tj. cykloturisté, návštěvníci regionu provozující lovecký cestovní ruch, návštěvníci trávící svou dovolenou na agrofarmách či ekoagrofarmách, pozorovatelé zvěře a další. V následujících subkapitolách, které se věnují vybraným formám venkovského cestovního ruchu, již nebude kladen důraz na hodnocení infrastruktury (MTZ) pro jeho jednotlivé formy.

5.1 Ekoturismus (ekoturistika)

Tato forma venkovského cestovního ruchu je v regionu Šumava velmi rozšířena vzhledem k existenci velkého množství turistických tras a naučných stezek pro turisty. Stejně tak návštěvníky lákají nejružnější přírodní atraktivity a turistické cíle na území zkoumaného regionu.

5.1.1 Turistické trasy

V regionu Šumava se nachází mnoho turistických tras, které jsou současně stezkami naučnými. Jedním z důvodů je fakt, že území regionu Šumava tvoří stejnojmenný národní park a chráněná krajinná oblast. Tato subkapitola popisuje vybrané turistické trasy, které patří mezi nejznámější v rámci daného regionu a současně se těší velké oblíbenosti mezi pěšími turisty. V následujících subkapitolách 5.1.2 a 5.1.3 je uveden přehled naučných stezek zřízených na území NP a CHKO Šumava, jejichž zřizovatelem je Správa NP a CHKO Šumava.

Turistická trasa „Černé a Čertovo jezero“

Průběh trasy:	Špičácké sedlo – Černé jezero – Čertovo jezero – Špičácké sedlo
Délka:	8 km
Náročnost:	nízká, pouze náročnější stoupání z Černého jezera na Rozvodí
Převýšení:	260 m
Nejvyšší bod:	sedlo Rozvodí mezi Špičákem a Jezerní horou (1165 m)
Atraktivita na trase:	Špičák – železniční tunel, ledovcové Černé a Čertovo jezero ¹⁴⁷

Hlavním cílem této trasy je návštěva 2 nejvyhledávanějších a zároveň největších ledovcových jezer na Šumavě. Trasa začíná na Špičáckém sedle, odkud pokračuje po žluté turistické značce k místu, pod kterým prochází špičácký tunel. Trasa dále obchází vrchol Špičáku po vrstevnici až k přírodní památce Královský hvozd. Podél cesty k Černému jezeru, která je charakteristická mírným stoupáním, lze vidět část vyrovnávací nádrže elektrárny v Hamrech. Nad hladinou Černého jezera se tyčí skalnatá Jezerní stěna. Od jezera trasa pokračuje po červené turistické značce místy, kudy vedla železná opona, až na sedlo Rozvodí mezi Špičákem a Jezerní horou. Dále trasa pokračuje klesáním mezi stromy k méně frekventovanému Čertovu jezeru. Odtud dochází opět k napojení na žlutou turistickou značku a návratu zpět na Špičácké sedlo.¹⁴⁸

Turistická trasa „Prášilské jezero, Poledník“

Průběh trasy:	Prášily – Prášilské jezero – Poledník – Prášilský potok – Prášily
Délka:	15 km
Náročnost:	vysoká, náročná trasa s dlouhým výstupem na vrchol Poledník
Převýšení:	520 m
Nejvyšší bod:	Poledník (1315 m)
Atraktivita na trase:	ledovcové Prášilské jezero, rozhledna Poledník ¹⁴⁹

Tato turistická trasa začíná v Prášílech, odkud vede pozvolným stoupáním po červené turistické značce až k Prášilskému jezeru. Cestou se mívá Prášilský potok. Od jezera následuje náročná trasa charakteristická stálým stoupáním podél pozůstatku ledovcového karu, který tvoří bažinatá kotlina. Táhlým stoupáním se turisté dostanou na vrchol Poledník, kde je možné navštívit rozhlednu, která sloužila armádě jako radarová stanice

¹⁴⁷ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 30. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁴⁸ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 30-31. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁴⁹ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 44. ISBN 80-85822-05-9.

a dnes představuje zajímavou stavbu v okolí. Z Poledníku vede trasa zpět na rozcestí Polední hora, odkud pokračuje do údolí Prášilského potoka a následně zpět do obce Prášily po červené.¹⁵⁰

Turistická trasa „Povydřím na Kvildské pláně“

Průběh trasy:	Čeňkova Pila – Turnerova chata – Antýgl – Hamerský potok – Horská Kvilda – Filipova huť – Modrava – Vchynická terasa – Antýgl
Délka:	22 km
Náročnost:	střední
Převýšení:	560 m
Nejvyšší bod:	Pod Březovou horou (1166 m)
Atraktivita na trase:	NS Povydří, Hamerský potok, šumavská architektura, plavební kanál, vodní elektrárny ¹⁵¹

Tato turistická trasa je právem nazývána jako putování nejhezčími místy centrální Šumavy. Trasa začíná v Čeňkově Pile, kde se stéká řeka Vydra a Křemelná ve zlatonosnou řeku Otavu. U soutoku se nachází původní vodní elektrárna. Trasa pokračuje po červené turistické značce proti proudu řeky Vydry, která svým korytem s velkými oblými balvany připomíná alpské řeky. Postupně se tok řeky zklidňuje až k Antýglu, kde Naučná stezka Povydří končí. Právě trasa Antýgl – Turnerova chata – Čeňkova Pila bývá označována jako trasa „*Nejkrásnějším údolím*“. Řeka Vydra představuje nejmalebnější a nejdivočejší řeku Šumavy, která na svém dolním toku tvoří krásné romantické údolí stojící za zhlédnutí. Z Antýglu trasa pokračuje stále po červené na Horskou Kvildu, kde ji kříží původní „*Zlatá stezka*“ z období 14. století. Po části této stezky značené zelenou turistickou značkou se trasa vydává, a to přes údolí Hamerského potoka (nejvýše položené rýžoviště zlata v České republice) až na Filipovu Huť, kde se nachází známá vyhlídka na vrchol Roklan. Po zelené trase pokračuje sestupem na Modravu, kde míjí Klostermannovu chatu, Modravský a Roklanský potok. Následuje výstup na Vchynickou terasu s výhledem na Modravu a mírné stoupání podél části Vchynicko-tetovského plavebního kanálu. Poté dochází k návratu zpět na Antýgl po červené.¹⁵²

¹⁵⁰ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 44-45. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵¹ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 54. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵² MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 54-57. ISBN 80-85822-05-9.

Turistická trasa „Modravský okruh“

Průběh trasy:	Modrava – Březník – Cikánská slat' – Modrava
Délka:	15 km
Náročnost:	střední
Převýšení:	280 m
Nejvyšší bod:	pod Studenou horou (1260 m)
Atraktivita na trase:	obec Modrava, Březník – výhled na Luzný a 1 z nejstudenějších míst v České republice, rašeliniště Cikánská slat' ¹⁵³

Tato trasa střední náročnosti začíná na rozcestí v obci Modrava, odkud cesta pozvolně stoupá po modré turistické značce malebnou přírodou podél břehu Modravského potoka až na Březník. Toto místo nabízí krásný pohled do celého údolí a zároveň na vrchol Luzný. Přístup k tomuto vrcholu je však pro veřejnost uzavřen z důvodu přísné ochrany přírody v I. zóně NP Šumava. Trasa se vrací zpět na Modravu lesem po zelené turistické značce. Těsně před vstupem do lesa se nachází budova bývalé hájovny známé z románů Karla Klostermanna, která v současné době slouží turistům. Nachází se zde informační středisko a občerstvení. Cesta zpět na Modravu vede přes Cikánskou slat' s několika malými rašelinnými jezírky, následuje prudké klesání zpět do obce Modrava, kde trasa začala.¹⁵⁴

Turistická trasa „Pramen Vltavy, Bučina“

Průběh trasy:	Kvilda – Pramen Vltavy – Bučina – Kvilda
Délka:	16 km
Náročnost:	střední s namáhavým výstupem pod vrchol Stráž
Převýšení:	260 m
Nejvyšší bod:	pod vrcholem Stráž (1270 m), Holý vrch (1295 m)
Atraktivita na trase:	Kvilda – kostel, pramen Vltavy, horské rašeliniště, Holý vrch, bývalá osada Bučina s výhledy ¹⁵⁵

Trasa, která má za hlavní turistický cíl Prameny Vltavy a oblast Bučiny, začíná u kostela v obci Kvilda, odkud se vydává jižním směrem po modré turistické značce. Míjí Teplou Vltavu a následuje stoupaní přes Hamerské Domky až k lesu. Podél levého břehu Teplé

¹⁵³ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 64. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵⁴ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 64-65. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵⁵ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 82. ISBN 80-85822-05-9.

Vltavy, který se nazývá Černý potok, pokračuje trasa proti proudu řeky až na úpatí Černé hory, kde ve výšce 1172 m pramení řeka Vltava. Od Pramene Vltavy lze vystoupat pod vrchol Stráž a dále pod Holý vrch, odkud je jeden z nejkrásnějších výhledů na vrcholy Luzný, Boubín a Trojmezí. Po červené turistické značce vede cesta na Bučinu, kde se nachází samoobslužné informační středisko a expozice spjata s železnou oponou. Opět nabízí krásný výhled do krajiny, kdy za dobrých podmínek je možné spatřit panorama Alp. Pro návrat zpět na Kvildu je vhodné následovat zelenou turistickou značku vedoucí po silnici, kterou procházela část „Zlaté stezky“. Před Kvildou dochází k napojení na modrou turistickou značku.¹⁵⁶

Turistická trasa „Boubínský prales“

Průběh trasy:	Zátoň – Idina Pila – Boubínské jezírko – NS Boubínský prales – Zátoň
Délka:	10 km
Náročnost:	nízká s jedním prudším výstupem a klesáním
Převýšení:	270 m
Nejvyšší bod:	Lukenská cesta (1110 m)
Atraktivita na trase:	rezervace s pralesovitým porostem – nejstarší chráněné území na Šumavě ¹⁵⁷

Ze železniční stanice Zátoň se tato trasa vydává po zelené turistické značce ke Kaplickému potoku a následně stoupáním k IS Idina Pila. Stoupání pokračuje až na začátek ochranného pásma, kde se trasa napojuje na modrou turistickou značku a vede k Boubínskému jezírku, umělé vodní nádrži, která měla sloužit jako zásobárna vody pro plavení dřeva. U Boubínského jezírka se nachází začátek Naučné stezky Boubínský prales. Jde o 3,8 km okruh kolem významné Národní přírodní rezervace Boubínský prales vykazující známky původního pralesa. Tato turistická trasa je unikátní zejména tím, že vede nejzachovalejším zbytkem původního šumavského lesa. Následně se trasa vrací zpět od Boubínského jezírka do Zátoně.¹⁵⁸

¹⁵⁶ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 84-85. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵⁷ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 100. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁵⁸ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 100-101. ISBN 80-85822-05-9.

Turistická trasa „Medvědí stezka“

Průběh trasy:	Ovesná – Perník – Jelení Vrchy – Černý Kříž
Délka:	14 km
Náročnost:	střední s obtížnějším úvodním výstupem, druhá polovina trasy po pohodlných lesních cestách
Převýšení:	330 m
Nejvyšší bod:	Perník (1049 m)
Atraktivita na trase:	rozmanité skalní útvary po celé trase, Schwarzenberský plavební kanál, pomník posledního medvěda ¹⁵⁹

Medvědí stezka byla zřízená v roce 1967. Jedná se o nejstarší naučnou stezku na území Šumavy i na území Jižních Čech. Charakterizují ji netypické žulové útvary vzniklé exogenní činností a samozřejmě pomník posledního medvěda na Šumavě.¹⁶⁰

Medvědí stezka o délce 14 km je značená žlutou turistickou značkou a vede z Ovesné do Černého Kříže. Celou stezku provází nejružnější skalní žulové útvary nesoucí zajímavá jména jako např. Dračí tlama, Kazatelna, Hřib, Viklan, Obří kostky, Skalní kaple a další. Úvodní výstup po stezce na vrchol Perník je poměrně náročný. Přes tento vrchol trasa pokračuje k Jelenímu jezírku a do malé osady Jelení Vrchy. Další zastávkou stezky je kámen s nápisem „*Bärenstein 14. 11. 1856*“. Nápis na kameni představuje datum, kdy byl na tomto místě zastřelen poslední šumavský medvěd. Po cestě se nachází i další nápisy na kamenných útvarech. Trasa končí v Černém Kříži, kam se turisté dostanou přes údolí potoka Hlučina.¹⁶¹

Mezi další oblíbené turistické trasy lze zařadit následující¹⁶²:

- **Turistická trasa „Trojmezí“**
Nové Údolí – Třístoličník – Trojmezí – Plechý – Plešné jezero – Černý Kříž
- **Turistická trasa „Jezero Laka“**
Železná Ruda – Debrník – jezero Laka – Hůrka – Nová Hůrka
- **Turistická trasa „Kašperk“**
Kašperské Hory – Kašperk – Pustý hrádek – Sedlo – Albrechtice – Sušice

¹⁵⁹ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 116. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁶⁰ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír a kol. (1999). *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Šumava – Prachaticko a Vimpersko*. Praha: S & D, 1999, str. 87-91. ISBN 80-86050-39-4.

¹⁶¹ MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 116-117. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁶² MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 38, 62, 68, 80, 86, 90, 106, 110, 118, 138. ISBN 80-85822-05-9.

- **Turistická trasa „Jezerní slat“**

Churáňov – Zlatá Studna – Horská Kvilda – Jezerní slat' – U Tremblů – Přílba – Churáňov

- **Turistická trasa „Tříjezerní slat“**

Modrava – Javoří Pila – Pod Oblíkem – Tříjezerní slat' – Vchynice – Tetov – Modrava

- **Turistická trasa „Chalupská slat“**

Borová Lada – Chalupská slat' – Nové Hutě Polesí – Šindlov – Alpská vyhlídka – Borová Lada
nebo trasa Borová Lada – Chalupská slat' – PPO Les – Knížecí Pláně – Borová Lada

- **Turistická trasa „Údolím Teplé Vltavy“**

Lenora – Soumarský most – Brixův Dvůr – Volary

- **Turistická trasa „Stožecká kaple“**

Stožec – Stožecká kaple – Stožec

- **Turistická trasa „Plešné jezero“**

Nová Pec – Rossbach – Plešné jezero – Plechý – Rossbach – Nová Pec

- **Turistická trasa „Libín“**

Prachatice – Lázně sv. Markéty – Libín – Libínské Sedlo – Prachatice

5.1.2 Naučné stezky na území NP Šumava

Na území NP Šumava se nachází tyto naučné stezky¹⁶³:

- NS Medvědí stezka
- NS Povydrří
- NS Chalupská slat'
- NS Jezerní slat'
- NS Tříjezerní slat'
- NS Vchynicko-Tetovský plavební kanál
- NS Schwarzenberský plavební kanál
- NS Stožecká skála
- NS Vintířova stezka
- NS Keltové na Šumavě – Obří hrad (nejvýše položené keltské hradiště v Čechách)
- NS Soumarské rašeliniště
- Vycházková stezka Okolo Kostelního vrchu (Hauswaldská kaple)

¹⁶³ Národní park Šumava (2008-2018). *Naučné stezky v NP Šumava*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1129/sekce/naucne-stezky-v-np/>

5.1.3 Naučné stezky na území CHKO Šumava

Na území CHKO Šumava se nachází tyto naučné stezky¹⁶⁴:

- NS Boubínský prales
- NS Stifterův okruh (NS v Horní Plané)
- NS Churáňov (NS v okolí Zadova)
- NS Hamižná (NS u Hartmanic)
- NS Nýrsko
- NS Hamry – Úhlavský luh
- NS Špičák – Černé jezero
- NS Brčálník
- NS Hornovltavické pastviny
- NS Na soutoku (NS vedoucí kaňonem řeky Blanice)

5.1.4 Trasy pro vozíčkáře

NP Šumava se profiluje jako území, kde je každý návštěvník vítaným hostem, a to bez ohledu na jeho hendikep. Správa NP Šumava usiluje o to, aby všem zájemcům motivovaným k návštěvě Šumavy byla zajištěna možnost prohlédnout si krásy tohoto národního parku. Proto zřizuje různé příručky a informační tabule pro vozíčkáře a návštěvníky s pohybovým hendikepem, které stejně tak mohou posloužit i návštěvníkům z řad seniorů či rodinám s dětmi v kočárku.¹⁶⁵

Přehled tras určených pro vozíčkáře a další osoby zmíněné v předchozím textu je znázorněn v tabulce č. 10.

¹⁶⁴ Národní park Šumava (2008-2018). *Naučné stezky v CHKO Šumava*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1443/sekce/naucne-stezky-v-chko/>

¹⁶⁵ Národní park Šumava (2008-2018). *Trasy pro vozíčkáře*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/gallery/30/9100-np.pdf>

Tabulka č. 10: Přehled tras pro vozičkáře na území regionu Šumava

Název trasy	Délka	Náročnost	Povrch	Výchozí bod
Povydrří	7 km	střední, doporučen doprovod	asfalt, písková cesta	parkoviště Antýgl
Rechle, plavební kanál	3 km	střední s minimálním převýšením	asfalt, tvrdý písek	parkoviště IS Rokyta
Jezerní slat'	500 m	nízká, vhodné i bez doprovodu	písková cesta, dřevěný poválkový chodník	parkoviště u silnice Horská Kvilda – Kvilda
Chalupská slat'	1 km	nízká, vhodné i bez doprovodu	asfalt, dřevěná poválka	parkoviště Svinná Lada
Boubínský prales	4 km	vysoká, doporučen dvoučlenný doprovod	asfalt, písko-šterkový	parkoviště Idina Pila
Okolím Českých Žlebů	3 km	vysoká, doporučen doprovod	asfalt	parkoviště České Žleby
Dobrá na Šumavě	10 km	střední s mírným stoupáním	asfalt	parkoviště Dobrá
Dobrá na Šumavě – Stožec	5 km	střední, doporučen doprovod (na začátku náročnější část trasy)	asfalt, písko-šterkový	parkoviště Dobrá
Schwarzenberský plavební kanál	5 km	nízká	šterko-pískový	parkoviště Jelení Vrchy

Zdroj: Národní park Šumava (2008-2018). *Trasy pro vozičkáře* [online]

Z tabulky č. 10 je zřejmé, že nabídka tras pro vozičkáře je na Šumavě poměrně pestrá. Vozičkáři mohou volit mezi trasami s různou náročností, povrchem a délkou od 500 m do 10 km. Většinu tras charakterizuje nízká až střední náročnost. Pouze 2 trasy (Boubínský prales, Okolím Českých Žlebů) jsou z hlediska terénu náročnější ke zdolání a vozičkářům je doporučováno zvolit pro návštěvu těchto tras vlastní min. jednočlenný doprovod.

5.2 Cykloturistika

Šumava přitahuje nejen turisty, ale také stále více vyznavačů cykloturistiky. Cyklostezky a cyklotrasy na území Šumavy zpravidla vedou po turistických trasách a cestách určených pro pěší nebo alespoň po některých jejich úsecích. Popis jednotlivých cyklostezek a cyklotras a jejich název se tedy často shoduje s popisem a názvem turistických tras a naučných stezek na daném území. Důkladný přehled a popis vybraných turistických tras

a naučných stezek poskytla již subkapitola 5.1, která se zabývala ekoturistikou, proto v této kapitole budou vyzdvihnuty především cyklostezky evropského rozměru.

5.2.1 Cyklostezky a cyklotrasy

Cykloturisté mohou jezdit po veřejných komunikacích nebo po vyznačených cyklostezkách určených pouze k tomuto účelu. Co se týká cykloturistického značení, v severozápadní části zkoumaného regionu jsou cyklostezky značeny symbolem cyklisty na dřevěných směrovkách. V jihovýchodní a centrální části Šumavy se používají žluté plechové směrovky, tj. typické označení cyklostezek a cyklotras používané i v dalších oblastech České republiky. Informace o cyklostezkách a cyklotrasách je možné najít v tiskovinách jako jsou cykloturistické mapy, průvodci a v informačních střediscích a návštěvnických centrech NP Šumava.

Přes území Šumavy vedou cyklostezky evropského rozměru, tzv. „Greenways“ neboli „Zelené stezky“, které byly blíže představeny v kapitole 1.4 této práce. Konkrétně do regionu Šumava zasahují tyto stezky¹⁶⁶:

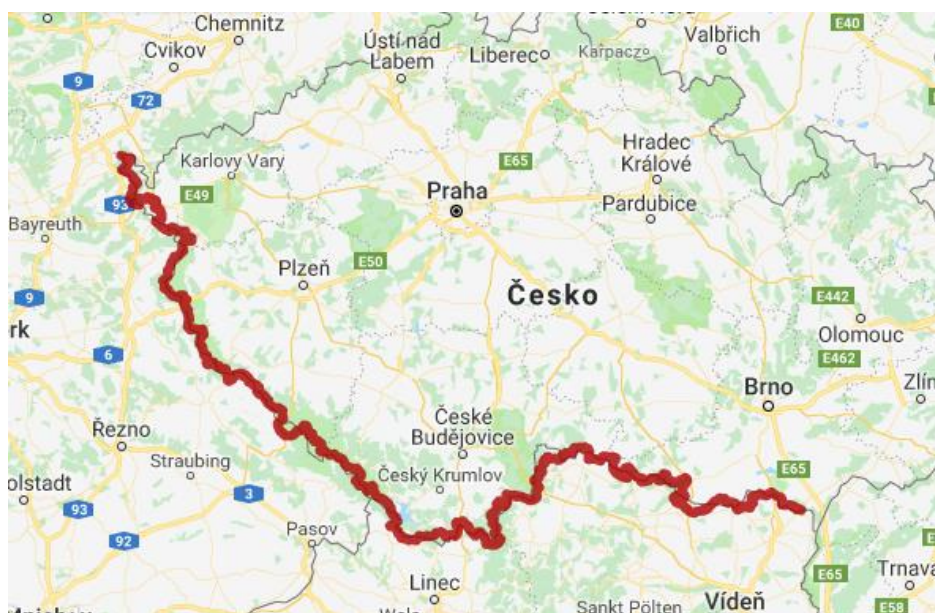
- Stezka Železná opona označovaná jako EuroVelo 13
- a Vltavská cyklistická stezka tvořící část tzv. „Sluneční cyklotrasy“ EuroVelo 7, která se táhne od Švédska až po Maltu a protíná tak celou Evropu ze severu na jih.

Stezka železná opona neboli **EuroVelo 13** vede od Barentsova moře až k Baltskému moři. Jedná se o cyklistickou stezku o délce téměř 10 000 km protínající tzv. „Zelený pás“, tj. oblast bývalé železná opony, která téměř 40 let rozdělovala Evropu nejen fyzicky, ale také politicky a ideologicky. Na území České republiky je Stezka železná opona vedena podél státních hranic od Aše přes Cheb, hraniční přechod Rozvadov, území Českého lesa. V Železné Rudě vstupuje Stezka železná opona na území NP Šumava. Následuje oblast podél Schwarzenberského plavebního kanálu a České Kanady. Dále stezka prochází jižní Moravou, NP Podyjí a Lednicko-valtickým areálem. Poslední zastávkou na této stezce v rámci České republiky je místo u Břeclavi nedaleko soutoku řeky Moravy a Dyje. Na níže uvedené mapě lze vidět, kudy konkrétně prochází Stezky železná opona na území České republiky.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Greenways (1998-2018). *EuroVelo 7*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-7.aspx?lat=49.73723221907916&lon=15.368419949999975&z=7>

¹⁶⁷ Greenways (1998-2018). *EuroVelo 13/Stezka železná opona*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-13.aspx?lat=49.459557103675884&lon=14.947990000000004&z=7>

Obrázek č. 13: Mapa Stezka železné opony



Zdroj: Mapy.cz (2018) [online]

Území regionu Šumava protínají 2 etapy Stezky železné opony, které jsou níže blíže představeny, a to etapa „*Srdcem Šumavy až do zalesněné Modravy*“ a „*Od pramenu Vltavy až ke Schwarzenberskému kanálu*“.

Cyklostezka Srdcem Šumavy až do zalesněné Modravy

Délka:	57 km
Náročnost:	vysoká
Vhodný typ kol:	treková či horská
Nástupní místo:	Železná Ruda – Alžbětín (vlak)
Konečné místo:	Modrava
Významné obce na trase:	Železná Ruda, Prášily, Modrava

Cyklostezka Srdcem Šumavy až do zalesněné Modravy začíná v Železné Rudě, ze které vede do německé obce Zwiesel, kde mohou cykloturisté navštívit návštěvnické centrum NP Bayerischer Wald. Z obce Zwiesel cyklostezka pokračuje návratem zpět k hranicím s Českou republikou (viz. mapa níže). Trasa je poměrně náročná, neboť zahrnuje prudká stoupání (vrchol Scheuereck), která však cykloturisty odmění krásnými výhledy. V České

etapa Stezky železné opony pokračuje na Kvildu táhlým stoupáním přes Bučinu, kde je možné zpestřit si trasu návštěvou pramenů Vltavy či prohlédnout si venkovní expozici věnující se tématu Železné opony s replikou signální stěny (viz. obrázek č. 15). Celá oblast kolem pramenů Vltavy se nachází v 1. zóně národního parku a nabízí jedinečné scenérie člověkem téměř neporušené krajiny, což je dáno přísnou ochranou tohoto území.

Obrázek č. 15: Replika Železné opony na Bučině



Zdroj: CzechTourism (2018). *Replika Železné opony v Bučině u Kvildy* [online]

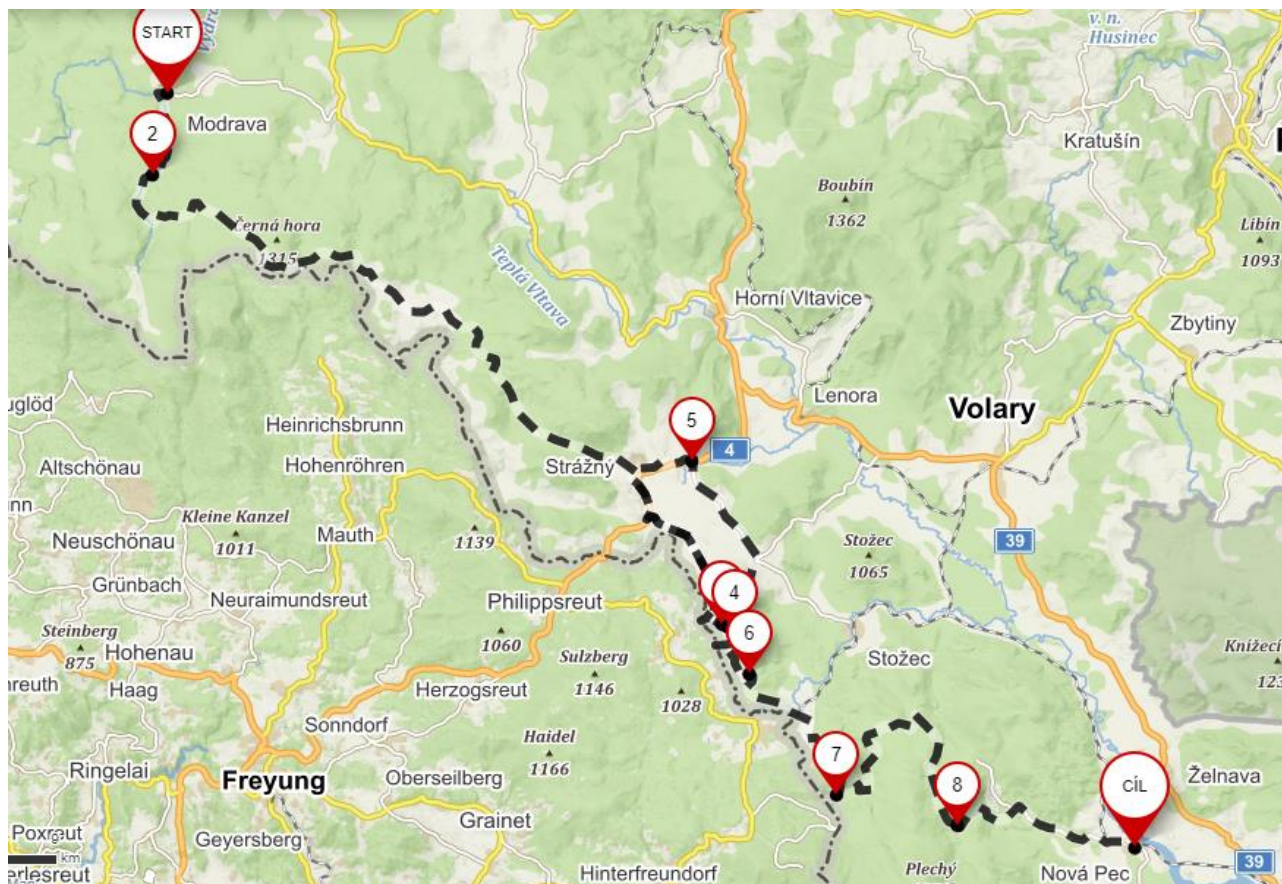
Z Bučiny cyklostezka dále pokračuje dlouhým sjezdem na Knížecí Pláně, které rovněž nabízí krásné výhledy a také možnost občerstvení. Následuje úsek vedoucí přes slatinnou oblast do obce Strážný a následně podél hranice do turistického centra Haidmühle na německé straně a do Nového Údolí na straně české. V tomto místě se nachází kuriozita – nejkratší mezinárodní železnice na světě, která propojuje Českou republiku a Německo železniční trasou o délce 105 m. Z Nového Údolí cyklostezka pokračuje podél Schwarzenberského plavebního kanálu do Nové Peci. Po cestě mohou cykloturisté obdivovat známý plavební kanál, který je zasazen do šumavské přírody.¹⁶⁹

Tato cyklostezka a její časté modifikace se těší velké oblíbenosti mezi cykloturisty. Trasa je vedena krásnou téměř neporušenou přírodou, kde není patrná významnější lidská činnost vzhledem k faktu, že se jedná o národní park, povětšinou o jeho I. a II. zónu.

¹⁶⁹ Greenways (1998-2018). 7. etapa: *Od pramenu Vltavy až ke Schwarzenberskému kanálu*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-13/Kouzelné-Etapy-po-EV13/Od-pramenu-Vltavy-az-ke-Schwarzenberskemu-kanalu.aspx>

Celou trasu této cyklostezky znázorňuje mapa na obrázku č. 16.

Obrázek č. 16: Mapa cyklostezky Od pramenu Vltavy až ke Schwarzenberskému kanálu



Zdroj: Mapy.cz (2018) [online]

5.2.2 Certifikace Cyklisté vítáni

Cykloturisté zpravidla vyhledávají ubytovací a stravovací zařízení s ohledem na formu venkovského cestovního ruchu, kterou provozují, tj. cykloturistiku. Při výběru zejména ubytovacích zařízení preferují zařízení k tomu uzpůsobené, které disponuje např. bezplatnou úschovnou kol vč. náradí pro jednoduché opravy kol, půjčovnou kol, možností umytí kol, možností vyprání a vysušení sportovního oblečení a výstroje, prodejem cykloturistických a turistických map, možností dobíjení elektrokol a v neposlední řadě nabídkou energeticky vydatných snídaní. Projekt Cyklisté vítáni provádí certifikaci objektů, které jsou vhodné pro cykloturisty a poskytují jim vhodné zázemí, čímž cykloturistům významně napomáhá orientovat se v široké nabídce ubytovacích a stravovacích zařízení v dané lokalitě. Pro jednotné označení takovýchto objektů je využíváno logo Cyklisté vítáni (viz. subkapitola 1.4, kde je tento projekt blíže popsán).

Certifikace je prováděna na základě splnění povinných a alespoň 3 doplňkových požadavků na tyto objekty.¹⁷⁰

Objekt, který je držitelem certifikace Cyklisté vítání je označen vývěsním štítkem s logem Cyklisté vítání, samolepkami na vchodových dveřích objektu a na poutacích u cyklostezek a jiných komunikací. Zároveň je možné tyto certifikované objekty najít v cykloturistických mapách, GPS navigacích či v katalogu Cyklisté vítání.¹⁷¹

Držiteli certifikace Cyklisté vítání jsou na území regionu Šumava tato **ubytovací zařízení**¹⁷²:

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------|
| • Ubytování „U Beranů“ | • Městský hotel Bobík s.r.o. |
| • Orea Resort Horizont | • Wellness hotel Marlin |
| • Orea Hotel Špičák | • Hotel Jenišov |
| • Hotel Srní | • Hotel na Jezeře *** |
| • Aparthotel Teddy | • Hotel Na pláži |
| • Hotel Šumava Inn | • Aparthotel Knížecí cesta |
| • Dobrá chata | • Penzion Restaurant U Méd'ů |
| • Penzion pod Churáňovským vrchem | • Hotel Resort Relax |
| • Hotel Annín | • Hotel Racek |
| • Resort Kadleců | • Penzion Kovářov |
| | • Bed & Bike Prachatice. |

Držiteli certifikace Cyklisté vítání jsou na území regionu Šumava tato **stravovací zařízení**¹⁷³:

- Hotel Srní – restaurace
- Dobrá chata – restaurace
- Výletní restaurace Vodník
- Městský hotel Bobík s.r.o. – restaurace

¹⁷⁰ Cyklisté vítání (2005-2018). *Kritéria pro ubytovací zařízení*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Podminky-certifikace/Ubytovaci-zarizeni.aspx>

¹⁷¹ Cyklisté vítání (2005-2018). *Vývěsní štíty*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/kde-hledat/Vyvesni-stity.aspx>

¹⁷² Cyklisté vítání (2005-2018). *Šumava*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Vypis-vyhledavani-2.aspx?lat=49.01733202189559&lon=13.784820835000005&z=9>

¹⁷³ Cyklisté vítání (2005-2018). *Šumava*. Cyklisté vítání [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/CMSPages/PortalTemplate.aspx?lat=49.01743202687205&lon=13.79811583500009&z=9&aliaspath=/Vypis-vyhledavani-2>

- Wellness hotel Marlin – restaurace
- Hotel Jenišov – restaurace
- Restaurant U Méd'ů
- Hotel Resort Relax – restaurace
- Hotel Racek – restaurace.

5.3 Agroturismus (agroturistika)

Pro region Šumava jsou typické právě předchozí dvě formy venkovského cestovního ruchu, tj. ekoturistika a cykloturistika, které představují častý motiv k návštěvě dané destinace. Přesto region nabízí i mnoho možností k provozování agroturismu (agroturistiky) těšící se zejména v posledních letech rovněž velké oblíbenosti mezi návštěvníky.

5.3.1 Agrofarmy

Je důležité zmínit, že na území samotného národního parku se nenachází ani jedna agrofarma, což je pravděpodobně dáno přísnou ochrannou přírodou, která je v rámci NP Šumava dodržována. Nejbližší k NP Šumava se nachází Biofarma Slunečná ležící na jeho okraji.

Biofarma Slunečná

Kontakt: Slunečná 3, 384 51 Želňava

Biofarma Slunečná se nachází v obci Slunečná v šumavské krajině vltavského údolí na okraji NP Šumava a CHKO Šumava. Nabízí svým návštěvníkům klidné místo k relaxaci a představuje ideální možnost pro trávení dovolené s dětmi. Produkce této biofarmy je velmi rozsáhlá. Biofarma hospodaří na ploše 36 ha zemědělské půdy ekologickým způsobem již od roku 1999. Zaměřuje se především na chov ovcí, koz a skotu. Produkce je tvořena nejen kvalitním masem (jehněčí, skopové, kůzlečí, hovězí), ale také vejíčky, mlékem, sýry a dalšími mléčnými výrobky. Na farmě se rovněž pěstují brambory, zelenina, ovoce a další. Všechny produkty lze po domluvě na farmě ochutnat a zakoupit v místní prodejně. Na farmě se tak chovají oslíci, kteří slouží spíše jako atraktivita pro dětské návštěvníky, nikoli pro chov za účelem zpracování masa.¹⁷⁴

¹⁷⁴ Biofarma Slunečná (2014). *Biofarma*. Biofarma Slunečná [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.biofarma-slunecna.cz/biofarma>

Součástí biofarmy je stejnojmenný penzion nabízející ubytování ve 14 apartmánech o celkové kapacitě 50 lůžek. Součástí každého apartmánu je sociální zařízení a kuchyňka. Některé apartmány jsou řešeny jako loftové, tj. dvoupodlažní byty. Hostům jsou k dispozici také služby wellness (solárium, hydromasážní vana, sauna), dětské hřiště, společenská místnost či prostor pro konání seminářů a workshopů pro firemní klientelu. V ceně pobytu je zahrnuta bohatá snídaně tvořená především z bioproduktů vlastní produkce. Jak je patrné z porovnání agrofarem v tabulce č. 11, většina z nich nenabízí možnost stravovacích služeb v rámci ubytování. Biofarma Slunečná je v tomto ohledu výjimkou.¹⁷⁵

Farma Křížové pole

Kontakt: Lachovice 8, 382 73 Vyšší Brod

Tato rodinná ekofarma se nachází v lokalitě na úpatí Kraví Hory nad Vyším Brodem. Pobyt je opět vhodný pro rodiny s dětmi, kdy si všichni členové rodiny mohou na farmě vyzkoušet běžné venkovské práce typu dojení, opravy ohrad, kontrola dobytka aj. Tento statek byl postaven cisterciánským řádem již v roce 1774. V současnosti se majitelé této rodinné ekofarmy zaměřují na chov skotu, koz, ovcí, prasat, slepic a koní. Součástí ekofarmy je také ubytování o kapacitě cca 24 lůžek. Návštěvníci mohou volit mezi ubytováním v prostornějších apartmánech či v chatkách. Ekofarma v porovnání s předchozí nedisponuje velkým množstvím doplňkových služeb. Nabízí pouze dětský koutek a přilehlý rybník určený pro sportovní rybaření. Ekofarma je ale zasazena do hlubokých šumavských lesů vhodných pro provozování dalších forem venkovského cestovního ruchu a souvisejících aktivit (pěší turistika, cykloturistika, sběr hub).¹⁷⁶

SITTER s.r.o.

Kontakt: Valtrov 41, Bližní Lhota 384 51 Horní Planá

Společnost SITTER, s.r.o., zastoupená bavorským podnikatelem v oboru zemědělství Wilhelmem Sitterem, pod sebou sdružuje několik usedlostí (Zvonková, Valtrov, Račín, Černá v Pošumaví) a celkově se rozprostírá na 1077 ha půdy. Zaměřuje se na chov masného skotu bez tržní produkce mléka. Z chovaných plemen převažuje plemeno Uckermärker a Hereford, dále také Chalolais, Limusin či Siemental. Farma disponuje moderní technikou, avšak zaměřuje se na plně ekologický chov dle zásad

¹⁷⁵ Biofarma Slunečná (2014). *Penzion*. Biofarma Slunečná [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.biofarma-sluncna.cz/penzion>

¹⁷⁶ CzechTourism (2018). *Farma Křížové pole – rodinná ekofarma u Vyššího Brodu*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Farma-Krizove-pole-%E2%80%93-rodinna-ekofarma-u-Vyssiho-Br.aspx>

ekoagroturistiky, tj. bez použití umělých hnojiv, chemických přípravků a dalších umělých látek. V roce 2011 byla Farmě SITTER navíc udělena certifikace ekologického zemědělce.¹⁷⁷

Pro ubytování v těsné blízkosti vlastní farmy je určen Pension Valtrov nacházející se na 300 m od pravého břehu Lipenské přehrady. Poloha u Lipna je vhodná pro provozování aktivit jako rybaření, koupání, pěší turistika, lyžování a další. Pension Valtrov nabízí ubytování ve 3 komfortně vybavených apartmánech s kuchyňkou a vlastním sociálním zařízením, popř. v Chalupě Valtrov, kterou lze pronajmout jako celek až pro 20 osob. Z doplňkových služeb může být pro hosty atraktivní pravá finská sauna, venkovní kuchyně s grilem, společenská místnost či možnost zapůjčení pramice pro rybáře.¹⁷⁸

Farma Mošna

Kontakt: Koryto 1 - Zbytiny, 383 01 Prachatice

Farma Mošna leží na hranici CHKO Šumava na místě zaniklé obce Mošna v nadmořské výšce 860 m n. m. a poskytuje krásný výhled na vrchol Boubín, Libín a Knížecí stolec. Tato farma se zaměřuje na ekologický chov ovcí, skotu a koz na loukách a pastvinách v jejím blízkém okolí. Na vlastní farmě se chovají také králíci, husy, kachny, prasata. Farma Mošna produkuje vlastní maso (zejména hovězí, skopové a jehněčí) v biokvalitě.¹⁷⁹

Ubytování na farmě je zajištěno v 6 komfortně vybavených apartmánech vč. sociálního zařízení s celkovou kapacitou až 24 lůžek. Hosté si v případě zájmu mohou doobjednat snídani a večeři. Pobyt na farmě je vhodný nejen pro rodiny s dětmi, ale také pro páry, kteří chtějí strávit klidnou dovolenou na samotě uprostřed šumavské přírody.¹⁸⁰

Nad rámec ubytovacích služeb je navíc nabízena pestrá škála služeb doplňkových jako např. služby wellness (finská sauna, vířivá vana, krytý bazén), dětské hřiště, ping pong či půjčovna sportovních potřeb.¹⁸¹

¹⁷⁷ SITTER s.r.o. (2017). *O firmě*. Biofarma SITTER s.r.o. [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://sitter.cz/o-firme/>

¹⁷⁸ Penzion Valtrov (2012). *Penzion Valtrov*. Penzion Valtrov [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.penzion-lipno.eu/penzion-lipno.php>

¹⁷⁹ Farma Mošna (2018). *O farmě*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#o-farme>

¹⁸⁰ Farma Mošna (2018). *Ubytování*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#ubytovani>

¹⁸¹ Farma Mošna (2018). *Přijďte relaxovat*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#prijedte-relaxovat>

Brautfergerův dvůr

Kontakt: Klášterec 35, 385 01 Vimperk

Brautfergerův dvůr se nachází v Klášterci na Šumavě a je tvořen budovou zámečku se 4 apartmány o celkové kapacitě 20 lůžek, z toho 2 apartmány jsou zařízené v selském stylu a zbylé 2 ve stylu secesním. V objektu se také nachází infrasauna a z dalších doplňkových služeb je zde možné najít bazén a dětské hřiště. K objektu také přísluší osvětlený a zateplený altán využitelný i v zimním období.¹⁸²

Brautfergerův dvůr slouží jako vhodné ubytování zejména pro rodiny s dětmi, neboť hlavním cílem majitelů tohoto objektu je ukázat dětským návštěvníkům atmosféru minulé doby. K tomu slouží mimo jiné dětská minifarma v těsné blízkosti objektu, kde jsou chována prasata, oslíci, poníci, slepice a králíci. Brautfergerův dvůr se přímo nezaměřuje na chov hospodářských zvířat za účelem produkce masa či jiných produktů. Minifarma v areálu má sloužit spíše jako ukázka tradičního hospodářství, které bylo ve venkovských domácnostech a usedlostech ještě v minulém století naprosto běžné.¹⁸³

Penzion biofarma U dvou sluncí

Kontakt: Jirkalov 57, 384 73 Stachy

Biofarma U dvou sluncí se nachází v obci Stachy – osada Jirkalov v krásné šumavské přírodě nedaleko lyžařského areálu Zadov – Churáňov. Návštěvníci tak mohou provozovat, v rámci svého pobytu na farmě, mnoho sportovních aktivit (sjezdové a běžecké lyžování, cykloturistika, pěší turistika, houbaření aj). Penzion na biofarmě U dvou sluncí nabízí komfortní ubytování ve 3 apartmánech s celkovou kapacitou až 18 lůžek. Pobytů jsou zpravidla poskytovány bez snídaně. Stejně jako u velké většiny agrofarem, které byly zmíněny v předchozím textu, je stravování vlastní. Nedaleko (cca 200 m) od penzionu se nachází restaurace, kterou mohou hosté v případě zájmu navštívit.¹⁸⁴

Biofarma U dvou sluncí se zaměřuje na chov masného skotu, který je celoročně chován na okolních pastvinách. Návštěvníci biofarmy a penzionu se tak mohou seznámit se životem na vesnici, mohou pozorovat práci s dobytkem a příp. se zapojit do krmení stáda. Penzion na biofarmě U dvou sluncí nabízí také tyto doplňkové služby: saunu, hernu (ping

¹⁸² Brautfergerův dvůr (2014). *Aktivita*. Brautfergerův dvůr [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://brautfergeruv-dvur.webnode.cz/aktivita/>

¹⁸³ Brautfergerův dvůr (2014). *Naše historie*. Brautfergerův dvůr [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://brautfergeruv-dvur.webnode.cz/historie/>

¹⁸⁴ Penzion na biofarmě U dvou sluncí (2018). *Ubytování*. Penzion na biofarmě U dvou sluncí [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.penzion-biofarma.cz/index.php?page=ubytovani&lang=cs>

pong, herní konzole), dětský koutek, dětské hřiště či půjčovnu sportovních potřeb (horských kol, lyží).¹⁸⁵

Porovnání vybraných agrofarem

V tabulce č. 11 je porovnáno 6 zmíněných agrofarem, a to z hlediska lokality, jejich zaměření, možnosti ubytování na farmě, kapacity ubytování, možnosti stravování, doplňkových služeb nabízených v rámci agrofarmy. Poslední parametr se zabývá certifikací „BIO“, kterou obdrželo 4 ze 6 zkoumaných agrofarek. Z porovnání lze vyvodit několik závěrů. Z hlediska zaměření převažuje chov skotu, koz a ovcí, a to nejčastěji na maso. Brautfergerův dvůr představuje výjimku. Zaměřuje na dětské návštěvníky prostřednictvím ukázky chovu zvířat na vlastní minifarmě, nikoli na chov zvířat. Z kategorie ubytování převažují apartmány s kuchyňkou, což předpokládá vlastní stravování hostů. Pouze v objektu Biofarma Slunečná a Farma Mošna je možné objednat si stravovací služby ve formě snídaně. Ostatní farmy nabídkou stravovacích služeb bohužel nedisponují. Mezi porovnávanými parametry byly zkoumány také doplňkové služby, které jsou na agrofarmách nabízeny. Bylo zjištěno, že tyto agrofarmy nabízejí poměrně širokou škálu doplňkových služeb.

Z porovnání agrofarek, kdy byly analyzovány rovněž jejich webové stránky a další formy propagace, vyšlo najevo, že vlastní propagace agrofarek není dostatečná. Častým nešvarem v tomto ohledu byly neaktualizované webové stránky farek. Profily na sociálních sítích a propagace v rámci nich ve většině případů chyběly.

¹⁸⁵ Penzion na biofarmě U dvou sluncí (2018). *Aktivity na penzionu*. Penzion na biofarmě U dvou sluncí [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.penzion-biofarma.cz/index.php?page=biofarma&lang=cs>

Tabulka č. 11: Přehled agrofarem ve zkoumaném regionu a jejich porovnání

Název agrofarmy	Lokalita	Zaměření	Možnost ubytování	Kapacita	Možnost stravování	Doplňkové služby	Certifikace "BIO"
Biofarma Slunečná	Slunečná (Želnavá)	chov ovčí, koz, skotu, produkce vajec, mléka a mléčných výrobků, brambor, zeleniny, ovoce a další	penzion (apartmány)	14 apartmánů (50 lůžek)	snídaně připravená převážně z vlastních bioproduktů	wellness (solárium, hydromasážní vana, sauna), společenská místnost, prostor pro konání seminářů, dětské hřiště	ano
Farma Křížové pole	Lachovice (Vyšší Brod)	chov skotu, koz, ovčí, prasat, slepic, koní	apartmány nebo chaty	2 apartmány, 2 chaty (24 lůžek)	vlastní	dětský koutek, rybník určený ke sportovnímu rybaření	ne
SITTER s.r.o.	Valtrov, Blížní Lhota (Horní Planá)	chov skotu	apartmány nebo chalupa	3 apartmány, chalupa (30-35 lůžek)	vlastní	společenská místnost, venkovní kuchyně s grilem, finská sauna, možnost zapůjčení pramice	ano
Farma Mošna	Koryto - Zbytiny (Prachovice)	chov ovčí, skotu, koz, prasat, králíků, hus, kachen	apartmány	6 apartmánů pro 3-4 osoby (18-24 lůžek)	vlastní, snídaně a večere na objednávku	finská sauna, vířivá vana, krytý bazén, dětské hřiště, ping pong, půjčovna sportovních potřeb	ano
Brautfergerův dvůr	Kláštorec (Vimperk)	ukázka chovu zvěře na minifarmě	penzion (apartmány)	4 apartmány (20 lůžek)	vlastní	infrasauna, bazén, dětské hřiště	ne
Penzion biofarma U dvou sluncí	Stachy - osada Jirkalov	chov skotu	penzion (apartmány)	3 apartmány (12-18 lůžek)	vlastní, restaurace 200 m od objektu	sauna, herna (ping pong, herní konzole), dětský koutek, dětské hřiště, půjčovna sportovních potřeb	ano

Zdroj: Vlastní zpracování

Kromě zmíněných agrofarek uvedených v přehledu v tabulce č. 11, které se nacházejí na území regionu Šumava, stojí za zmínku také farmy v okolí zkoumaného regionu zaměřující se na chov skotu velmi kvalitního plemene Angus. Jedná se např. o farmu Angusfarm Soběsuky u Nepomuku či ANGUS Farmu Rančice u Českých Budějovic. Zejména Angusfarm Soběsuky patří mezi vyhlášené agrofarmy. Kromě ubytovacích služeb nabízí i vlastní restauraci zaměřující se na přípravu steaků z vyžralého hovězího masa plemene Angus chovaného na vlastní farmě. Hovězí maso si mohou návštěvníci nechat vakuově zabalit s sebou stejně jako tomu je na velké většině agrofarek.¹⁸⁶

5.4 Lovecký cestovní ruch

Lov zvěře má v České republice dlouhou tradici. Poptávku po této formě venkovského cestovního ruchu tvoří nejen tuzemští návštěvníci, ale také návštěvníci ze zahraničí.

5.4.1 Příjezdový lovecký cestovní ruch ve sledovaném regionu

Pro charakteristiku příjezdového loveckého cestovního ruchu ve sledovaném regionu Šumava byl zvolen ukazatel počtu vydaných loveckých lístků. Region Šumava zasahuje do kraje Jihočeského a Plzeňského a do území těchto čtyř okresů (viz. obrázek č. 12): Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a okrajově okres Domažlice. Dále je tvořen těmito obcemi s rozšířenou působností (ORP): Domažlice, Klatovy, Sušice, Vimperk, Prachatice, Český Krumlov a Kaplice.

Plzeňský kraj vykazuje podle Kalábové¹⁸⁷ (2018) rostoucí trend počtu vydaných loveckých lístků. Z hlediska národnostního složení zahraničních lovců přijíždějících do tohoto kraje převažují Němci, Rakušané a Švýcaři. Provozovatelé loveckého cestovního ruchu v Plzeňském kraji nejčastěji volí koupi ročního loveckého lístku. Nejvíce vydaných loveckých lístků z ORP v Plzeňském kraji, které zároveň zasahují do regionu Šumava, vykazuje ORP Domažlice, což je znázorněno na obrázku č. 17.

¹⁸⁶ Angusfarm Soběsuky (2018). *Restaurace*. Angusfarm Soběsuky [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.angusfarm.cz/restaurace/>

¹⁸⁷ KALÁBOVÁ, Markéta. (2018). *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018, str. 61-62.

V Jihočeském kraji je podle Kalábové¹⁸⁸ (2018) rovněž patrný rostoucí trend počtu vydaných loveckých lístků. Více než polovinu zahraničních hostů navštěvujících tento kraj za účelem lovu tvoří Rakušané. Početnou skupinu tvoří také Němci. Návštěvníci opět preferují koupi ročního loveckého lístku, příp. loveckého lístku na 5 dní. ORP s největším počtem vydaných lístků v Jihočeském kraji, která zároveň zasahuje do regionu Šumava, je ORP Kaplice. Jak lze vidět z obrázku č. 17, velký počet vydaných lístků vykazuje také ORP Český Krumlov.

Obrázek č. 17: Počty vydaných loveckých lístků v ORP zasahujících do regionu Šumava



Zdroj: KALÁBOVÁ, Markéta. *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. 2018, str. 51, 61.

5.4.2 Možnosti poskytovatelů lovu ve sledovaném regionu

Region Šumava disponuje, z hlediska poskytovatelů lovu, poměrně pestrá nabídkou. Mezi největší státní podnik, který se zaměřuje na poskytování lovu za poplatek, patří jednoznačně státní podnik Lesy České republiky (LČR). Další možnost poplatkového lovu v regionu poskytuje státní podnik Vojenské lesy a statky (VLS)

Lesy České republiky (LČR)

V regionu Šumava lze pro účely poplatkového lovu v rámci nabídky LČR využít **Lesní závod Boubín** s možností 6 volných honiteb (zaměření: jelení, černá, srnčí zvěř) o celkové výměře 9789 ha či **Obory Boubín** (zaměření: jelení zvěř) o výměře 1978 ha.¹⁸⁹

¹⁸⁸ KALÁBOVÁ, Markéta. (2018). *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018, str. 51-52.

¹⁸⁹ KALÁBOVÁ, Markéta. (2018). *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018, str. 117.

Obora Boubín navazuje na tradici chovu jelení zvěře v oborách, podobně jako tomu bylo za doby Schwarzenbergů. Současná obora byla založena v roce 1976 a díky své poloze se řadí k nejvýše položeným oborám v České republice. Nejsilnější trofej jelena evropského, který byl v této oboře uloven (1995), je jedinec s bodovou hodnotou 233,68 CIC. Trofeje lovných jelenů dosahují v průměru 170-180 bodů CIC.¹⁹⁰

Co se týká ceníku lovu v LZ Boubín, je nutné uhradit organizační poplatek ve výši 500 Kč za osobu na den, příp. poplatek za doprovod. Za lov konkrétní zvěře se dále platí odstřelová taxa. V LZ Boubín je možné lovit jelení, srnčí, daňčí a černou zvěř. Odstřelová taxa u samic těchto druhů a jejich mláďat se pohybuje v rozmezí 800-9600 Kč s tím, že nejvyšší odstřelová taxa je vybírána za odstřel bachyně. U samců jsou odstřelové taxy podstatně vyšší než u samic a mláďat. Nejvyšší částky jsou vybírány za odstřel jelena a to v návaznosti na jeho bodové ohodnocení, např. za průměrnou trofej jelena s bodovou hodnotou okolo 170 CIC se hradí odstřelová taxa 57500 Kč.¹⁹¹

Vojenské lesy a statky (VLS)

Státní podnik Vojenské lesy a statky (VLS) nabízí pro účely poplatkového lovu výcvikové prostory armády. V regionu Šumava se nachází 1 z jeho 6 divizí – **divize Horní Planá** s možností 5 volných honiteb (zaměření: jelení, daňčí, mufloní, srnčí, černá zvěř) o celkové výměře 26342 ha. Mezi nejcenější trofeje za posledních 5 let se řadí jelen evropský s bodovou hodnotou 211,62 CIC, srnec obecný s bodovou hodnotou 125,50 CIC a prase divoké s bodovou hodnotou 119,15 CIC.¹⁹²

Jedná se o tyto honitby¹⁹³:

- Honitba Knížecí Stolec (vojenský prostor Boletice)
- Honitba Nová Pec
- Honitba Homolský les
- Honitba Bechyně
- Honitba Vimperk (bývalý areál kasáren u sloupu)

¹⁹⁰ Lesy ČR (2018). *Myslivost lesního závodu Boubín*. Lesy ČR [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://lzboubin.lesy-cr.cz/myslivost/>

¹⁹¹ Lesy ČR (2018). *Ceník lovu LZ Boubín*. Lesy ČR [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://lzboubin.lesy-cr.cz/wp-content/uploads/2016/12/lz-boubin-2016-cenik.pdf>

¹⁹² KALÁBOVÁ, Markéta. (2018). *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018, str. 118.

¹⁹³ Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Horní Planá – Myslivost*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.vls.cz/cs/divize/horni-plana#myslivost>

Divize VLS v Horní Plané spravuje jedinečné lokality regionu Šumava. Vzhledem k tomu, že se jednalo o vojenské újezdy, byly tyto lokality chráněny před intenzivní lidskou činností a v současné době umožňují svým návštěvníkům poznat krásy neporušených částí Šumavy. Poloha vojenských újezdů zároveň nabízí dobrou dostupnost turistických cílů v rámci regionu Šumava. V posledních letech bylo otevřeno několik turistických tras a cyklostezek ve vojenském výcvikovém prostoru Boletice. Návštěvníci přijíždějící do lokality za účelem lovu tak mohou uskutečňovat během své návštěvy i další formy venkovského cestovního ruchu.¹⁹⁴

Co se týká ceníku lovu v divizi VLS Horní Planá, je nutné opět hradit organizační poplatek ve výši 600 Kč za osobu na den, příp. poplatek za doprovod. V divizi VLS Horní Planá je umožněn odstřel srnce obecného, jelena evropského a prasete divokého. Odstřelová taxa u samic těchto druhů a jejich mláďat se pohybuje v rozmezí 300-2400 Kč. Nejvyšší odstřelová taxa je vybírána za odstřel bachyně stejně jako v LZ Boubín. Co se týká samců (srnec, jelen, kňour), nejvyšší odstřelové taxy jsou vybírány za odstřel jelena. Ceny odstřelové taxy se u samců navíc odvíjejí od stanovené bodové hodnoty. Taxa za odstřel jelena evropského začíná na částce 12000 Kč, což odpovídá bodovému ohodnocení do 120 bodů CIC, a může se vyšplhat až na částku 546000 Kč, což je cena za trofej jelena evropského, jehož bodová hodnota přesáhne 230,01 bodů CIC.¹⁹⁵

5.5 Pozorování ptactva (birdwatching) a ostatní zvěře

Poslední zkoumanou formou v regionu Šumava je pozorování ptactva (birdwatching) a ostatní zvěře jakožto zástupce nové formy venkovského cestovního ruchu.

V regionu Šumava pro tuto formu venkovského cestovního ruchu zatím není vyvinuta potřebná infrastruktura, i přesto, že Správa NP Šumava se již zasloužila o některé z možností pozorování zvěře prostřednictvím zřízených pozorovatelů (viz. níže). V tomto ohledu existují značné rezervy stejně jako na mnoha dalších místech České

¹⁹⁴ Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Horní Planá – Turistika*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.vls.cz/cs/divize/horni-plana#myslivost>

¹⁹⁵ Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Ceníky lovu 2018/19 – divize Horní Planá*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: https://www.vls.cz/media/downloadables/horni-plana-2018_IJdUD5E.pdf

republiky. Šumava však představuje místo s obrovským potenciálem pro rozvoj této relativně nové formy venkovského cestovního ruchu a se svou pestrostí živočišných druhů neláká pouze birdwatchery, ale také pozorovatele ostatní divoké zvěře žijící na tomto území. V návaznosti na existující předpoklady by region Šumava mohl přilákat další nejen tuzemské, ale stejně tak i zahraniční návštěvníky. V současné době je totiž pozorování ptactva a další zvěře vyčleněno výhradně odborné populaci nebo nadšencům, kteří se na danou oblast zkoumání přímo zaměřují. Zároveň chybí dostatečná informační podpora této formy venkovského cestovního ruchu, což platí napříč všemi turistickými regiony na území České republiky. Stejně tak chybí i nabídka cestovních kanceláří, které by se na tuto problematiku specializovaly. České cestovní kanceláře se zpravidla soustředí na tradiční formy venkovského cestovního ruchu jako je ekoturismus, cykloturistika a další.¹⁹⁶

Mezi populární cíle pozorování se v tomto regionu řadí rys ostrovid, jelen evropský, kuna lesní, liška obecná, hranostaj a další živočišné druhy zmíněné v kapitole 3.2.1.

Pro birdwatchery je zajímavým pozorovacím cílem např. datel černý, holub doupňák, strakapoud prostřední a samozřejmě tetřev hlušec, viz. příloha č. 3. Za vzácnou podívanou lze označit právě tokání tetřeva, který představuje kriticky ohrožený druh vyskytující se v rámci České republiky výhradně na Šumavě, především v její střední a západní části. Někdy bývá označován jako „*legenda Šumavy*“.

Správa NP Šumava zřídila, pod záštitou svého zoologického programu, pro účely pozorování zvěře tato **pozorovací místa**: Srní Beranky, Borová Lada Zahrádky, Jelení Vrchy U Herciána. Jejich polohu v rámci národního parku znázorňuje mapa na obrázku č. 17. K pozorování slouží jednoduché stavby srubového typu, které jsou zpřístupněny návštěvníkům v období od ledna do března. Jako další možnost pro pozorování může sloužit výběh s vlky, který nabízí NC Srní, popř. Soví voliéry v Borové Ladě.¹⁹⁷

¹⁹⁶ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 436-437. ISBN 978-80-7201-880-2.

¹⁹⁷ Národní park Šumava (2008-2018). *Pozorovací místa*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1388/903/clanek/zoologicky-program---pozorovani-zvirat/?print=1>

Obrázek č. 18: Pozorovací místa zřízená v rámci NP Šumava



Zdroj: NP Šumava (2008-2018). *Pozorovací místa* [online]

6 Závěrečné vyhodnocení

Tato kapitola práce se zaměřuje na shrnutí předchozích zjištění a vyvozuje závěry z provedeného hodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu ve zkoumaném regionu, dotazníkového šetření, které se týkalo infrastruktury (MTZ) cestovního ruchu ve zkoumaném regionu a provedené analýzy vybraných forem venkovského cestovního ruchu, konkrétně ekoturismu (ekoturistiky), cykloturistiky, agroturismu (agroturistiky), loveckého cestovního ruchu a pozorování ptactva (birdwatching) a ostatní zvěře jako zástupce nových forem venkovského cestovního ruchu.

Na základě předchozích zjištění je zpracována a následně okomentována finální SWOT analýza venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava s ohledem na jeho vybrané formy. Zpracovaná SWOT analýza upozorňuje na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava a současně z ní vyplývají doporučení pro další rozvoj jeho vybraných forem ve zkoumaném regionu.

6.1 Shrnutí hodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách této práce, infrastruktura cestovního ruchu je klíčová pro další rozvoj jakéhokoli druhu cestovního ruchu. V rámci této práce je konkrétně uvažován cestovní ruch venkovský. Kapitola 4 se zabývala zhodnocením realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu. Subkapitola 4.1 se zaměřovala na zhodnocení dopravní infrastruktury, zatímco kapitola 4.2 si kladla za cíl zhodnotit infrastrukturu cestovního ruchu – HUZ, stravovací zařízení a doplňkové služby a aktivity v rámci vybraných turistických středisek NP Šumava. Pro relevantnější zhodnocení infrastruktury cestovního ruchu ve sledovaném regionu bylo využito dotazníkového šetření, které se zaměřovalo na názor návštěvníků NP Šumava ohledně poskytovaných služeb a kvality místní infrastruktury cestovního ruchu. V tomto dotazníkovém šetření byly získány odpovědi od 104 respondentů.

Co se týká **dopravní infrastruktury**, mezi nejvíce využívané formy dopravy v regionu Šumava patří automobilová doprava, autobusová doprava a železniční doprava. Dopravní

infrastrukturu lze ve zkoumaném regionu hodnotit kladně, tzn. jako dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu. Dopravní síť je zde dostatečná, i přesto, že na území národního parku není tak hustá z důvodu nutné ochrany přírody. Je zde zavedena ekologičtější forma dopravy – tzv. „*Zelené autobusy*“, což představuje pro některé návštěvníky alternativu k dopravě vlastním automobilem. V současné době totiž neexistuje zpoplatnění vjezdu do národního parku vlastním automobilem. Železniční doprava je rozšířena především mimo území národního parku, což je dáno absencí železničních spojů na tomto území. Naopak mimo území národního parku je železniční síť velmi hustá.

Nabídka **ubytovacích zařízení** je na základě provedeného zhodnocení HUZ a dotazníkového šetření hodnocena jako dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu. Z provedeného zhodnocení HUZ ve vybraných střediscích NP Šumava vyplývá, že jejich množství je jednoznačně dostatečné. Co se týká pestrosti nabídky HUZ, zde se projevuje závislost na konkrétním turistickém středisku. V některých střediscích, jako je např. Modrava či Kvilda, je nabídka HUZ velmi pestrá. Zahrnuje jak kvalitní hotely vyšší kategorie, tak i HUZ nižší kategorie (penziony, horské chaty), tj. návštěvník má možnost volby kategorie zařízení. Avšak ani v dalších střediscích není nabídka ani kvalita HUZ na špatné úrovni. Stejně závěry lze vyvodit i z dotazníkového šetření, ze kterého jasně vyplývá spokojenost respondentů s kvalitou ubytovacích služeb a s jejich dostupností a rozsahem. U všech atributů převažují kladná hodnocení (spíše dobře, příp. velmi dobře). Výsledky dotazníkového šetření v tomto ohledu potvrdily zhodnocení HUZ v subkapitole č. 4.2.2 práce.

Nabídka **stravovacích zařízení** je rovněž hodnocena jako dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu. Z provedeného zhodnocení stravovacích zařízení ve vybraných střediscích NP Šumava vyplývá, že většina restaurací jsou restauracemi hotelovými nebo restauracemi zřízenými v rámci penzionu. Zároveň některá turistická střediska nabízí pouze velmi omezené množství restauračních zařízení, které si mohou návštěvníci lokality zvolit. To se odráží v omezené pestrosti restauračních zařízení v lokalitě. Toto tvrzení potvrzuje i provedené dotazníkové šetření, ze kterého vyplynulo, že respondenti nejsou s úrovní, rozsahem a dostupností stravovacích zařízení v regionu jednoznačně spokojeni a nezanedbatelná část respondentů hodnotí jak úroveň veřejného stravování, tak rozsah a dostupnost stravovacích zařízení spíše špatně. Celkově však převažuje kladné hodnocení aspektů

týkajících se stravovacích zařízení a služeb, tj. lze hodnotit jejich nabídku jako dostačující.

Co se týká otázky **doplňkových služeb a aktivit** ve sledovaném regionu, je nutné vyzdvihnout zejména kvalitu informační podpory zajištěné zejména Správou NP Šumava, která zároveň pořádá nejrůznější vzdělávací programy pro veřejnost, vycházky do přírody a další obdobné aktivity. Šumava patří mezi oblíbené destinace pro provozování cykloturistiky, na což reagují půjčovny sportovního vybavení pestrá nabídkou horských kol, vozíků Chariot za kola a v poslední době také elektrokol, elektrokoloběžek a dalšího vybavení. V regionu Šumava nechybí ani vybavenost zařízeními a atrakcemi pro děti či příležitosti kulturní a sportovní vyžití, avšak v tomto ohledu pravděpodobně existují jisté rezervy vzhledem k výsledkům dotazníkového šetření. Mezi odpověďmi respondentů v otázce věnující se doplňkovým službám a aktivitám převažuje průměrné hodnocení.

6.2 SWOT analýza venkovského cestovního ruchu s ohledem na jeho vybrané formy

V této subkapitole je provedena SWOT analýza, jejíž podstatou je shrnout předchozí hodnocení a analýzy a porovnat zjištěná data, identifikovat klíčové silné a slabé stránky venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava a zároveň identifikovat klíčové příležitosti a hrozby, které mohou plynout z vnějšího prostředí. SWOT analýza v grafickém zpracování tvoří přílohu č. 9 této práce.

6.2.1 Silné stránky (*Strengths*)

Při zhodnocení silných stránek venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava je nutné vyzdvihnout v první řadě **atraktivitu destinace Šumava**. Jedná se o významný turistický cíl v rámci České republiky, kam se návštěvníci rádi vracejí, což potvrzuje mimo jiné i realizované dotazníkové šetření. Další silnou stránkou je **pestrost místní fauny a flóry**, která představuje významnou lokalizační podmínku dalšího rozvoje venkovského cestovního ruchu, neboť tento druh cestovního ruchu je realizován právě v přírodě.

Co se týká silných stránek týkajících se realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu, je nutné vyzdvihnout zejména **pestrost a šíři nabídky** a zároveň **vysokou kvalitu HUZ**.

Region zároveň nabízí **dostatek certifikovaných ubytovacích a stravovacích zařízení pod značkou Cyklisté vítáni**, což ocení zejména vyznavači cykloturistiky.

Mezi další silnou stránku v rámci infrastruktury cestovního ruchu patří **kvalitní informační podpora ze strany Správy NP Šumava** zahrnující kvalitní značení a aktivní spoluúčast na podpoře venkovského cestovního ruchu. Z dalších doplňkových služeb je důležité vyzdvihnout **dobrou kvalitu půjčoven sportovního vybavení**, které pružně reagují na potřeby zákazníků a na poptávku po nových druzích sportovního vybavení.

Co se týká vybraných forem cestovního ruchu, jejich analýzou bylo zjištěno, že region disponuje silnými stránkami zejména v oblasti ekoturismu (ekoturistiky) a cykloturistiky. Mezi konkrétní silné stránky patří **hustá síť turistických tras a jejich rozmanitost, velké množství naučných stezek**, a to jak na území NP Šumava, tak CHKO Šumava. Region se dále snaží přiblížit hendikepovaným občanům prostřednictvím **široké a pestré nabídky tras pro vozičkáře**. Profiluje se tak jako region, který může být dostupný pro každého návštěvníka bez omezení.

Podmínky pro provozování cykloturistiky na území regionu Šumava jsou velmi obdobné. Opět lze vyzdvihnout **hustou síť cyklostezek a cyklotras a jejich rozmanitost**. Dále také **dostatek certifikovaných zařízení** pro cyklisty (viz. výše).

Analýzou agroturismu (agroturistiky) v regionu Šumava byly zjištěny určité nedostatky a slabé stránky. Za silnou stránku šumavských **agrofare** se považuje **široká škála nabízených doplňkových služeb**.

Z analýzy loveckého cestovního ruchu a myslivosti ve sledovaném regionu vyplynula silná stránka spočívající v **dobré nabídce poskytovatelů lovu a navazující infrastruktury pro myslivost a provozování loveckého cestovního ruchu** pod záštitou LČR a VLS.

Co se týká zástupců nových forem venkovského cestovního ruchu, tj. pozorování ptactva (birdwatching) a zvěře, opět byly zjištěny určité nedostatky týkající se především nedostatečně rozvinuté infrastruktury. Za silnou stránku se považuje **existence pozorovacích míst v NP pro pozorování zvěře**. Tato pozorovací místa jsou spravována a propagována Správou NP Šumava a mohou nalákat určité množství návštěvníků k realizaci tohoto druhu cestovního ruchu.

6.2.2 Slabé stránky (*Weaknesses*)

Na základě provedeného hodnocení infrastruktury cestovního ruchu v regionu Šumava byla zjištěna slabá stránka venkovského cestovního ruchu spočívající v **omezené pestrosti místních stravovacích zařízení**. V regionu silně převažují hotelové restaurace nebo restaurace zřízené v rámci penzionu. Téměř **chybí samostatné stravovací provozy**. Další slabou stránkou je **omezená pestrost druhů stravovacích zařízení**. Z hlediska kategorie stravovacích zařízení převažuje kategorie restaurace. V některých turistických střediscích zcela chybí ostatní stravovací provozy jako kavárny, bistra, občerstvení a další. I přes omezenou pestrost stravovacích zařízení v regionu Šumava je jejich nabídka dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu.

Mezi další slabé stránky infrastruktury cestovního ruchu lze dále zahrnout **existující rezervy v doplňkových službách a aktivitách**. Toto tvrzení vyplynulo z realizovaného dotazníkového šetření, nicméně opět platí, že pro účely realizování venkovského cestovního ruchu byla nabídka doplňkových služeb a aktivit vyhodnocena jako dostačující.

Co se týká vybraných forem cestovního ruchu, jejich analýzou bylo zjištěno, že region disponuje slabými stránkami zejména v oblasti agroturismu (agroturistiky). V regionu Šumava se nachází **omezené množství agrofarem**, z nichž žádná svou polohou nespadá do území národního parku. Důvod je zřejmý, ochrana a zachování co nejméně porušené přírody v chráněném území. Slabou stránku lze spatřovat ani ne tak v omezeném množství farem, ale v **nedostatečné vlastní propagaci existujících agrofarem**. U většiny z nich byly zjištěny **nedostatky** týkající se jejich **webových stránek**. Agrofarmy se většinou tvorbě vlastních webových stránek a jejich aktualizaci příliš nevěnují. Stejně tak zpravidla nejsou nijak aktivní na sociálních sítích a nepoužívají ani jiné nástroje online marketingu. Další slabou stránkou je **chybějící nabídka stravovacích služeb** v rámci sledovaných agrofarek. Většina agrofarek tuto službu vůbec nezahrnuje do své nabídky. Pouze v objektu Biofarma Slunečná a Farma Mošna je možné objednat si stravovací služby ve formě snídaně. Nezahrnutí stravovacích služeb se jeví jako problémový aspekt, především vzhledem k poloze agrofarek, které se většinou nacházejí na samotě. Návštěvníci farek se tak musí spoléhat na zajištění vlastního stravování.

Další slabá stránka se týká relativně nových forem venkovského cestovního ruchu, a to zejména **pozorování ptactva (birdwatching)**. Pro tuto formu stále **chybí dostatečná podpora v navazující infrastruktuře**, což platí napříč všemi turistickými regiony na území České republiky. České **cestovní kanceláře se problematikou** nových forem venkovského cestovního ruchu **nezabývají**, soustředí se převážně na jeho tradiční formy.

Analýzou ostatních forem venkovského cestovního ruchu ve sledovaném regionu nebyly zjištěny žádné výraznější slabé stránky.

6.2.3 Příležitosti (*Opportunities*)

Za příležitosti, které by mohly přispět k dalšímu rozvoji venkovského cestovního ruchu lze označit **zvyšující se zájem veřejnosti o zdravý životní styl, kvalitu potravin, biopotraviny a aktivní trávení volného času** ve formě provozování venkovních sportovních aktivit. Zároveň hraje roli i **zvyšující se povědomí lidí o ekologii a šetrných formách cestovního ruchu**. Všechny tyto aspekty představují příležitosti k rozvoji vybraných forem venkovského cestovního ruchu – ekoturismu (ekoturistiky), resp. pěší turistiky, cykloturistiky, agroturismu (agroturistiky), ekoagroturismu (ekoagroturistiky).

Další z příležitostí, která by mohla rovněž přispět k rozvoji jednotlivých forem venkovského cestovního ruchu a zvýšení návštěvnosti regionu Šumava, je **zvyšující se preference rezidentů trávit dovolenou v tuzemsku** namísto v zahraničí. Nezanedbatelnou roli hraje také **zlepšující se ekonomická situace v zemi**, což se projevuje ve **zvýšení výdajů**, které jsou lidé ochotni vynaložit **za cestovní ruch**. Část těchto výdajů může být vynaloženo právě na venkovský cestovní ruch v tuzemsku.

Příležitosti venkovského cestovního ruchu ve sledovaném regionu dále spočívají v **potenciálu regionu pro rozvoj nových forem venkovského cestovního ruchu**, konkrétně pozorování ptactva (birdwatching) a zvěře. Nejprve je však nutné zabezpečit potřebnou úroveň realizačních podmínek cestovního ruchu.

Dále, vzhledem k dobrým podmínkám pro myslivost a provozování loveckého cestovního ruchu, disponuje Šumava velkým **potenciálem pro zvýšení návštěvnosti regionu zahraničními návštěvníky**, kteří by do regionu přijeli **za účelem provozování loveckého cestovního ruchu**.

Ze zjištěných slabých stránek venkovského cestovního ruchu vyplývají příležitosti v oblasti **zvýšení pestrosti stravovacích zařízení** v regionu a jejich **druhů**. To by mohlo

přispět k přilákání dalších návštěvníků do lokality. **Větší úroveň vlastní propagace agrofarem prostřednictvím nástrojů online marketingu** a celkové zvýšení povědomí o této formě venkovského cestovního ruchu by rovněž mohla přilákat nezanedbatelné množství návštěvníků regionu Šumava.

6.2.4 Hrozby (*Threats*)

Jako hrozbu venkovského cestovního ruchu a jeho rozvoje v regionu Šumava lze uvést **možné poškození přírody prostřednictvím zatížení oblasti cestovním ruchem**, ke kterému by masivnější rozvoj tohoto druhu cestovního ruchu mohl přispět. Stejně tak existuje **hrozba rozšíření automobilové dopravy na území NP Šumava a na to navazující poškození místního ovzduší**. V současné době zde neexistuje žádná výraznější regulace vjezdu automobilů do chráněné oblasti. Přísný zákaz platí pouze na některých územích zahrnující např. I. zónu národního parku.

Za hrozbu lze označit také **sezónnost některých aktivit venkovského cestovního ruchu**. Sezónnost je nejvíce patrná u ekoturismu (ekoturistiky), resp. pěší turistiky, a cykloturistiky. U obou forem platí, že zimní měsíce a okrajově jarní a podzimní měsíce nejsou pro jejich provozování vhodné. Celá oblast Šumavy spadá do chladné klimatické oblasti, zimní období se proto vyznačuje svou délkou, která se s vyšší nadmořskou výškou prodlužuje. U ostatních forem venkovského cestovního ruchu není závislost na sezónnosti tak silná.

Další hrozbou je **omezená informovanost návštěvníků ohledně některých forem venkovského cestovního ruchu**. Chybějící informovanost se dotýká především agroturismu (agroturistiky). Chybí dostatečná propagace jak ze strany samotných subjektů (agrofarem), tak ze strany států či organizací zabývajících se destinačním marketingem. Obdobná situace platí i u dalších forem cestovního ruchu – lovecký cestovní ruch, pozorování ptactva (birdwatching) a pozorování zvěře.

V neposlední řadě může být hrozbou venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava **zahraniční konkurence**. Zejména sousední Bavorsko je na velmi dobré úrovni a disponuje kvalitní infrastrukturou cestovního ruchu. Problematice venkovského cestovního ruchu a agroturismu se soustavně věnuje již delší dobu vč. její komunikace směrem k zahraničním návštěvníkům. V tomto ohledu existuje určitá hrozba odlivu návštěvníků regionu Šumava do jiných regionů. Některá turistická střediska v regionu

Šumava se však trendu svých bavorských sousedů značně přibližují a stávají se čím dál více konkurenceschopnými.

Závěr

Tato diplomová práce zpracovávala téma venkovského cestovního ruchu ve zvoleném regionu České republiky, kterým byl region Šumava, za použití metody porovnání, dotazníkového šetření a SWOT analýzy.

V úvodu byl stanoven hlavní cíl v podobě vyhodnocení současného stavu venkovského cestovního ruchu ve sledovaném regionu prostřednictvím analýzy jeho vybraných forem, které jsou pro region stěžejní. Jmenovitě byl analyzován ekoturismus (ekoturistika), cykloturistika, agroturismus (agroturistika), lovecký cestovní ruch a také pozorování ptactva (birdwatching) a pozorování zvěře. Poslední dvě z těchto forem jsou označovány termínem nové formy venkovského cestovního ruchu.

Další z cílů zahrnoval zhodnocení realizačních podmínek rozvoje cestovního ruchu, jehož výstupy tvořily důležitou součást konečné SWOT analýzy venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava. Zhodnocení realizačních podmínek spočívalo především v důkladném zhodnocení infrastruktury cestovního ruchu, která je tvořena HUZ a ubytovacími službami, stravovacími zařízeními a službami, doplňkovými službami a aktivitami aj. Pro jejich objektivnější zhodnocení bylo využito dotazníkového šetření, kdy v průběhu letní turistické sezóny 2018 byl návštěvníkům NP Šumava distribuován krátký dotazník zjišťující jejich spokojenost s rozsahem a kvalitou místní infrastruktury cestovního ruchu.

V úvodu práce byla nastíněna otázka, zda se existující infrastruktura cestovního ruchu dá považovat za dostačující pro účely realizování venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu. Prostřednictvím jejího zhodnocení v této práci bylo vyhodnoceno, že existující infrastrukturu cestovního ruchu lze označit jako dostačující pro výše zmíněné účely. Především je nutné vyzdvihnout širší nabídky HUZ a kvalitu ubytovacích služeb v turistických střediscích regionu Šumava.

Práce si rovněž kladla za cíl potvrdit či vyvrátit tvrzení týkající se tzv. nových forem venkovského cestovního ruchu. Byl stanoven předpoklad, že tyto formy, jmenovitě pozorování zvěře (birdwatching) a pozorování ptactva, nejsou ve sledovaném regionu dostatečně rozvinuty. Důvodem je nerozvinutost doprovodné infrastruktury. Toto tvrzení bylo analýzou těchto forem potvrzeno i přesto, že region disponuje velkým potenciálem pro jejich rozvoj a Správa NP Šumava se snaží o podporu těchto forem prostřednictvím zvířecích pozorovatelů, které byly nedávno touto institucí zřízeny.

V závěru práce byla provedena SWOT analýza za účelem komplexního zhodnocení venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava s ohledem na jeho vybrané formy. Do SWOT analýzy se promítlo také provedené zhodnocení realizačních podmínek.

Z provedené SWOT analýzy vyplývají doporučení spočívající v eliminaci a nápravě slabých stránek. Slabé stránky byly charakterizovány např. existujícími rezervami v doplňkových službách a aktivitách, omezeným množstvím agrofarem v regionu či chybějící nabídkou stravovacích služeb v rámci sledovaných agrofarem. Některé zjištěné slabé stránky mohou současně vytvářet příležitosti pro rozvoj venkovského cestovního ruchu ve sledovaném regionu, např. příležitost spočívající ve zvýšení návštěvnosti regionu zahraničními návštěvníky za účelem provozování loveckého cestovního ruchu či příležitost v oblasti zvýšení pestrosti stravovacích zařízení v regionu a jejich druhů. Za slabou stránku byla rovněž označena nízká úroveň vlastní propagace agrofarem prostřednictvím nástrojů online marketingu. Zvýšení jejich propagace a celkové zvýšení povědomí o této formě venkovského cestovního ruchu by také mohlo přilákat nezanedbatelné množství návštěvníků regionu Šumava.

Nutno říci, že z provedené SWOT analýzy vyplývá, že venkovský cestovní ruch v regionu Šumava disponuje velkým množstvím silných stránek a pouze omezeným množstvím relevantních hrozeb.

Diplomová práce poukázala na pestrost nabídky regionu Šumava a jeho rozsáhlé možnosti pro realizování jednotlivých forem venkovského cestovního ruchu návštěvníky regionu. Šumava nabízí nepřehledné množství možností pro uskutečňování tohoto druhu cestovního ruchu, ať už se jedná o hustou a pestrou síť turistických tras, naučných stezek a cyklostezek, atraktivní turistické cíle či dobré podmínky pro lovecký cestovní ruch a myslivost. Dotazníkové šetření navíc potvrdilo, že velké množství návštěvníků se do regionu opakovaně vrací, což svědčí o jeho všeobecné oblíbenosti a atraktivnosti jak mezi tuzemskými návštěvníky, tak mezi návštěvníky ze zahraničí. Vzhledem k oblíbenosti regionu by bylo vhodné eliminovat některé slabé stránky, které byly vytyčeny SWOT analýzou, využít existujících příležitostí a zajistit tak hlubší rozvoj venkovského cestovního ruchu v tomto regionu. Tento rozvoj by však měl korespondovat se stávající ochranou přírody realizované v rámci NP a CHKO Šumava tak, aby nedocházelo k devastaci přírodní krajiny v tomto regionu.

Použité zdroje

Literatura

- [1] BALCAR, Bohuslav, ŠLEGL, Jaroslav (2008). *BAVORSKO: I. Bavorská Šumava*. Plzeň: NiKo, 1992, str. 10-11.
- [2] DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír a kol. (1999). *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Šumava – Prachaticko a Vimpersko*. Praha: S & D, 1999, str. 87-91. ISBN 80-86050-39-4.
- [3] DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2008). *Velká turistická encyklopedie JIHOČESKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2008, str. 292-293. ISBN 978-80-242-2075-8.
- [4] DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír (2011). *Velká turistická encyklopedie PLZEŇSKÝ KRAJ*. Praha: Euromedia Group, k.s. – Knižní klub, 2011, str. 196-197. ISBN 978-80-242-3162-4.
- [5] FONS, M. Victoria Sanagustín et al. (2011). Rural Tourism: A sustainable alternative. *Applied Energy*. 2011, str. 551-557. ISSN 0306-2619.
- [6] GOELDNER, Charles R., RITCHIE, J. R. Brent (2014). *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014, str. 430, 433. ISBN 978-80-251-2595-3.
- [7] HANZAL, Vladimír a kol. *Penzum znalostí z myslivosti*. VIII vydání. Praha: Druckvo, 2007, str. 25, 32. ISBN 978-80-239-5606-8.
- [8] HESKOVÁ, Marie (2006). *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006, str. 24. ISBN 978-80-7373-107-6.
- [9] HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2005, str. 12-22. ISBN 80-245-0858-3.
- [10] KALÁBOVÁ, Markéta. (2018). *Lovecký cestovní ruch v České republice v mezinárodních souvislostech*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2018, str. 51-52, 61-62, 117-118.
- [11] Kolektiv autorů, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha (2012). *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj

- ČR, 2007, str. 10-11, 18. ISBN 80-245-1159-2. Dostupný také z: <https://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>
- [12] MARTAN, Miloslav. (1998). *Průvodce Šumavou*. Praha: FREYTAG & BERNDT a KLETR Plzeň, 1998, str. 30-31, 38, 44-45, 54-57, 62, 64-65, 68, 80, 82, 84-86, 90, 100-101, 106, 110, 116-118, 138. ISBN 80-85822-05-9.
- [13] MORAVEC, Ivo. (2006). *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, str. 9-10, 12-18. ISBN 80-86902-31-5.
- [14] ORIEŠKA, Ján. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea Servis, 2010, str. 324-325. ISBN 978-80-85970-68-5.
- [15] POUROVÁ, Marie. (2010). *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a terciálních studií, 2010, str. 21, 26-27, 32-33, 37, 40. ISBN 978-80-254-7787-8.
- [16] STŘÍBRNÁ, M. (2005). *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, s.r.o., 2005, str. 29, 65. ISBN 80-86726-14-2.
- [17] ŠIMKOVÁ, Eva (2008). *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-586-3.
- [18] Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti. In: *Sbírka zákonů*. 31. 12. 2001.
- [19] ZÁVODNÁ, Lucie Sára (2015). *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, str. 46. ISBN 978-80-244-4576-2.
- [20] ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, str. 26, 89-91, 130, 135-136, 320, 436-437, 500-501, 601. ISBN 978-80-7201-880-2.

Elektronické zdroje

- [21] Angusfarm Soběsuky (2018). *Restaurace*. Angusfarm Soběsuky [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.angusfarm.cz/restaurace/>
- [22] Aparthotel Teddy (2018). *Ceník*. Aparthotel Teddy [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://aparthotel-teddy.com/cenik/>
- [23] Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava (2018). *Apartmány Vydrýsek*. Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.apartmanyvydrysek.cz/>
- [24] Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava (2018). *Ceník ubytování*. Apartmány Vydrýsek Srní – Šumava [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.apartmanyvydrysek.cz/cenik>
- [25] Asociace regionálních značek (2010-2018). *O asociaci*. Asociace regionálních značek [online]. [cit. 2018-08-14]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>
- [26] AŠMEROVÁ, Ivana a kol. (2010). *Didaktické metody pro výuku cestovního ruchu na základních a středních školách* [online]. Ostrava: AHOL – Vyšší odborná škola, pro CzechTourism, 2010, str. 34 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/26d3b784-dae3-4fa6-9c09-d7c89780a21d/%2022_04_13_didakticke_metody.pdf.aspx
- [27] Biofarma Slunečná (2014). *Biofarma*. Biofarma Slunečná [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.biofarma-slunecna.cz/biofarma>
- [28] Biofarma Slunečná (2014). *Penzion*. Biofarma Slunečná [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.biofarma-slunecna.cz/penzion>
- [29] Birdwatching (2017). *Birdwatcherova technika*. Birdwatching [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://birdwatching.cz/birdwatcherova-technika>
- [30] Brautfergerův dvůr (2014). *Aktivita*. Brautfergerův dvůr [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://brautfergeruv-dvur.webnode.cz/aktivita/>
- [31] Brautfergerův dvůr (2014). *Naše historie*. Brautfergerův dvůr [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://brautfergeruv-dvur.webnode.cz/historie/>

- [32] Cestujeme Šumavou (2018). *Půjčovny kol na Šumavě*. Cestujeme Šumavou [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.cestujemesumavou.cz/pujcovny-kol-na-sumave>
- [33] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Kritéria pro ubytovací zařízení*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Podminky-certifikace/Ubytovaci-zarizeni.aspx>
- [34] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Kde hledat*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/navigace-v-terenu.aspx>
- [35] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Šumava*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Vypis-vyhledavani-2.aspx?lat=49.01733202189559&lon=13.784820835000005&z=9>
- [36] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Šumava*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/CMSPages/PortalTemplate.aspx?lat=49.01743202687205&lon=13.798115835000009&z=9&aliaspath=/Vypis-vyhledavani-2>
- [37] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Úvod*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/Uvod.aspx>
- [38] Cyklisté vítáni (2005-2018). *Vývěsní štíty*. Cyklisté vítáni [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.cyklistevitani.cz/kde-hledat/Vyvesni-stity.aspx>
- [39] CzechTourism (2018). *Farma Křížové pole – rodinná ekofarma u Vyššího Brodu*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Farma-Krizove-pole-%E2%80%93-rodinna-ekofarma-u-Vyssiho-Br.aspx>
- [40] CzechTourism (2018). *Hostinec u Michala v Prášilech*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/hostinec-u-michala-v-prasilech.aspx>
- [41] CzechTourism (2018). *Kvilda*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Kam-pojedete/Sumava/Sumava/Kvilda.aspx>
- [42] CzechTourism (2018). *Srní*. Kudy z nudy [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/sumava/sumava/srni.aspx>

- [43] České dráhy (2016). *ČD v Jihočeském kraji*. České dráhy [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/cd-v-regionech/plzensky-kraj/cd-plzensky-kraj/-7295/>
- [44] Český rybářský svaz (2018). *Rybářské cestovní kanceláře*. Český rybářský svaz [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: https://www.rybsvaz.cz/?page=odkazy_sekce&sekce=4
- [45] Český rybářský svaz (2018). *Rybářský řád ČRS*. Český rybářský svaz [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: https://www.rybsvaz.cz/?page=rybarsky_rad&lang=cz&web_menu_id=31#rybarsky_rad_zalozka_1_1
- [46] ČSÚ (2018). *Cestovní ruch – časové řady*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr
- [47] ČSÚ (2018). *Jihočeský kraj – obce v okresech: Český Krumlov*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201703&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&&pvo kc=101&pvoch=40291&&str=v427>
- [48] ČSÚ (2018). *Jihočeský kraj – obce v okresech: Prachatice*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201703&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvo=MLO201703&pvo kc=101&pvoch=40321#fx=0&w=>
- [49] ČSÚ (2017). *Malý lexikon obcí České republiky – 2017*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>
- [50] ČSÚ (2018). *Plzeňský kraj – obce v okresech: Domažlice*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201704&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&&pvo kc=101&pvoch=40355&&str=v427>
- [51] ČSÚ (2018). *Plzeňský kraj – obce v okresech: Klatovy*. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MLO201704&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvo=MLO201704&pvo kc=101&pvoch=40355&&str=v427>

objekt&pvo=MLO201704&z=T&f=TABULKA&skupId=2119&katalog=32225&pvo=MLO201704&pvokc=101&pvoch=40363

[52] ECEAT (2017). *Expertní služby: Naše referenční projekty*. ECEAT [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-expertise/>

[53] ECEAT (2017). *Historie ve zkratce*. ECEAT [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-o-nas/>

[54] ECEAT (2017). *Průvodce a akce*. ECEAT [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.eceat.cz/eceat-travel/>

[55] Euroskop (2017). *Fondy pro zemědělce a rybáře*. Euroskop [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8633/sekce/fondy-pro-zemedelce-a-rybare/>

[56] Eurovision s.r.o. (2006). *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu* [online]. Brno: Eurovision s.r.o., 2006, str. 39 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/b4aff6ee-1f70-4bb7-bbc6-142734ba4d5d/GetFile11.pdf>

[57] Farma Mošna (2018). *O farmě*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#o-farme>

[58] Farma Mošna (2018). *Přijďte relaxovat*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#prijedte-relaxovat>

[59] Farma Mošna (2018). *Ubytování*. Farma Mošna [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.farmamosna.cz/#ubytovani>

[60] Greenways (1998-2018). *6. etapa: Srdcem Šumavy až do zalesněné Modravy*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-13/Kouzelne-Etapy-po-EV13/Srdcem-Sumavy-az-do-zalesnene-Modravy.aspx>

[61] Greenways (1998-2018). *7. etapa: Od pramenu Vltavy až ke Schwarzenberskému kanálu*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-13/Kouzelne-Etapy-po-EV13/Od-pramenu-Vltavy-az-ke-Schwarzenberskemu-kanalu.aspx>

- [62] Greenways (1998-2018). *EuroVelo 7*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-7.aspx?lat=49.73723221907916&lon=15.368419949999975&z=7>
- [63] Greenways (1998-2018). *EuroVelo 13/Stežka železné opony*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-13.aspx?lat=49.459557103675884&lon=14.947990000000004&z=7>
- [64] Greenways (1998-2018). *Greenways jsou....*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Vse-o-Greenways/Greenways-jsou.aspx>
- [65] Greenways (1998-2018). *Greenways v ČR*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Greenways-v-CR.aspx>
- [66] Greenways (1998-2018). *Historie českých greenways*. GREENWAYS [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/Vse-o-Greenways/Historie-Greenways.aspx>
- [67] Hotel Alpská Vyhlídka (2018). *Ceník*. Hotel Alpská Vyhlídka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.alpskavyhlidka.cz/alpskavyhlidka/cenik.asp>
- [68] Hotel Alpská Vyhlídka (2018). *Horský wellness, masáže*. Hotel Alpská Vyhlídka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.alpskavyhlidka.cz/alpskavyhlidka/wellness.asp>
- [69] Hotel Alpská Vyhlídka (2018). *Ubytování*. Hotel Alpská Vyhlídka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.alpskavyhlidka.cz/alpskavyhlidka/ubytovani.asp>
- [70] Hotel.cz (2018). *Villa Karolína*. Hotel.cz [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://villakarolina.hotel.cz/?arrival=12.7.2019&departure=13.7.2019#navigate-to:widget-Reservation>
- [71] Hotel.cz (2018). *Wellness Hotel Chalupa*. Hotel.cz [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://wellness-hotel-chalupa.hotel.cz/?sroom%5B574348%5D%5B2%5D=1#navigate-to:widget-Reservation>
- [72] Hotel MÁDR (2018). *Ubytování*. Hotel MÁDR [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.hotelmadr.cz/ubytovani>

- [73] Hotely Srní (2013). *Ceník*. Hotely Srní [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.hotely-srni.cz/hotelysrni/fr.asp?tab=hotelysrni&id=491&burl=&pt=PK>
- [74] Hotely Srní (2018). *Pokoje*. Hotely Srní [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.hotely-srni.cz/hotelysrni/ubytovani.asp>
- [75] Hotel Vydra (2018). *Rezervace*. Hotel Vydra [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.hotelvydra-srni.cz/rezervace>
- [76] Chata KČT Prášily (2018). *Ceník ubytování a stravování*. Chata KČT Prášily [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.chatakctprasily.cz/cenik/>
- [77] Chata Modrava U Tří sluk (2018). *Ceník*. Chata Modrava U Tří sluk [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.chata-modrava.cz/chatamodrava/cenik.asp>
- [78] Chata Povydrří (2018). *Ubytování*. Chata Povydrří [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.chatapovydrri.cz/ubytovani/>
- [79] Informační server ŠumavaNet.cz ve spolupráci s Obecním úřadem Srní (2018). *Přehled ubytování a pohostinství*. ŠumavaNet.cz [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.sumava.net/srni/ubytovani.asp>
- [80] Klostermannova chata (2018). *Pokoje/ceník*. Klostermannova chata [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://www.klostermannovachata.cz/cz/pokoje-cenik>
- [81] Lesy ČR (2018). *Myslivost lesního závodu Boubín*. Lesy ČR [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://lzboubin.lesy-cr.cz/myslivost/>
- [82] Lesy ČR (2018). *Ceník lovu LZ Boubín*. Lesy ČR [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://lzboubin.lesy-cr.cz/wp-content/uploads/2016/12/lz-boubin-2016-cenik.pdf>
- [83] Mechovský dvorec (2013). *Rezervace a ceny*. Mechovský dvorec [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.sumava-mechov.cz/rezervace.html>
- [84] Modrý penzion (2018). *Ceník*. Modrý penzion [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.modrypenzion.cz/modrypenzion/cenik.asp>
- [85] Národní park Šumava (2008-2018). *Biotopy*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-09]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1276/sekce/biotopy/>
- [86] Národní park Šumava (2008-2018). *Klima*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1268/sekce/klima/>

- [87] Národní park Šumava (2008-2018). *Naučné stezky v CHKO Šumava*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1443/sekce/naucne-stezky-v-chko/>
- [88] Národní park Šumava (2008-2018). *Naučné stezky v NP Šumava*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1129/sekce/naucne-stezky-v-np/>
- [89] Národní park Šumava (2008-2018). *Návštěvnická zařízení*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1091/sekce/navstevnicka-zarizeni/>
- [90] Národní park Šumava (2008-2018). *Pozorovací místa*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1388/903/clanek/zoologicky-program---pozorovani-zvirat/?print=1>
- [91] Národní park Šumava (2008-2018). *Přírodní poměry*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1262/sekce/prirodni-pomery/>
- [92] Národní park Šumava (2008-2018). *Trasy pro vozíčkáře*. Národní park Šumava [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/gallery/30/9100-np.pdf>
- [93] NATURA 2000, AOPK ČR (2006). *Co je Natura 2000?*. NATURA 2000 [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>
- [94] Objevte Šumavu (2014). *Doprava v Národním parku Šumava*. Objevte Šumavu [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.sumava.com/rec_park_transport.php?l=cz
- [95] Penzion Brücknerův dům (2018). *Historie penzionu*. Penzion Brücknerův dům [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.bruckneruvdum.cz/cz/penzion/historie-penzionu/>
- [96] Penzion Brücknerův dům (2018). *Služby a ceny*. Penzion Brücknerův dům [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <http://www.bruckneruvdum.cz/cz/penzion/sluzby-a-ceny/>

- [97] Penzion Modrava (2018). *Ceník*. Penzion Modrava [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.modrava.com/lyer/cenik.asp>
- [98] Penzion na biofarmě U dvou sluncí (2018). *Aktivity na penzionu*. Penzion na biofarmě U dvou sluncí [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.penzion-biofarma.cz/index.php?page=biofarma&lang=cs>
- [99] Penzion Panský Dům (2018). *Ceník*. Penzion Panský Dům [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.penzionpanskydum.cz/cenik/>
- [100] Penzion Pupík (2017). *Ubytování*. Šumava.net [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.sumava.net/penzionpupik/>
- [101] Penzion U Pstruha (2016). *Ceník*. Penzion U Pstruha [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://upstruha.cz/#Cenik>
- [102] Penzion U Šulků (2018). *Ceník 2018*. Penzion U Šulků [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.penzionusulku.cz/clanky/cenik/>
- [103] Penzion Valtrov (2012). *Penzion Valtrov*. Penzion Valtrov [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.penzion-lipno.eu/penzion-lipno.php>
- [104] Pivovar Lyer (2018). *Ubytování*. Pivovar Lyer [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.pivovarmodrava.cz/lyer/ubytovani.asp>
- [105] Portál eAGRI (2018). *Myslivost*. Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/?topic=game>
- [106] POSÁDOVÁ, D. (2013). *Prázdniny na venkově* [online]. Telč: Svaz venkovské turistiky, 2013. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/52f8f13d-c058-494a-89a6-dc54f8539580/Prazdniny-na-venkove_Dana-Posadova.pdf
- [107] Prášilský ráj (2018). *Penzion Kovárna*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/kovarna/#>
- [108] Prášilský ráj (2018). *Penzion u Michala*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/u-michala/>
- [109] Prášilský ráj (2018). *Ubytování Karolínka*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/karolinka/>

- [110] Prášilský ráj (2018). *Villa Karolína*. Prášilský ráj [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.prasilskyraj.cz/villa-karolina/>
- [111] Prázdniny na venkově (2018). *O nás*. Prázdniny na venkově [online]. [cit. 2018-08-28]. Dostupné z: <http://www.prazdninynavenkove.cz/o-nas/167/>
- [112] Regionální Informační Servis (2008-2018). *Města a obce: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/>
- [113] Regionální Informační Servis (2008-2018). *O regionu: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/o-regionu/>
- [114] Regionální Informační Servis (2008-2018). *Prvopočátky osídlení: Šumava*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/prvopocatky-osidleni/>
- [115] Regionální Informační Servis (2008-2018). *Přeprava soli*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/preprava-soli/>
- [116] Regionální Informační Servis (2008-2018). *Sklářské hutě*. Regionální Informační Servis [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/historie-sumavy/sklarske-hute/>
- [117] Rodinný penzion Nad Kvildou (2018). *Ceník ubytování*. Rodinný penzion Nad Kvildou [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.nadkvildou.cz/index.php/cenik-ubytovani/>
- [118] SITTER s.r.o. (2017). *O firmě*. Biofarma SITTER s.r.o. [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://sitter.cz/o-firme/>
- [119] Služby Modrava s.r.o. (2018). *Dřevák*. ŠumavaNet.cz [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.sumavanet.cz/sluzbymodrava/drevak.asp>
- [120] Stezky dědictví (2010). *O projektu Stezky dědictví*. Stezky dědictví [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.stezky-dedictvi.cz/stezky-dedictvi-projekt/>
- [121] Svaz venkovské turistiky a agroturistiky (2018). *Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky ČR 2017 - 2023*. Svaz venkovské turistiky

a agroturistiky [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.svazvta.cz/o-svazu/ke-stazeni>

[122] Svaz venkovské turistiky a agroturistiky (2018). *O nás*. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.svazvta.cz/o-svazu/o-nas>

[123] Šumava Inn (2018). *Ceník*. Šumava Inn [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: http://www.sumavainn.cz/upload/2018_inn_cenik_cj.pdf

[124] Šumava Inn (2018). *Ubytování*. Šumava Inn [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.sumavainn.cz/#ubytovani.htm>

[125] ŠumavaNet.cz (2018). *Prášily a okolí*. ŠumavaNet.cz [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.sumavanet.cz/prasily/>

[126] Turistika.cz (2007-2018). *Šumava pohoří*.

[127] Turistika.cz [online]. [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/sumava-pohori/detail>

[128] Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Ceníky lovu 2018/19 – divize Horní Planá*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: https://www.vls.cz/media/downloadables/horni-plana-2018_lJdUD5E.pdf

[129] Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Horní Planá – Myslivost*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.vls.cz/cs/divize/horni-plana#myslivost>

[130] Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (2018). *Horní Planá – Turistika*. Vojenské lesy a statky ČR, s.p. [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.vls.cz/cs/divize/horni-plana#myslivost>

[131] VYKA, Miroslav (2018). *Železniční mapa České republiky – příloha k jízdnímu řádu 2018*. Železniční mapa ČR [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.jizdni-rady.nanadrazi.cz/index.php?page=zeleznicni-mapa-ceske-republiky-2018>

[132] Wellness chata Kaštánek (2010-2016). *Ceník*. Wellness chata Kaštánek [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://wellness-kastanek.cz/cenik/>

[133] Wellness chata Rosnatka (2015). *Ceník pronájmu*. Chata Rosnatka [online]. [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.chata-rosnatka.cz/index.php/cs-cz/cenik-pronajmu>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdíl mezi venkovskou turistikou a cestovním ruchem ve městech, turistických centrech a letoviscích

Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných okresech ČR

Tabulka č. 3: Porovnání vývoje vybraných ukazatelů kapacity a návštěvnosti HUZ v turistickém regionu Šumava

Tabulka č. 4: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Modrava

Tabulka č. 5: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Srní

Tabulka č. 6: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Kvilda

Tabulka č. 7: Přehled vybraných HUZ v turistickém středisku Prášily

Tabulka č. 8: Přehled jednotlivých druhů stravovacích zařízení ve vybraných turistických střediscích NP Šumava

Tabulka č. 9: Přehled návštěvnických zařízení provozovaných NP Šumava

Tabulka č. 10: Přehled tras pro vozičkáře na území regionu Šumava

Tabulka č. 11: Přehled agrofarem ve zkoumaném regionu a jejich porovnání

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Vybrané značky udělované Svazem venkovské turistiky a agroturistiky

Obrázek č. 2: Vybrané regionální značky

Obrázek č. 3: Mapa Greenways v České republice

Obrázek č. 4: Značka Cyklisté vítáni

Obrázek č. 5: Logo projektu Stezky dědictví v České republice

Obrázek č. 6: Logo projektu Prázdniny na venkově

Obrázek č. 7: Logo NATURA 2000

Obrázek č. 8: Mapa ptačích oblastí v České republice

Obrázek č. 9: Porovnání velikosti území NP, CHKO a biosférické rezervace Šumava

Obrázek č. 10: Porovnání velikosti území NP, CHKO a biosférické rezervace Šumava (zasazení do kontextu státních hranic)

Obrázek č. 11: Turistický region Šumava a regiony s ním sousedící

Obrázek č. 12: Okresy regionu Šumava

Obrázek č. 13: Mapa Stezka železné opony

Obrázek č. 14: Mapa cyklostezky Srdcem Šumavy až do zalesněné Modravy

Obrázek č. 15: Replika Železné opony na Bučině

Obrázek č. 16: Mapa cyklostezky Od pramenu Vltavy až ke Schwarzenberskému kanálu

Obrázek č. 17: Počty vydaných loveckých lístků v ORP zasahujících do regionu Šumava

Obrázek č. 18: Pozorovací místa zřízená v rámci NP Šumava

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj HDP v Jihočeském kraji v letech 2007-2016

Graf č. 2: Vývoj HDP/obyvatele v Plzeňském kraji v letech 2000-2016

Graf č. 3: Zvolený způsob dopravy do destinace

Graf č. 4: Zkušenosti s návštěvou destinace

Graf č. 5: Doba pobytu v destinaci

Graf č. 6: Nejčastěji provozované aktivity během pobytu v destinaci

Graf č. 7: Zvolená kategorie ubytování

Graf č. 8: Hodnocení ubytovacích služeb, rozsahu a dostupnosti ubytovacích zařízení návštěvníky NP Šumava

Graf č. 9: Hodnocení stravovacích služeb, rozsahu a dostupnosti stravovacích zařízení návštěvníky NP Šumava

Graf č. 10: Hodnocení služeb pro cykloturisty a pro lyžaře návštěvníky NP Šumava

Graf č. 11: Hodnocení dopravní infrastruktury a dostupnosti regionu hromadnou dopravou návštěvníky NP Šumava

Graf č. 12: Hodnocení vybavenosti regionu pro sportovní aktivity, aktivity pro děti a příležitostí pro kulturní a společenské vyžití návštěvníky NP Šumava

Seznam příloh

Příloha č. 1: Řeka Vydra se svým typickým zbarvením

Příloha č. 2: Znázornění vegetační stupňovitosti a jednotlivých biotopů v NP Šumava a NP Bavorský les

Příloha č. 3: Tetřev hlušec

Příloha č. 4: Mapa železničních tratí ve zkoumaném regionu

Příloha č. 5: Ukázka vybraných ubytovacích zařízení na území NP Šumava

Příloha č. 6: Ukázka vybraných stravovacích zařízení na území NP Šumava

Příloha č. 7: Dotazník pro návštěvníky IS Kvilda

Příloha č. 8: SWOT analýza venkovského cestovního ruchu ve zkoumaném regionu

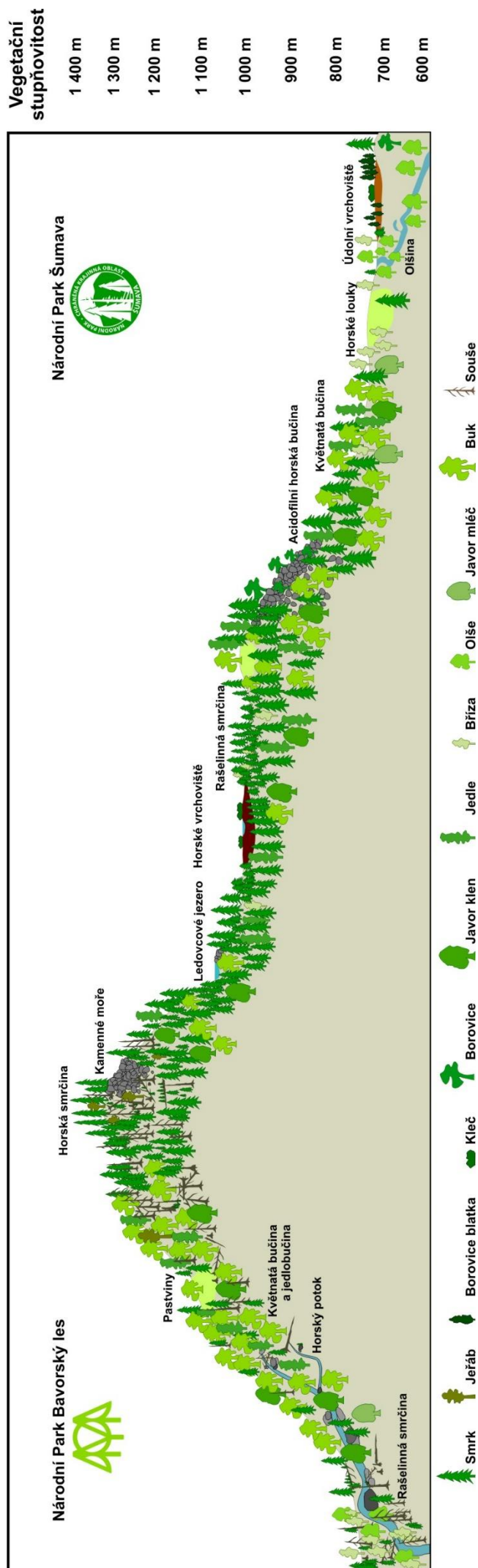
Příloha č. 1



Zdroj: Naturfoto.cz (2018). *Řeka Vydra* [online]

Příloha č. 2

Zdroj: Národní park Šumava (2008-2018).
Biotopy [online]

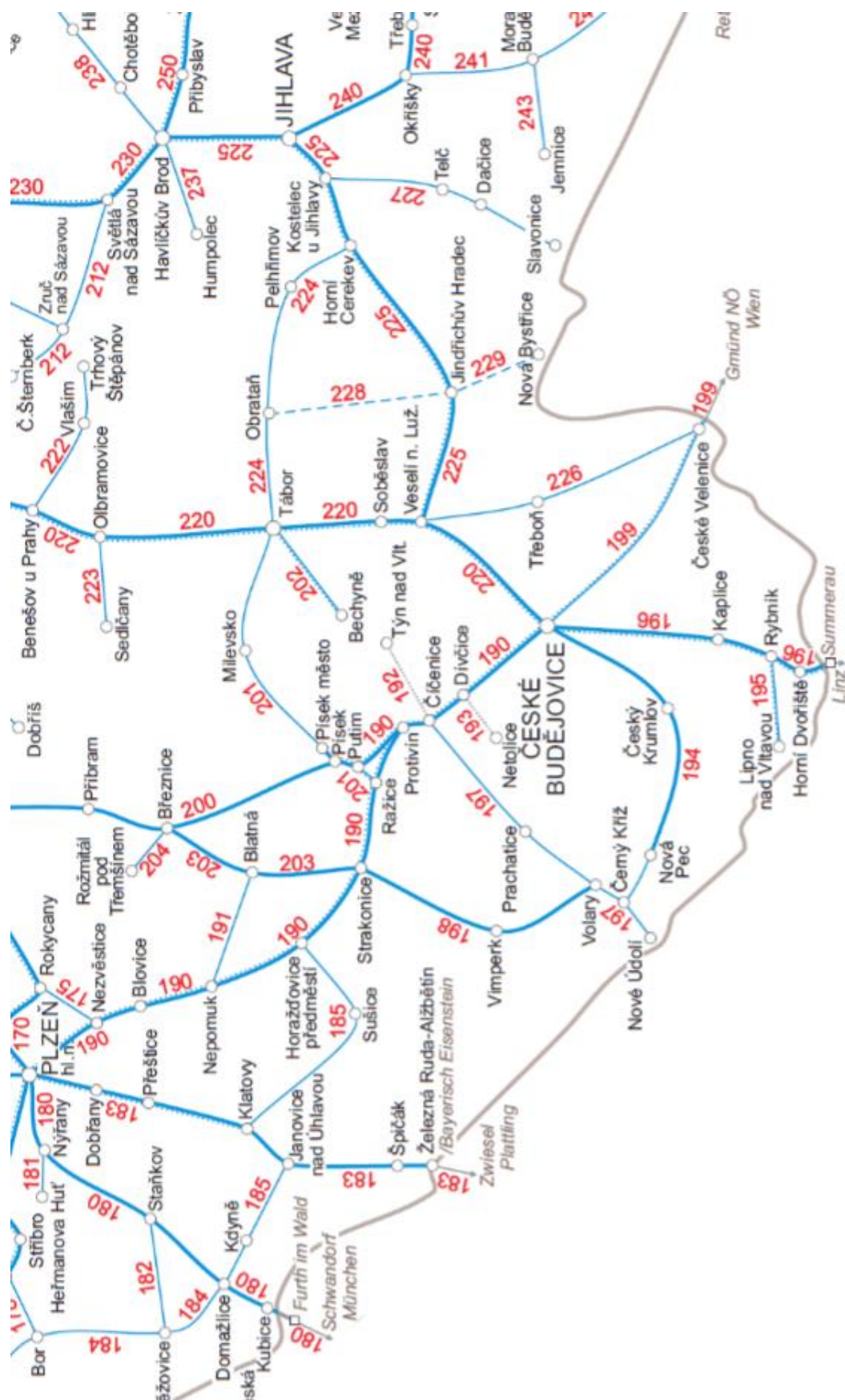


Příloha č. 3



Zdroj: Chovzvirat.cz (2006-2018). *Tetřev hlušec* [online]

Příloha č. 4



Zdroj: VYKA, Miroslav (2018). *Železniční mapa České republiky* [online]

Příloha č. 5

Hotel Alpská Vyhlídka (Kvilda – Bučina)



Zdroj: Vlastní archiv

Penzion Pupík na Modravě (Modrava)



Zdroj: Vlastní archiv

Hotel MÁDR (Modrava)



Zdroj: Hotel MÁDR (2018). *Fotogalerie* [online]

Příloha č. 6

Restaurace U Všech kukaček (Modrava)



Zdroj: Restaurace U Všech kukaček (2018). Fotogalerie [online]

Pivovar Lyer (Modrava)



Zdroj: Pivovar Lyer (2018). *Fotogalerie* [online]

Hostinec u Michala (Prášily)



Zdroj: Prášilský ráj (2018). Penzion u MICHALA [online]

Příloha č. 7

DOTAZNÍK PRO NÁVŠTĚVNÍKY INFORMAČNÍHO STŘEDISKA KVILDA

Vážení návštěvníci,

Jako studentka Vysoké školy ekonomické v Praze bych Vás ráda požádala o vyplnění tohoto dotazníku. Vaše odpovědi budou využity pro mou diplomovou práci věnující se tématu venkovského cestovního ruchu v regionu Šumava.

Předem děkuji za Váš čas

Bc. Lenka Švehlová

Pohlaví:

- a) muž b) žena

Věková kategorie:

- a) do 25 let b) 26-45 let
c) 46-59 let d) 60 a více let

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní b) středoškolské bez maturity
c) středoškolské s maturitou d) vysokoškolské

OTÁZKY:

Pocházíte z České republiky? Pokud ne, uveďte název státu, ze kterého pocházíte.

- a) ANO
b) NE, název státu:

Jak daleko je Vaše bydliště od tohoto místa?

- a) do 20 km
b) 21-50 km
c) 51-100 km
d) nad 100 km

Jakým způsobem jste na toto místo přicestovali?

- a) autem
b) autobusem – linkovým
c) autobusem – v rámci zájezdu
d) vlakem
e) na kole
f) pěšky
g) jinak, uveďte:

Již jste někdy navštívili region Šumava?

- a) ano, jednou
b) ano, vracím se sem opakovaně
b) ne

Co se Vám vybaví, když se řekne Národní park Šumava? (Uveďte alespoň 2 věci)

.....
.....
.....

Na jak dlouho máte naplánovaný Váš pobyt na Šumavě?

- a) 1 den – bez přenocování
b) 2-3denní pobyt
c) 4-7denní pobyt
d) více než týdenní pobyt

Jakou kategorii ubytování jste zvolil/a pro svůj pobyt na Šumavě?

- a) hotel vyšší kategorie (3-5 hvězdiček)
- b) hotel nižší kategorie (1-2 hvězdičky)
- c) penzion
- d) ubytovna, hostel
- e) kemp, chatová osada
- f) apartmán, pronajatý pokoj
- g) pronajatá chata/chalupa
- h) vlastní chata/chalupa, popř. ubytování u známých/příbuzných
- ch) nejsem zde ubytován/a

S kým trávíte svůj pobyt na Šumavě?

- a) sám/sama
- b) s partnerem/partnerkou
- c) s přáteli a známými
- d) s dětmi

Které aktivity během Vašeho pobytu na Šumavě provozujete? (Uveďte max. 3 nejčastější aktivity)

- a) pěší turistika
- b) cykloturistika
- c) lyžování, zimní sporty
- d) koupání, vodní sporty
- e) jiný sport (golf, volejbal, fitness apod.)
- f) poznávací turistika (návštěva hradů, zámků, památek, muzeí apod.)
- g) venkovská turistika (agroturistika, tj. pobyt na rodinné farmě, jízda na koni apod.)
- h) návštěva kulturních akcí v lokalitě
- ch) návštěva sportovních akcí v lokalitě
- i) sběr lesních plodů (lesní ovoce, houby apod.)

Jaké jsou Vaše výdaje na osobu na den během Vašeho pobytu na Šumavě?

(Zkuste do ceny zahrnout veškeré výdaje – ubytování, doprava, stravování, vstupné, zábava, aj.)

- a) do 500 Kč
- b) 501 – 1000 Kč
- c) 1001 – 2000 Kč
- d) 2001 – 3000 Kč
- e) více než 3 000 Kč

Jak Vy osobně hodnotíte zatížení této lokality cestovním ruchem?

- a) lokalita je přeplněná, je zde příliš mnoho turistů
- b) lokalita je běžně zaplněná, je zde přiměřené množství turistů
- c) lokalita je spíše méně zaplněná, je zde místo pro další turisty
- d) nevím, nedokážu určit

Jak hodnotíte následující služby poskytované v regionu Šumava?

	Velmi dobře	Spíše dobře	Spíše špatně	Velmi špatně	Neumím posoudit
Ubytovací služby (pokud Váš pobyt zahrnuje přenocování)					
Úroveň veřejného stravování (tj. stravování v restauracích a jiných podnicích veřejného stravování)					
Služby pro cykloturisty					
Služby pro lyžaře					
Úroveň personálu ve službách cestovního ruchu					
Péče o čistotu a pořádek (odpadky, úklid, WC)					
Péče o životní prostředí					
Informační služby (poskytování informací o regionu)					

Jak hodnotíte infrastrukturu cestovního ruchu a vybavenost regionu Šumava?

	Velmi dobře	Spíše dobře	Spíše špatně	Velmi špatně	Neumím posoudit
Rozsah a dostupnost ubytovacích zařízení					
Rozsah a dostupnost stravovacích zařízení					
Dopravní infrastruktura (komunikace, jejich kvalita, parkoviště)					
Dostupnost regionu hromadnou dopravou					
Vybavenost regionu pro sportovní aktivity (sportoviště, půjčovny kol, lyží apod.)					
Příležitosti pro zábavu, kulturní a společenské vyžití					
Vybavenost regionu atrakcemi pro děti					

Příloha č. 8

S	W
atraktivita destinace Šumava	omezená pestrost SZ
pestrost místní fauny a flóry	existující rezervy v doplňkových službách a aktivitách
pestrost a šíře nabídky a vysoká kvalita HUZ	omezené množství agrofarem
kvalitní informační podpora Správou NP	agrofarmy bez nabídky SZ
dobrá kvalita půjčoven sportovního vybavení	nedostatečná vlastní propagace agrofarem, neaktualizované webové stránky
hustá síť turistických tras a jejich rozmanitost	chybějící infrastruktura pro provozování nových forem CR
široká nabídka tras pro vozičkáře	CK se nevěnují problematice nových forem CR
hustá síť cyklostezek a cyklotras a jejich rozmanitost	
dostatek certifikovaných ubytovacích a stravovacích zařízení značkou Cyklisté vítáni	
agrofarmy nabízejí poměrně širokou škálu doplňkových služeb	
existence pozorovacích míst v NP pro pozorování zvěře	
dobrá nabídka poskytovatelů lovu a navazující infrastruktura pro myslivost a provozování loveckého CR	
O	T
zájem veřejnosti o zdravý životní styl, kvalitu potravin, sportovní aktivity a aktivní trávení volného času	rozšíření automobilové dopravy na území NP Šumava
zvyšující povědomí lidí o ekologii a šetrných formách CR	sezónnost některých aktivit venkovského CR
zvyšující se preference rezidentů trávit dovolenou v tuzemsku namísto v zahraničí	poškození přírody prostřednictvím zatížení oblasti CR
zlepšující se ekonomická situace v zemi	omezená informovanost návštěvníků ohledně agroturistiky, loveckého CR a nových forem CR – chybějící propagace
zlepšení kvality a pestrosti SZ	zahraniční konkurence
potenciál pro zvýšení návštěvnosti regionu zahraničními návštěvníky za účelem provozování loveckého CR	
potenciál pro rozvoj nových forem venkovského CR	

Zdroj: Vlastní zpracování